

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

MESLEK LİSESİ SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN LİSE
ÖĞRENİMLERİ BOYUNCA KARŞILAŞTIKLARI
SORUNLARIN İNCELENMESİ
(AVRUPA YAKASI ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Oğuz ALTUN

İstanbul
Haziran - 2022

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

MESLEK LİSESİ SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN LİSE
ÖĞRENİMLERİ BOYUNCA KARŞILAŞTIKLARI
SORUNLARIN İNCELENMESİ
(AVRUPA YAKASI ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Oğuz ALTUN

Tez Danışmanı
Doc. Dr. Elif Esra ARIKAN

İstanbul
Haziran - 2022

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman

Doç. Dr. Elif Esra ARIKAN

Üye

Prof. Dr. Emin AYDIN

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Kamil Arif KIRKIÇ

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

İmza

Prof. Dr. Metin TOPRAK

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Lise Öğrenimleri Boyunca Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara Dair Görüş ve Önerileri” konusundaki tez çalışmasının öneri safhasından sonuçlandığı safhaya kadarki tüm süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara itina ile riayet ettiğimi, tez içerisinde yer verdiğim bütün bilgileri bilimsel ahlak ve geleneklere uygun bir biçimde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, tez çalışmamda doğrudan ya da dolaylı olarak aldığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve faydalandığım tüm eserlerin kaynakça kısmında belirtilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Oğuz ALTUN

ÖN SÖZ

‘İlim; mü-minin yitik malıdır, onu Çin’de de olsa almalıdır.’ diye buyurmuşlardır Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (sav.). Bu düsturdan hareketle ve ayrıca Beşikten mezara kadar ilim anlayışını kendisine rehber edinen yaşam boyu öğrenmenin de bir tezahürü olan hayat boyu öğrenmeyle kendisini sürekli geliştirmelidir insan. Ayrıca özü koruyarak gelişen ve değişen güncel ilerlemeleri takip etmek suretiyle sahip olunan bilgi birikimini yeniden uyarlayarak günceli takip etmek gerektiğini belirten Yeniden Kurmacılık Eğitim Felsefesinden de hareketle ilim yolunda özü koruyarak her daim ilerlemek bir eğitimcinin temel şiarı olmalıdır.

Bir insanın eğitimi ise ana kucağında başlar ve emaneti sahibine teslim ederek Sonsuzluğun Sahibine ulaştığı son ana kadar devam eder. Bu düşünceyle hayat yolunda ilk öğretmenlerim olan annem Hava ALTUN’a ve babam Hilmi ALTUN’a başta karakter eğitimi olmak üzere ilmî yönden de iyi bir şekilde yetişmemi sağladıkları ve bu uğurda her türlü fedakârlığı yaparak bana destek oldukları için sonsuz şükranlarımı sunarım.

İlim, ilim bilmektir.

İlim kendin bilmektir.

Sen kendin bilmezsen

Bu nice okumaktır...

Der mısralarında Türk İslam Şairi Yunus EMRE.

Bu anlayışla benim için önce eğitmen sonra öğretmen olan babam Hilmi ALTUN’a ve diğer sınıf öğretmenlerime ayrıca ortaokul, lise, üniversite ve yüksek lisans eğitimim boyunca dersime giren öğretmenlerime şükranlarımı sunarım.

Yüksek Lisans eğitimim boyunca gerek ders aşamasında ve gerekse tez aşamasında bilgi birikimi ve tecrübesiyle tez konumun belirlenmesi, uygulanması ve sonuçlanmasına kadar bu kutlu yolda bana rehber olan yol gösteren tez danışmanım Doç. Dr. Saygıdeğer Hocam Elif Esra ARIKAN’a yapmış olduğu rehberliğinden, göstermiş olduğu sabrından ve sunmuş olduğu değerli katkılarından dolayı sonsuz şükranlarımı sunarım.

Gerek ders aşamasında ve gerekse tez aşamasında benimle bilgi ve tecrübelerini paylaşan yüksek lisanstaki sınıf arkadaşlarıma, araştırmaya değerli görüşleriyle katkı

sunan 2019/2020 Eğitim Öğretim yılında lise son sınıfta öğrenim görmekte olan meslek lisesi son sınıf öğrencilerine teşekkür ederim.

30 Ocak 2017 tarihinden bu yana hayatımın her alanında verdiği destek, sabır ve anlayışından dolayı can yoldaşım hayat arkadaşım eşim Mutlu GÜNGÖR ALTUN'a ve henüz üç yaşında olan kızım Sıla ALTUN ve 6 Mayıs 2021 sabahında dünya yolculuğuna başlayan kızım Ezgi ALTUN'a tez çalışmam boyunca her türlü desteği vererek bu konuda anlayış gösterdikleri için şükranlarımı sunarım.

Oğuz ALTUN
Haziran - 2022

ÖZET

MESLEK LİSESİ SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN LİSE ÖĞRENİMLERİ BOYUNCA KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR VE BU SORUNLARA DAİR GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

Oğuz ALTUN

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Elif Esra ARIKAN

Haziran - 2022, 116 Sayfa

Bu çalışmanın amacı, meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerilerini tespit etmektir. Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul Avrupa yakasında bulunan Bahçelievler, Bağcılar, Başakşehir, Eyüpsultan, Fatih, Küçükçekmece, Şişli ve Zeytinburnu ilçelerinde bulunan Milli Eğitime bağlı meslek liselerinin 18 farklı bölümünde son sınıfta öğrenim görmekte olan 20 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve tez danışmanı rehberliğinde uzman görüşü alınarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma yarı yapılandırılmış görüşme formu ile mülakat yöntemiyle görüşme şeklinde yapıldığından 2019 – 2020 Eğitim Öğretim yılında meslek lisesi son sınıfında öğrenim gören yirmi meslek lisesi son sınıf öğrencisi ile sınırlandırılmıştır. Veri toplama aracı olarak hazırlanan görüşme formu, ölçme değerlendirme bölümünden uzman iki akademisyen ve eğitim bilimleri anabilim dalından uzman bir akademisyen ile bir dilbilimci tarafından incelenmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Hazırlanan beş maddelik görüşme formu ile 4 meslek lisesi son sınıf öğrencisi ile pilot çalışma yapılmış ve böylece görüşme formuna son hali verilerek çalışmaya devam edilmiştir. Görüşmeler neticesinde elde edilen bulgular, durum çalışması deseni kullanılarak oluşturulmuş ve meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerileri betimlenerek yorumlanmaya çalışılmıştır. Yapılan araştırmada meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca kültür dersleri, meslek dersleri; görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi, sosyal etkinlikler ve staj / işletmelerde beceri eğitimi olmak üzere beş tema başlığı altında karşılaştıkları

sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerilerinin olduğu tespit edilmiştir. Kùltür dersleri temasının kendi içinde toplam on bir, bölüm dersleri teması ile görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi temasının dokuz, sosyal etkinlikler, kutlama programları temasının sekiz ve staj/işletmelerde beceri eğitimi temasının ise kendi içinde toplam on üç alt kategoriye ayrıldığı gör÷lmüştür. Elde edilen bulgulara göre sonuç ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Meslek lisesi, Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencileri, Öğrencilerin Karşılaştıkları Sorunlar

ABSTRACT

THE PROBLEMS FACED BY VOCATIONAL HIGH SCHOOL FINAL STUDENTS DURING THEIR HIGH SCHOOL AND THEIR OPINIONS AND SUGGESTIONS ON THESE PROBLEMS

Oguz ALTUN

MSc, Educational Administration

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Elif Esra ARIKAN

June - 2022, 116 Pages

The aim of this study is to determine the problems faced by senior vocational high school students during their high school education and their opinions and suggestions about these problems. This research was conducted using the case study pattern, one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of 20 senior students studying in 18 different departments of vocational high schools affiliated to the National Education located in Bahçelievler, Bağcılar, Başakşehir, Eyüpsultan, Fatih, Küçükçekmece, Şişli and Zeytinburnu districts on the European side of Istanbul. Personal information form and semi-structured interview form prepared by taking expert opinion under the guidance of the thesis advisor were used as data collection tool in the research. Since the research was conducted in the form of interviews with semi-structured interview form and interview method, it was limited to 20 vocational high school senior students studying in the last year of vocational high schools in the 2019 - 2020 academic year. The interview form, which was prepared as a data collection tool, was examined by two academicians from the measurement and evaluation department, an expert academician from the department of educational sciences and a linguist, and necessary corrections were made. With the prepared five-item interview form, a pilot study was conducted with 4 vocational high school seniors and thus the interview form was finalized and the study continued. The findings obtained as a result of the interviews were created by using the case study design and the problems encountered by the senior vocational high school students during their high school education and their opinions and suggestions

about these problems were tried to be interpreted. In the research, culture courses and vocational courses of vocational high school senior students during their high school education; It has been determined that the problems they encountered under five themes, namely visual arts, music and physical education, social activities and internship / skill training in enterprises, and their opinions and suggestions about these problems. It has been seen that the theme of culture courses is divided into eleven subcategories, the theme of department courses and visual arts, music and physical education are divided into nine, social activities, celebration programs are divided into eight, and the theme of internships / skills training in enterprises is divided into a total of thirteen subcategories. According to the findings obtained, conclusions and recommendations were made.

Keywords: Vocational High School, Vocational High School Final Year Students, Problems Encountered by Students

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
B İLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xvi
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	3
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sayıtlar	7
1.5. Sınırlılıklar.....	7
1.6. Tanımlar.....	7
İKİNCİ BÖLÜM	10
KURAMSAL ÇERÇEVE	10
2.1. Mesleğin Tanımı.....	10
2.2. Mesleki Eğitim	11
2.3. Teknik Eğitim.....	11
2.4. Temel Mesleki Eğitim	11
2.5. Etik	11

2.6. Meslek Etiği.....	12
2.7. Staj Eğitimi / İşletmelerde Beceri Eğitimi.....	12
2.8. Ülkeler İçin Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi	12
2.9. Mesleki Eğitimin Tarihi	13
2.9.1. İlk Türk Devletlerinde Mesleki Eğitim	13
2.9.2. Uygurlarda Mesleki Eğitim	14
2.9.3. Türklerin Müslüman Olmalarından Sonra Eğitim ve Mesleki Eğitim.....	14
2.9.3.1. Karahanlılar Dönemi (840-1212)	14
2.9.3.2. Anadolu Selçuklu Devletinde Ahi Teşkilatı ve Mesleki Eğitim	15
2.10. Lonca Teşkilatı	16
2.10.1. Osmanlıda Lonca Teşkilatı ve Mesleki Eğitim	16
2.10.1.1. Yamaklık	17
2.10.1.2. Çıraklık	17
2.10.1.3. Kalfalık	17
2.10.1.4. Ustalık	17
2.11. Mesleki ve Teknik Eğitimin Evrensel Gelişimi	17
2.12. Üretim Sistemleri.....	18
2.12.1. Geçmişten Günümüze Başlıca Üretim Sistemleri	18
2.12.1.1. Aile Üretim Sistemi (700 / 1000)	18
2.12.1.2. El Sanatları Üretim Sistemi (1000 / 1500)	18
2.12.1.3. Lonca Üretim Sistemi (1000 / 1500)	19
2.12.1.4. Ev İşletmeleri Üretim Sistemi (1500 / 1740)	19
2.12.1.5. Fabrika Üretim Sistemi (1740 / 1800).....	20
2.12.1.6. Otomasyon Üretim Sistemi	20
2.12.1.7. Saybernasyon Üretim Sistemi	20
2.13. Endüstri Devriminin Meslekive Teknik Eğitimin Gelişmesine Etkisi	20
2.14. Mesleki ve Teknik Eğitimin Ulusal Gelişimi	21
2.14.1. Mesleki Eğitimin İmparatorluk Dönemindeki Gelişimi.....	21

2.14.1.1. Çıraklık ve Lonca sistemi.....	22
2.14.1.2. Mesleki Eğitime Dair Osmanlı Ordusundaki Gelişmeler.....	23
2.14.1.3. Osmanlıda Mesleki Eğitimde Endüstri Alanındaki Çaba ve Girişimler.....	24
2.14.2. Cumhuriyetin İlk Yıllarında Mesleki Eğitim.....	26
2.15. Dünyada Mesleki Eğitim.....	27
2.15.1. Almanya’da Mesleki Eğitim.....	28
2.15.2. Amerika Birleşik Devletleri’nde Mesleki Eğitim.....	29
2.15.3. Fransa’da Mesleki Eğitim.....	29
2.15.4. Çin’de Mesleki Eğitim	30
2.15.5. Japonya’da Mesleki Eğitim	30
2.15.6. Rusya’da Mesleki Eğitim	30
2.15.7. Mısır’da Mesleki Eğitim.....	31
2.15.8. Azerbaycan’da Mesleki Eğitim.....	31
2.16. Türkiye’de Mesleki Eğitim.....	32
2.17. Mesleki ve Teknik Eğitim ile İlgili Kanun ve Yönetmelikler.....	32
2.17.1. 6899 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu	32
2.17.2. 3308 Sayılı İşletmelerde Beceri Eğitimi Kanunu.....	32
2.18. Günümüzde Başlıca Mesleki Eğitim Veren Kurumlar.....	33
2.19. Günümüzde Mesleki Eğitim Veren Başlıca Meslek Liseleri	33
2.20. Mesleki ve Teknik Eğitimin Özellikleri	34
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	36
YÖNTEM.....	36
3.1. Araştırmanın Modeli	36
3.2. Çalışma Grubu.....	37
3.2.1. Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri	38
3.2.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Bölümler	38
3.3. Veri Toplama Araçları.....	39

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	40
3.3.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	40
3.4. Verilerin Toplanması.....	41
3.5. Araştırmanın Geçerliliği.....	41
3.5.1. İç Geçerlilik	41
3.5.2. Dış Geçerlilik.....	42
3.6. Araştırmanın Güvenirliği.....	43
3.7. Verilerin Çözümlemesi.....	45
3.8. Verilerin Yorumlanması.....	45
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	46
ARAŞTIRMAYA DAİR BULGULAR.....	46
4.1. Birinci Alt Probleme Dair Bulgular: Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin 9. Sınıftan İtibaren Lise Öğrenimleri Boyunca Kültür Dersleri İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar, Görüş ve Önerileri	48
4.2. İkinci Alt Probleme Dair Bulgular: Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin 10. Sınıftan İtibaren Lise Öğrenimleri Boyunca Kendi Alanlarında Gördükleri Bölüm Dersleriyle İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar, Görüş ve Önerileri	54
4.3. Üçüncü Alt Probleme Dair Bulgular: Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Öğrenimleri Boyunca Okullarında Görsel Sanatlar, Müzik ve Beden Eğitimi Dersleri İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar, Görüş ve Önerileri.....	58
4.4. Dördüncü Alt Probleme Dair Bulgular: Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Lise Öğrenimleri Boyunca Okullarında Düzenlenen Sosyal Etkinliklerle İlgili (Kutlama Programları, Geziler vs) Karşılaştıkları Sorunlar, Görüş ve Önerileri..	65
4.5. Beşinci Alt Probleme Dair Bulgular: Lise Son Sınıfta İşletmelerde Beceri Eğitimi Kapsamında Görülen Staj Eğitimi İle İlgili Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Karşılaştıkları Sorunlar ve Staj Eğitimi İle İlgili Sorunlar, Görüş ve Önerileri....	70

BEŞİNCİ BÖLÜM.....	76
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	76
5.1. Sonuç ve Tartışma	76
5.1.1. TEMA 1: Kültür Dersleri Temasına Dair Sonuç ve Tartışma.....	76
5.1.2. TEMA 2: Meslek Dersleri Temasına Dair Sonuç ve Tartışma	77
5.1.3. TEMA 3: Görsel Sanatlar, Müzik ve Beden Eğitimi Temasına Dair Sonuç ve Tartışma	78
5.1.4. TEMA 4: Sosyal Etkinlikler Temasına Dair Sonuç ve Tartışma	80
5.1.5. TEMA 5: İşletmelerde Beceri/Staj Eğitimi Temasına Dair Sonuç ve Tartışma	81
5.2. Öneriler.....	82
5.2.1. Uygulayıcılara Öneriler	82
5.2.2. Araştırmacılara Öneriler	83
KAYNAKÇA.....	85
EKLER	89

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1: Çalışma Grubu Demografik Özellikleri Frekans ve Yüzde Değerleri.....	39
Tablo 3.2: Araştırmaya Katılan Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Kodlarla İfade Edilmesi ve Katılımcılara Ait Bilgiler.....	40
Tablo 4.1: Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin 9. Sınıftan İtibaren Lise Öğrenimleri Boyunca Kültür Dersleri İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara Dair Görüş ve Önerilerine Yönelik Betimsel Analiz	47
Tablo 4.2: Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin 10. Sınıftan İtibaren Lise Öğrenimleri Boyunca Kendi Alanlarında Gördükleri Bölüm Dersleri ile İlgili Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara Dair Görüş ve Önerilerine Yönelik Betimsel Analiz.....	56
Tablo 4.3: Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Lise Öğrenimleri Boyunca Okullarında Görsel Sanatlar, Müzik ve Beden Eğitimi Dersleri ile İlgili Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Derslere Yönelik Görüş ve Önerilerine Yönelik Betimsel Analiz.....	66
Tablo 4.4: Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Lise Öğrenimleri Boyunca Okullarında Düzenlenen Sosyal Etkinliklerle İlgili (Kutlama Programları, Geziler vs.) Karşılaştıkları Sorunlar ve Beklentilerine ilişkin Betimsel Analiz.....	79
Tablo 4.5: Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Lise Son Sınıfta İşletmelerde Beceri Eğitimi Kapsamında Görülen Staj Eğitimi ile İlgili Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Görüş ve Önerilerine ilişkin Betimsel Analiz.....	92

ŞEKİLLER LİSTESİ

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Şekil 4.1: Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Lise Öğrenimleri Boyunca Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara Dair Görüş ve Önerileri ile İlgili Temalar.....	46
---	----

KISALTMALAR

A.g.e.	: Adı geçen eser
ev.	: Çeviren
DYK	: Destekleme Yetiştirme Kursu
Ed.	: Editör
F	: Frekans
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
	: Öğrenci
TDK	: Türk Dil Kurumu
&	: Ve
Vd.	: Ve Diğerleri
Yüksek L.	: Yüksek Lisans
YKS	: Yüksek ğretim Kurumları Sınavı
%	: Yüzdelik Değer

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca insanların ihtiyaç duydukları ürün, hizmet ve barınma alanındaki ihtiyaçlarının karşılanması hususunda üretim sektörü her daim büyük bir öneme haiz olagelmıştır. Öyle ki ilk Türk devletlerinden ilk Türk İslam devletlerine; ilk Türk İslam devletlerinden Selçuklu ve Anadolu Selçuklu'ya ve Osmanlıdan günümüz Türkiye Cumhuriyeti devletine kadar gerek kendi vatandaşlarının ve gerekse de tüm insanlığın ihtiyaç duyduğu gerek barınma, gerek savunma ve gerekse de ürün ve hizmet alanlarında üretim ve üretim sektörü her daim büyük bir öneme sahip olagelmıştır. İnsanların ve devletlerin ihtiyaç duydukları bu ürün ve hizmetlerin üretiminin nesilden nesile aktarımı ise mesleki eğitim ile sağlanmıştır. Mesleki eğitimin konusunu ise içinde bulunulan tarihi dönemin beslenme, barınma ve savunma gibi ekonomik faaliyet alanları belirlemiştir. Örneğin Uygurlara kadar olan ilk Türk devletlerinde konar göçer yaşam tarzı nedeniyle avcılık ve savunma ihtiyaçlarına yönelik ok, yay, kılıç ve kalkan üretimi ön plandayken Uygurlarla birlikte yerleşik yaşama geçilmesiyle mimari ve Türklerin İslamiyet'i kabulü ile birlikte dini mimari ekonomik faaliyetleri alanına ve dolayısı ile de mesleki eğitimin de konusu haline gelmiştir (Akyüz, 2013: 6-16; Hali ve Rencüzoğulları, 2003: 427-431).

Gerek ilk Türk devletlerinde ve ilk Müslüman Türk devletlerinde mesleki eğitim usta çırak ilişkisi ile verilirken, Anadolu Selçuklu ve Osmanlı devletinde mesleki eğitim, Ahilik ve Lonca teşkilatları aracılığı ile verilmiş Osmanlının son yıllarında 1808 Sanayi Devrimi ve savaşlarda yaşanan sürekli yenilgiler nedeniyle mesleki eğitim ilk kez askeri alanda planlı ve programlı bir şekilde verilmeye başlanmıştır (Akyüz, 2014: 52). Gerek ilk Türk Devletlerinde ve gerekse Anadolu Selçuklu ve Osmanlı devletinde ve gerekse günümüzde mesleki eğitim ile ilgili sorunlar her daim olagelmış ve bu sorunları da çözerek mesleki eğitim her zaman günün ihtiyaçlarına cevap verebilecek hale getirilmeye çalışılmıştır (Akyüz, 2014: 5-371). İlk Türk ve Müslüman Türk devletlerinde, Anadolu Selçuklu ve Osmanlı'da mesleki eğitim ile ilgili en büyük sorun bu alanda planlı programlı formal bir eğitim faaliyetinin olmayışı idi. Bu sorun Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar bu şekilde devam etti Cumhuriyetin ilanından sonra Tevhid-i Tedrisat kanununun çıkarılmasına kadar

devam etti. Bu sorun her ne kadar çıkarılan Tevhid-i Tedrisat kanunu ile giderilmiş olsa da mesleki eğitimde bu eğitimi verebilecek yetişmiş insan gücü ihtiyacı vardı. Harf inkılabıyla birlikte Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren 1948'e kadar ülkede okur yazar ve ilkokul mezunu sayısını artırmak amacıyla açılan köy enstitüleri, halka okuma yazma eğitiminin yanı sıra verdiği sağlık, tarım, yapı inşa ve birçok meslek alanında verdiği eğitimler sayesinde verdiği mesleki eğitim ile ülkede mesleki eğitimin gelişmesine katkı sunmuştur (Gurbetoğlu, 2019: 32-50).

Diğer dünya devletlerinde olduğu gibi Türkiye'de de mesleki eğitim üretim sektörünün ihtiyaç duyduğu insan kaynağının yetiştirilmesi için büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle de gerek dünya ülkelerinde ve gerekse de Türkiye'de mesleki eğitim faaliyetleri lise ve üniversite düzeyinde yürütülmektedir (Aydemir, Türkmen ve Yazıcı, 2015: 1630).

Günümüzde ise mesleki eğitim ile ilgili yaşanan en büyük sorun birçok meslek lisesi mezununun mezun olduğu alanda iş bulamamasına karşın birçok meslek alanında üretim yapan firmaların ise aradıkları niteliklere sahip yetişmiş ara eleman ve personel bulamamasıdır. Ayrıca günümüzde meslek liseleri ve meslek lisesi öğrencilerine yönelik bir çok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmada ise meslek lisesi öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerileri derinlemesine araştırılacak ve böylece meslek lisesi öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca yaşadıkları sorunlara dair görüş ve önerilerine ayrıntılı bir şekilde ulaşılmaya çalışılacaktır.

Tezin bu bölümünde ise problem durumuna, araştırmanın amacına, önemine, sayıltılarına, sınırlılıklarına ve tanımlara yer verilecektir.

1.1. Problem Durumu

Ülkelerin kalkınmasında hizmet ve sanayi üretim sektörü çok büyük bir öneme sahiptir. Çünkü insanlığın ihtiyaç duyduğu ürün ve hizmetlerin insanlara sunulabilmesi için talep edilen nitelik ve miktarda ürün ve hizmet üretimi şarttır. Ülkeler ekonomik açıdan insanlığın talep ettiği bu ürün ve hizmetleri insanlara sunarak özellikle ekonomi başta olmak üzere kalkınabilir ve gelişebilir. Ülkelerin, insanlığın ihtiyaç duyduğu ve talep ettiği bu ürün ve hizmetleri üretmede ise ihtiyacı olan insan gücünün, uzman ekipler ve ara elemanlar, yetişmesinde meslek liseleri çok büyük bir paya ve öneme sahiptir. Ülkemizde de sanayi ve üretim sektörünün faaliyet gösterdiği alanlarda ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücü ve ara eleman ihtiyacının karşılanmasında meslek liseleri büyük bir sorumluluk üstlenmekte ve üretim ve hizmet sektörünün talep ettiği insan gücü ihtiyacına cevap vermektedir (Bolat, 2016: 34-38).

Bu durum gerek ülkemizde ve gerekse de diğer ülkelerde de böyledir. Meslek lisesi öğrencilerine 1999 yılından 2012 yılına kadar üniversiteye girişte alan sınırlaması uygulanmıştır. Bu durum ise akademik seviyesi ve ortaokul başarı ortalaması yüksek olan öğrencilerin meslek liselerini tercih etme oranlarını çok ciddi ölçüde azaltmış ve netice olarak meslek lisesi mezunlarının niteliğini ve aranan niteliklere sahip olma oranını çok ciddi ölçüde düşürmüştür. Sonuç olarak birçok meslek lisesi mezunu, mezun olduğu alanda iş bulamazken hizmet ve üretim sektörleri de aradıkları niteliklere yeterli oranda sahip ilgili, öğrenmeye ve gelişime açık personel ve ara eleman bulamaz hale gelmiştir (Özer, 2020: 21-23).

Ancak 2019 yılı sonbaharından itibaren Çin’de görülmeye başlanan ve 2020 yılı mart ayından itibaren de ülkemizde görülen covid-19 salgınıyla mücadelede ihtiyaç duyulan başta maske, tulum ve dezenfektan olmak üzere bir çok materyalin üretiminde görev alan meslek lisesi öğrencileri salgın döneminde kendi okullarında meslek dersi öğretmenleri rehberliğinde ihtiyaç duyulan bu ürünleri üretmişlerdir. Bu durum ise mesleki eğitimin ne denli önmeli olduğunu göstermektedir (www.trthaber.com, 2021).

Bu nedenle Meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerileri konulu bu çalışma alanda yapılan önemli bir çalışma olacaktır ve meslek liselerinin içerisinde bulunduğu bu olumsuz durumla ilgili öğrencilerin görüşlerine doğrudan yer vermesi açısından da önemli bir çalışma olacak ve literatürde önemli bir boşluğu

dolduracaktır.

Bu nedenle bu araştırmada 2019/2020 Eğitim Öğretim yılında İstanbul ili Avrupa yakasında eğitim öğretim faaliyetlerine devam etmekte olan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı meslek liselerinde öğrenim gören lise son sınıf öğrencilerinin beş farklı tema başlığında lise öğrenimleri boyunca karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerileri araştırılarak belirlenmek istenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın gayesi meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerilerini belirlemektir. Bu maksatla aşağıda yer alan şu beş soruya yanıt aranmıştır.

- 1- Dokuzuncu sınıftan itibaren kültür dersleriyle ilgili karşılaştığınız sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerileriniz nelerdir?
- 2- Onuncu sınıftan itibaren kendi alanınızda gördüğünüz bölüm dersleriyle ilgili karşılaştığınız sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerileriniz nelerdir?
- 3- Okulunuzda görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi dersleriyle ilgili karşılaştığınız sorunlar ve bu derslere yönelik görüş ve beklentileriniz nelerdir, açıklayınız?
- 4- Okulunuzda düzenlenen sosyal etkinliklerle ilgili (kutlama programları, geziler vs.) karşılaştığınız sorunlar ve beklentileriniz nelerdir, açıklayınız?
- 5- Lise son sınıfta işletmelerde beceri eğitimi kapsamında gördüğünüz staj eğitimi ile ilgili karşılaştığınız sorunlar ve staj eğitimi ile ilgili görüş, öneri ve beklentileriniz nelerdir, açıklayınız?

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitim anne karnında başlayan ve dünya hayatının sona erdiği ana kadar devam eden bir süreçtir. Eğitim ise, bireyin davranışlarında yine bireyin bizzat kendi yaşantılarıyla kendi dilediğimiz, arzu ettiğimiz doğrultuda daimi davranış değişikliği oluşturma sürecidir. Ayrıca eğitim, insanın davranışlarında kendi arzu ettiğimiz yönde kalıcı davranış değişikliği oluşturma sürecidir. Aynı zamanda eğitim; her toplumun, yetiştirdiği kendisinden sonra gelecek olan yeni nesillere; edindiği bilgi birikimini, tecrübeyi ve kabiliyeti yani diğer bir ifadeyle kültürel mirası aktararak bireylere içerisinde yaşadıkları toplumda belli rolleri ve görevleri üstlenmelerini ve böylece topluma karşı aidiyet duygusu geliştirmek suretiyle kişilik ve benlik gelişimi

sağlama sürecidir (Güçlü, 2019: 2-3).

Mesleki eğitim açısından ise; özellikle 1808 yılında Rönesans hareketleriyle ortaya çıkan sanayi devriminin zorunlu kıldığı durum nedeniyle geleneksel üretim anlayışından seri üretim anlayışına geçilmiştir. Seri yani hızlı üretim anlayışında ihtiyaç duyulan yetişmiş insan gücü ihtiyacını karşılayabilmek için ise belirli bir mekanda belirli bir plan ve program dahilinde mesleki bilgi ve beceri edindirmek gayesiyle yapılan eğitime, mesleki eğitim denilmektedir (Özer, 2020: 21).

Sanayi devriminin neticesinde ortaya çıkan hızlı üretim zorunluluğu Selçuklulardaki Ahilik geleneğinde ve Osmanlılardaki lonca sistemindeki mesleki eğitim anlayışında paradigma değişimine neden olmuş ve böylece belli bir mekanda ve belli bir programa göre mesleki eğitimin verilmesini zorunlu kılmıştır. Bu yüzden günümüzde yani Türkiye Cumhuriyeti tarihinde gerek üretim sektöründe ve gerekse de hizmet sektörlerinde ihtiyaç duyulan kalifiye ve ara elaman kalifiye personel ihtiyacını karşılayacak insan kaynağını yetiştirmek gayesiyle mesleki ve teknik eğitim, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı meslek liselerinde ve ayrıca örgün ve yaygın eğitim kurumlarında verilmektedir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 99-118).

Gerek Selçuklulardaki Ahilik sisteminde, gerek Osmanlıdaki Lonca sisteminde ve gerekse Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar geçen sürede mesleki eğitimle ilgili çeşitli sorunlarla karşılaşmıştır (Akyüz, 2014: 5-371). Mesleki eğitim ile ilgili literatür incelendiğinde ise Selçuklulardaki Ahilik ve Osmanlıdaki Lonca Teşkilatı ile ilgili kaynaklara ulaşılabileceği gibi Türkiye Cumhuriyeti tarihinde de mesleki eğitim ile ilgili hazırlanmış birçok kaynağa ulaşmak mümkündür.

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde, 1923'ten 2021 günümüze kadar, mesleki eğitim ile ilgili yapılan araştırmalara bakılınca; Bilgi toplumu ve Türkiye'de mesleki eğitim (Dikici, Uysal ve Yörük, 2002), Çıracak öğrencilerin sorunları (Abay, 2002), Mesleki ve teknik lise öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumları (Cebeci, 2006), Kız meslek liselerinin günümüzdeki sorunlarına yönelik öğretmen görüşleri (Demirtaş ve Küçük 2008), Türkiye'de mesleki ve teknik örgün eğitimin sorunları ve yeniden yapılandırma zorunluluğu (Sönmez, 2008), Türkiye'de mesleki ve teknik eğitim sorunlar-öneriler (Sencar,2008), Mesleki eğitim- sorunları ve yeni model arayışları (Altuncu, Doğan ve Salman, 2009), Yönetici ve öğretmen görüşlerine göre MEGEP (Mesleki Eğitimi Güçlendirme Projesi)'in uygulamasında yaşanan sorunların incelenmesi (Aydın, 2009), Anadolu meslek lisesi öğrencilerinin okudukları okulu seçme nedenleri ve gelecek beklentileri (Özcan, 2010), Meslek lisesi öğrencilerinin

meslek seçimi yeterliliği ve meslek seçimini etkileyen faktörler (Vurucu, 2010), Meslek lisesi öğrencileri için matematik (Aktaş ve diğerleri, 2012), Meslek lisesi öğrencilerinin okul terk nedenleri (Selvitopu ve diğerleri, 2013), Okul bir insan bedenidir, Meslek lisesi öğrencilerine yönelik metafor çalışması (Toker ve diğerleri, 2014), Okul müdürleri işveren gözüyle mesleki eğitimin sorunları (Manas, 2018), Turizm eğitimi alan öğrencilerin staj döneminde yaşadıkları sorunlar: lisans ve ortaöğretim turizm öğrencileri örneği (Akay ve diğerleri, 2018), Meslek liselerinin sorunları ve çözüm önerileri Esenyurt ilçesi örneği (Uluğ, 2019), Meslek lisesi bilişim teknolojileri öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitiminde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri (Bozak, 2019), Türkiye'nin mesleki eğitim ile imtihanı (Özer, 2020) çalışmalarının literatürde yer aldığı görülmektedir.

Demirtaş ve Küçük (2008)'ün “Kız meslek liselerinin günümüzdeki sorunlarına ilişkin öğretmen görüşleri” adlı çalışmasında, bu tez çalışmasına katılan kız meslek liselerinde görevli öğretmenler, günümüzde (2008’li yıllar) meslek liselerinin ekonomik durumunun kötü olduğunu, bunda da döner sermaye gelirlerinin azlığının ve okula gelen ödenek yetersizliğinin etkisinin olduğunu, bu okulların teknolojik açıdan yeterli donanıma sahip olmadığını, bu liselerde görev yapan çoğu öğretmenin teknolojiyi gerekli ve yeterli düzeyde kullanmadığını, o dönem için, 1998’den 2013 yılına kadar, meslek lisesi öğrencilerine üniversiteye girişte uygulanan alan sınırlamasından dolayı özellikle akademik seviyesi iyi olan öğrencilerin bu okulları tercih etmek istemediklerini bu durumun da kız meslek liselerinin öğrenci kalitesini düşürdüğünü belirtmişlerdir.

Yapılan bu çalışmaların tamamı Türkiye’de meslek liselerindeki eğitimi, mesleki eğitimin sorunları ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri açısından çok büyük öneme haizdir. Ancak “Meslek liselerinde öğrenim gören lise son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerileri.” konusu bu alanda yapılacak önemli ve özgün bir çalışma olacaktır.

Yapılacak olan bu çalışma sayesinde meslek lisesi lise son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca karşılaştıkları sorunlar tespit edilecek ve bu sorunlara dair öğrencilerin görüş, öneri ve talepleri belirlenerek bu sorunlar için tüm eğitim paydaşlarıyla kolektif olarak çözüm önerileri geliştirilecektir. Böylece elde edilecek bu veriler ışığında ve belirtilen görüşler doğrultusunda mesleki eğitimde düzenlemeler yapılacak ve böylece mesleki eğitimin niteliğinin artırılmasına katkı sunulacaktır.

1.4. Sayıtlar

Araştırmanın temel varsayımları aşağıda belirtildiği gibidir.

- 1- Araştırmaya katılan meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerileri ölçülebilir özelliktedir.
- 2- Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşme formunda yer alan sorulara cevap verirken objektif, samimi ve dürüst oldukları varsayılmıştır, vermiş oldukları yanıtlar gerçeği yansıtmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma, aşağıda belirtilen sınırlılıklara göre yapılmıştır.

- 1) Bu araştırma 2019 – 2020 eğitim öğretim yılıyla sınırlıdır.
- 2) Bu araştırma meslek lisesi son sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
- 3) İstanbul ili Avrupa yakasında Bahçelievler, Bağcılar, Başakşehir, Beşiktaş, Eyüpsultan, Fatih, Küçükçekmece, Şişli ve Zeytinburnu ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı meslek liselerinde öğrenim gören yirmi meslek lisesi son sınıf öğrencisi ile sınırlıdır. Bu nedenle araştırmadan elde edilen bulgular diğer meslek lisesi son sınıf öğrencilerine de genellenip değerlendirilebilir.

1.6. Tanımlar

Eğitim: İnsanoğlunun bizzat kendi geçirdiği yaşantıları neticesinde istenilen arzu edilen davranışlarını olumlu yönde ve daimi olarak değiştirmesi ve ayrıca sıfırdan, temelden davranış edinmesi sürecine eğitim denir (MEB, 1976: 30).

Öğrenme: İnsanoğlunun içinde yaşadığı sosyal çevre ile etkileşimi neticesinde edindiği yaşantılarla davranışlarında ortaya çıkan ve uzun süre sürekliliği olan davranış değişikliğidir (Özden, 1999: 21).

Öğretim: Belli davranışları hedef kitleye belirli bir plan doğrultusunda belirli bir mekanda belirli bir zaman diliminde kazandırma sürecidir. Öğretim, bir yönüyle eğitimin belirli bir mekan olan okul içerisindeki bir bölümüdür (Kanad, 1976: 35-36).

Meslek: Formal ya da informal olarak alınan eğitimler sayesinde edinilen bilgi ve kabiliyetlerle insanların faydalanması gayesiyle mal, ürün ve hizmet üretmeye meslek denir (Ayyıldız ve Çiçek, 2021: 312).

Mesleki Eğitim: Mesleki eğitim, 19. y.y.'nin başlarında sanayi devrimiyle birlikte iş, hizmet ve üretim sektörünün kalkınmasında ve gelişmesinde çok büyük bir öneme haiz olan insan gücünü planlı ve programlı bir şekilde yetiştirmek gayesiyle belirli bir eğitim ortamına ve müfredata (eğitim içeriği) sahip olan teorik bilginin yanı sıra beceri kazandırmaya yönelik yapılan eğitim türüne mesleki eğitim denir (Özer, 2020: 17).

Teknik Eğitim: Bilgi ve beceriye dayalı herhangi bir meslek dalının iş ve işlemlerinin uygulanmasına yönelik yollara teknik denir. Bu yol ve yöntemlerin; bilgi ve becerilerin öğretilmesine ise mesleki eğitim denir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 5).

Ortaöğretim: Türkiye’de ilköğretimden sonra gelen ve yükseköğretimden önce on dört, on sekiz yaşları arasındaki bireylere yönelik eğitimin verildiği lise ve dengi mesleki ve teknik eğitimin verildiği eğitim seviyesi ve kurumlarına ortaöğretim denir (Akalin, Ş. H. 2011: 1818).

Lise: Fransızca ‘lycee’ kelimesinden gelir. Sekiz yıllık ilk ve ortaokul eğitiminin ardından on dört ile on sekiz yaşları arasındaki bireylere dört yıl olarak verilen ve amacı bu bireyleri yükseköğretime hazırlamak olan eğitim kademesidir (Akalin, Ş. H. 2011: 1589).

Meslek Lisesi: Lise çağı olan on dört ile on sekiz yaşlarındaki bireylere normal lise, ortaöğretim müfredatının yanı sıra mesleki bilgi ve beceriye yönelik kazanımları da öğrencilere aktaran ve aynı zamanda mesleki bilgi, beceri ve tecrübe kazanmak isteyen öğrencilerin tercih ettiği lise türüne meslek lisesi denir (www.okul.com.tr, 2021: 1).

Teknik Lise: Meslek liselerinde görülen mesleki derslerin yanı sıra normal düz liselerde veya şimdiki tabiriyle Anadolu liselerindeki gibi fen, matematik, fizik,

kimya, Türkçe ve İngilizce gibi teorik derslerin de ayrıntılı olarak verildiği ve öğrencilerini seçerek alan günümüzdeki uygulamalarda teknik liseden daha çok meslek liselerinin bünyesindeki teknik sınıf olarak eğitim öğretim veren sınıflardır (www.tdk.gov.tr, 2021).

Staj Eğitimi: İşletmelerde beceri eğitimi olarak da ifade edilen staj eğitimi, orta öğrenimlerini Mesleki ve Teknik Anadolu Meslek Liselerinde görmekte olan öğrencilerin lise son sınıfta kamu ya da özel sektör kuruluşlarına haftanın belirli günlerinde giderek okumakta oldukları alana, mesleğe ait bilgi ve becerileri iş başında, yaparak yaşayarak öğrendikleri eğitimidir (3308 Sayılı İşletmelerde Beceri Eğitimi Kanunu, 1986).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Tezin bu bölümünde tez araştırmasının konusuna dair yapılan araştırmalarla ilgili bilgilere ve ayrıca araştırma konusuna dair kuramla ilgili kuramsal temellere dair bilgilere değinilmiştir.

2.1. Mesleğin Tanımı

Meslek kelimesi etimolojik olarak Arapça kökenli bir sözcüktür. Arapça maslak, yol, yordam, rota, güzergah ve hayatta izlenilen yol anlamlarına gelmektedir. Aynı zamanda Arapça sulk kökünden gelen maslak; izlenilen yolu, rotayı, yöntemi, hayatta takip edilen rotayı ifade ederken aynı şekilde yine Arapça suluk yani bir yolu, rotayı takip etme, izleme, o yolda ilerleme, kelimeleriyle de eş anlamlıdır (www.etimolojiturkce.com, 2021).

Türk Dil Kurumuna göre; öğreti, meşgale, dizge, çağır, okul ve ekol anlamlarına gelen meslek; düzenli bir eğitim ile elde edilen bilgi, beceri ve kabiliyet ile insanlar için faydalı, mal, ürün ya da hizmet üreterek ve üretilen bu ürün ve hizmetleri insanlara sunarak karşılığında para kazanma gayesiyle yapılan düzenli, planlı ve kurallı işlere denir (Ayyıldız ve Çiçek, 2021: 312).

Mesleki Eğitimin Güçlendirilmesi Projesine göre ise meslek; almış olduğu mesleki eğitim ile teorik bilginin yanı sıra uygulamalı yani beceriye dayalı ürün ve hizmet üreterek ve bu ürün ve hizmeti insanlara sunarak karşılığında maddi kazanç elde edilen kurallı iş veya işlere meslek denir. Aynı zamanda meslek, insanların ihtiyaç duydukları herhangi bir alanda faaliyet gösterebilme yetisidir (MEB, 2016: 3).

Ancak şu da bir gerçektir ki bir işe sahip olması, o insanın meslek sahibi olduğu anlamına gelmez. Çünkü meslekte asıl olan insanların ihtiyaç duydukları herhangi bir ürün veya hizmeti üretmektir. Herhangi bir ürünü alıp satarak ancak bir iş sahibi olursunuz. Meslek sahibi ya da meslek erbabı olabilmeniz için mutlaka o ürün ya da hizmeti üretmeniz gerekir (MEB, 2016: 3).

2.2. Mesleki Eğitim

Eğitim çağındaki insana ilgi ve yeteneğinin yöneldiği meslek doğrultusunda ilgi ve yeteneklerini geliştirebilmesi gayesiyle verilen eğitime mesleki eğitim denir (Alkan, Doğan ve Sezgin: 4).

2.3. Teknik Eğitim

Üst düzey uzamsal, mantıksal zeka özelliğinin yanı sıra beceriye dönük yapabilme yeteneği gerektiren ve eğitim sürecinde bu bilgi ve becerileri uygulayabilecek teorik ve uygulamalı eğitimlerin verildiği üst düzey bir mesleki eğitim faaliyetidir. Meslek liselerinin; uçak gövde motor, gemicilik, motorlu araçlar teknolojileri, elektrik elektronik, mobilya dekorasyon ve iç mekan tasarımı, inşaat teknolojileri ve metal teknolojileri gibi bölümlerinde verilen mesleki eğitim, teknik eğitime örnek olarak gösterilebilir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 5).

2.4. Temel Mesleki Eğitim

Mesleki eğitim almak amacıyla meslek liselerine kayıt yaptıran öğrencilere eğitim aldıkları kendi alanlarıyla meslekleriyle ilgili asgari seviyede teorik ve uygulamalı bilgi ve becerilerin öğretilerek iş alışkanlığı ve mesleki kültürün kazandırıldığı eğitime temel mesleki eğitim denir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 5).

2.5. Etik

Yunanca kişilik, karakter anlamına gelen ethos kelimesinden türemiştir. Etik, birey ve toplum hayatına yön veren ahlaka uygun davranma fiilidir. Aynı zamanda iyi ile kötüyü, yanlış ile doğruyu ayırt etme yetisidir. Yunan filozof Sokrates'e göre ise etik, insanların hal ve hareketlerini düzenleyen ve onlara yön veren felsefi kurallar bütünüdür (TDK. 2011).

2.6. Meslek Etiği

Herhangi bir mesleki alanda çalışmakta olan bireylerin mesleklerini toplumun genel ahlak kurallarına uygun olarak doğruluğu dürüstlüğü ve samimiyeti rehber edinerek şeffaf ve tutarlı bir şekilde ve insanlığın faydasını gözeterek icra etmelerine meslek

etiği denir. Meslek etiği Selçuklulardaki Ahi ve Osmanlılardaki Lonca teşkilatlarında olduğu gibi günümüzde de çok önem verilen kıymetli bir değerdir (MEB, 2016: 6).

2.7. Staj Eğitimi / İşletmelerde Beceri Eğitimi

Meslek liselerinin farklı bölümlerinde öğrenim gören meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca okullarında kendi alanlarıyla ilgili gördükleri meslek derslerinde edindikleri bilgi ve becerileri okumakta oldukları bölümleriyle alakalı resmi ya da özel işletmelerde profesyonel kişilerin yani işletme yetkililerinin gözetiminde bire bir uygulamalı olarak aldıkları eğitime staj eğitimi denir. İşletmelerde beceri eğitimi, yani staj eğitimi sayesinde meslek liselerinin farklı farklı bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrenciler, okullarında edindikleri teorik ve uygulamaya yönelik bilgi ve becerileri bire bir gerçek ortamında uygulama fırsatı bulurlar. Bu yönüyle bakıldığında staj eğitimi meslek lisesi öğrencileri için doğrudan iş hayatına başlamadan önce bir oryantasyon eğitimidir aynı zamanda (Mesleki Eğitim Kanunu, T.C. Resmi Gazete, 19139, 19 Haziran 1986).

2.8. Ülkeler İçin Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi

İnsanlığın var olduğu geçmişten günümüze dünya üzerinde kurulan bütün ülkeler başta kendi vatandaşlarının ihtiyaç duydukları ürün araç ve gereçleri karşılamak ve hatta ihtiyaçlarından fazlasını da üreterek diğer ülkelere satmak için üretim her ülke için olmazsa olmaz bir unsurdur. Bu sayede ülkeler ekonomik yönden kalkınırken teknolojik açıdan da gelişebilir. Ülkeler üretimde kullandıkları üretim yöntemlerini ilerleyen zaman dilimlerinde vuku bulan yeni gelişmelere ve yeniliklere göre güncelleyerek kendilerinden sonra gelecek olan yeni nesillere, kuşaklara aktarma işini ise eğitim aracılığı ile yaparlar. Üretimlerinin ve kalkınmalarının sürekliliğini üretime dair kültürel miraslarını eğitim yoluyla kendilerinden sonraki gelecek olan nesillere aktararak yani mesleki eğitim vererek üretime dair kültürel birikimlerini aktararak üretime dair sürekliliklerini sağlayabilirler. Ayrıca ülkeler sahip oldukları doğal kaynakları üretimle işleyerek ürün haline getirebilirler. Üretime dair bu birikim ve kültürel miraslarını ise kendilerinden sonra kültürel miraslarını bırakacakları nesillere ancak ve ancak içinde yaşanılan çağın gereklerine uygun iyi bir şekilde planlanmış bir eğitim anlayışı ve faaliyeti ile gerçekleştirebilirler. İyi bir şekilde planlanmamış nitelikli bir eğitime ve aynı zamanda mesleki eğitime sahip

olmayan ülkeler, dünyanın en iyi ve en çok doğal kaynaklarına (yer altı zenginlikleri, petrol, doğalgaz, altın ve diğer değerli madenler gibi...) sahip olsalar da her daim içinde bulunduğu çağın gelişmişlik düzeyinin gerisinde kalır. Bu açıdan bakıldığında eğitimle birlikte mesleki eğitim, gerek insanlar ve gerekse de ülkeler için çok büyük bir öneme haizdir. Mesleki eğitimin insanın yaşantısında; bireysel, sosyal, ekonomik ve kültürel ihtiyaçlarının karşılanmasında ayrı bir yeri ve önemi de vardır (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 17-42).

2.9. Mesleki Eğitimin Tarihi

2.9.1. İlk Türk Devletlerinde Mesleki Eğitim

İlk Türk devletlerinde konar-göçer yani göçebe bir yaşam tarzı hakimdi ve bu yaşam tarzı, insanların; kültürlerini, eğitim tarzlarını ve hatta mizaçlarını dahi şekillendiriyordu. İlk Türk devletlerinin yaşadığı coğrafya, zorlu iklim ve coğrafi yapısıyla bilinen Orta Asya olduğu için doğal olarak tarım faaliyetleri yapılamıyor; hayvancılık faaliyetleri yapılıyordu. Yapılan bu hayvancılık faaliyeti ise avlanmaya dayalı bir hayvancılık faaliyeti idi. İlk Türk Devletlerinin içinde bulundukları ve aynı zamanda yaşadıkları bu durum ise kadın erkek ayrımı yapmaksızın ve ordu millet anlayışı ile bir arada yaşamayı zaruri kılıyordu. İlk Türk Devletlerinin yaşam tarzlarının bu özellikleri eğitim faaliyetlerini de şekillendiriyordu. Bu duruma paralel olarak eğitim faaliyetleri savaş eğitime ve avcılık eğitime dayanıyordu. Eğitimdeki bu durum ise mesleki eğitimi de şekillendiriyordu.

İlk Türk devletlerinde mesleki eğitim, savaş ve av aletleri yapımına dayalı olarak avcılıkta kullanılan av aletlerinin ve savaşlarda ve yurt savunmasında kullanılan ok ve yay gibi savaş aletlerinin yapımının usta çırak ilişkisiyle öğrenilmesine ve öğretilmesine dayalı olmuştur. Mesleki eğitimde av ve savaş aletlerinin üretim eğitiminin yanı sıra aynı zamanda bu aletlerin kullanımına yönelik eğitimler de mesleki eğitim kapsamında verilmiştir. Bu dönemde formal yani planlı bir eğitim olmadığı için bu eğitimlerin informal yani plansız olarak gözlem, gösteri (demostrasyon) ve gösterip yaptırma öğretim yöntemleriyle gerçekleştirildiği düşünülmektedir (Akyüz, 2014: 5-11).

2.9.2. Uygurlarda Mesleki Eğitim

İlk Türk devletleri olan İskitlerden (Sakalar), Hunlardan ve Göktürklerden farklı olarak Uygur Türklerinin yerleşik hayata geçmeleriyle birlikte başta eğitim anlayışı olmak üzere mesleki eğitim anlayışlarında ve hatta tüm yaşam biçimlerinde bir paradigma değişimi olmuştur. Çünkü Uygurlar, kendilerinden önceki Türk devletlerinin yaşam tarzı olan göçebe yaşam tarzı anlayışını terk ederek yerleşik yaşama geçmişleridir. Bu durum ise Uygurların yaşam biçimleri ve kültürleri başta olmak üzere eğitim ve neticesinde mesleki eğitim anlayışlarında da köklü değişimlere vesile olmuştur (Hali ve Rencüzoğulları, 2017: 432).

Uygurların yerleşik hayata geçmesi ile birlikte ekonomik uğraş alanlarına tarım ve mimari (barınma) alanları da girmiştir. Ayrıca Çin ile etkileşimleri neticesinde matbaayı da kullanmaya başlayan Uygurlar, din olarak Maniheizm dinini benimseyerek mimari alanda dini mimari eserler de ortaya koymaya başlamışlar. Doğal olarak yerleşik hayatla birlikte faaliyet göstermeye başladıkları mimari, dini mimari, zirai ve dahası Çinlilerle etkileşimleri neticesinde kullanmaya başladıkları matbaa da eğitim faaliyetlerini etkilemiştir. Mesleki eğitim faaliyetlerinde ise ilk Türk devletlerinde kullanılan savaş araçları, savaş malzemeleri yapımı ve kullanım eğitimlerinin yanı sıra tarım aletlerinin yapımı, bakımı, onarımı; gerek sivil ve gerekse de dini mimarinin inşası ve matbaanın kullanım eğitimleri de mesleki eğitim konuları arasına girmiştir (Akyüz, 2014: 14-16).

2.9.3. Türklerin Müslüman Olmalarından Sonra Eğitim ve Mesleki Eğitim

2.9.3.1. Karahanlılar Dönemi (840-1212)

Türkler, 751 senesinde Arapların Talas savaşında Çinlileri mağlup etmesiyle birlikte peyderpey İslam dinini kabul etmeye başlamışlardır. Ancak Karahanlıların topyekün İslamiyet'e geçmeleri dokuz yüzlü yılların ilk yarısına yani onuncu yüzyıla rastlamaktadır. Karahanlıların İslamiyet'i benimsemeleriyle birlikte ibadethane, medrese yapımı da Türklerin mimari alanda inşaa ettikleri eserler haline gelmiştir. Bunun doğal bir neticesi olarak da kubbe, minare, kemer, mihrab ve minber gibi dini mimari yapımı öğretimi de mesleki eğitimin konuları arasına girmiştir. Özetle İslamiyet'in kabulü ile birlikte Türk toplumlarında varlıkları günümüze kadar ulaşan medreselerin yapımına başlanmıştır ki medreseler, kendi zamanının ilk planlı ve düzenli dini mimari yapıları olmuştur. Dolayısıyla medreselerin inşasında görev alan

ustaların gerek kalfalarına ve gerekse de çıraklarına verdikleri dini mimari eğitimi de (kemer, kubbe minare, minber, mihrap gibi...) mesleki eğitimin konuları arasına girmiştir. Dini mimarının en seçkin örneği olan medreselerde Farabi, Biruni, İbn-i Sina, Mimar Sinan gibi Türk ve dünya tarihinde yer edinen bir çok ilim ve bilim insanı yetişmiştir (Akyüz, 2013: 21-42).

2.9.3.2. Anadolu Selçuklu Devletinde Ahi Teşkilatı ve Mesleki Eğitim

Ahilik, cömertlik demektir. Anadolu Selçuklu'da sosyal hayatı düzenlemek ve sosyal dayanışmayı sağlamak gayesiyle kurulan meslek örgütü demektir aynı zamanda ahilik. Ahilik kelimesi Arapça kardeş anlamına gelen ahi kelimesinden türemiştir.

Ahilik ilk olarak 1200'lü yıllarda Kırşehir'de yaşayan Ahi Evran tarafından kurulmuştur. Anadolu Selçuklularda ahilik; esnafların, üretimi yapan usta, kalfa, çırakların bir araya geldiği, dayanışma içerisinde olduğu, onlara mesleklerini özenerek ve dürüst bir biçimde icra etme yükümlülüğü yüklediği bununla birlikte çırakların kalfa ve ustalarından; kalfaların ise ustalarından mesleki eğitimlerini aldıkları esnaf teşkilatıdır (Akyüz, 2013: 42-52).

Ahilikte iki türlü eğitim öğretim faaliyeti yürütülürdü:

1) İşbaşında Eğitim

Çırak ve kalfalara ustaları tarafından iş yerlerinde uygulamalı olarak verilen mesleki eğitime işbaşında eğitim denirdi.

2) İş dışında Eğitim

İş dışında eğitim ise ahi mensupları ustaların ustası olarak tabir edebileceğimiz şeyh, usta, kalfa ve çıraklar yaren gecelerinde bir araya gelir çırak ve kalfalara ustaları tarafından iyi huylu, yardımsever olma, dürüst olma, çalışkan olma gibi verilen karakter eğitimidir.

Ahilikte muallim ya da pir denilen hocalar, ocakta örgüt üyelerine; erdemli, iyi huylu, dürüst, yardımsever ve çalışkan olmayı ve yalan söylememeyi öğretirlerdi. Özetle eline, diline, beline sahip ve sözüne ise sadık olmayı öğretirlerdi. Bunun dışında ahilikte işbaşında eğitim verilirdi. Bu eğitim ise bizzat bedestenlerde çarşı ve işyerlerinde çırak ve kalfalara bire bir uygulamalı olarak verilirdi. Bu eğitimlerde mesleki eğitim ile birlikte güzel ahlaklı olma, müşteriye karşı kibar ve dürüst

davranma, bencil olmama, yardım sever olma, namaz vakitlerine dikkat etme ve namazını vaktinde kılma, kendisi şayet o gün ürün satışı yapmış ise ondan sonra gelen müşteriye kendisiyle aynı ürünü satan komşusuna yönlendirme ve böylece komşusu olan esnafın da kazanç elde etmesine fırsat verme gibi erdemli davranışlar da öğretilirdi. Ahi geleneğinde işini dürüst yapmayan ve ürününü kaliteli üretmeyen esnafın yaptırım olarak pabucu dama atılırdı ve böylece o esnaftan kimse alış veriş yapmazdı (Akyüz, 2013: 52-53).

Gedik: İşyeri açma belgesidir. Ustalığa terfi eden kalfaya verilirdi. Bu yönüyle günümüzdeki meslek liselerinde görülen staj eğitimi sonunda başarılı olan öğrenciye verilen iş yeri açma belgesine benzer bir uygulamadır (Ekinci, 2008).

2.10. Lonca Teşkilatı

2.10.1. Osmanlıda Lonca Teşkilatı ve Mesleki Eğitim

Lonca sözcüğü kelime kökeni olarak herhangi bir şeyin dağıtıldığı, dağıtım işinin yapıldığı yer olarak tabir edilmektedir (Turan, 1992: 17). Osmanlı devletinde esnaf teşkilatı mensuplarının toplandıkları yere ve toplanarak oluşturdukları meclise lonca teşkilatı denilmiştir (Turan, 1996: 17). Osmanlıdaki lonca teşkilatı, Anadolu Selçukludaki Ahi teşkilatında olduğu gibi esnaf ve sanatkarların sahip olmaları gereken vasıfları, görev ve sorumlulukları ile sahip oldukları hakları düzenleyen bir kurumdur. Ayrıca Evliya Çelebi Seyahatname adlı eserinde 1600'lü yıllarda İstanbul'da toplam yüz dokuz tane lonca bulunduğuna değinmiştir (Turan, 1996: 18).

Osmanlı lonca sisteminde esnaf iki gruba ayrılır. Bunlar:

- 1) Özel Şahıslara ait serbest meslek esnafları
- 2) Mülkiyeti devlete ait olan esnaf teşkilatıdır (Nakipoğlu ve diğerleri, 2013).

Osmanlı'da esnafların lonca teşkilatına üye olmaları zorunluydu. Lonca teşkilatında ise başlıca eğitim kademeleri şöyleydi:

2.10.1.1. Yamaklık

Henüz on yaşına girmemiş çocuklar, anne babalarının rızası ile bir esnafın, sanat erbabının yanına yetiştirilmek üzere verilirdi. Bu uygulamada usta yanına meslek öğrenmesi için verilen çocuğa ise yamak denirdi, İki yıl boyunca mesleki eğitim

almanın yanı sıra fahri olarak yani herhangi bir ücret almadan ve işinin de hakkını vererek yapan çocuklar, iki yılın sonunda ustalarından aldıkları icazetle (onay ile) ve düzenlenen merasimle çıraklık mertebesine terfi ederlerdi. Düzenlenen bu merasim, sabah namazı ile birlikte başlardı ve bu merasime; çıraklığa terfi edecek olan yamak, kalfa, usta ve esnaf reisi katılırdı (Ekinci, 2008: 151).

2.10.1.2. Çıraklık

Toplam iki sene yamaklık eğitimini başarıyla tamamlayan çocuklar, sabah namazıyla başlayan ve ustaları, kalfalarının ve de esnaftan bir temsilcinin katıldığı merasimle ustalarından onay (icazet) alır ve çıraklığa terfi ederlerdi (Ekinci, 2008: 153).

2.10.1.3. Kalfalık

Üç yıllık çıraklık eğitimini hakkını vererek yerine getiren çıraklar kalfalık merasimi ile kalfalık mertebesine terfi ederlerdi. Kalfalık merasimi, çıraklık merasiminden biraz daha kapsamlı olur ve kalfalık merasimine çırağın kendisi ile birlikte ustası, esnaflardan seçilen dört usta ile çırağa merasim esnasında rehberlik eden rehber kalfa ve de esnaf reisi katılırdı (Tuna, 1973).

2.10.1.4. Ustalık

Kalfalık görevinde ise işini layıkıyla yapan üstün başarı göstermenin yanı sıra yalan söylemeyen dürüst olan erdem ve güzel ahlak sahibi olan kalfalar, ustalık mertebesine terfi ederlerdi. Ustalık görevine terfi etmede dürüst olma, yalan söylememe, sözünün eri olma, işini düzgün yapma gibi davranışlar çok büyük erdemlerdendi. Ustalığa terfi eden kalfalara ustalık icazetinin yanı sıra gedik yani iş yeri açma belgesi de verilirdi (Ekinci, 2008: 153).

2.11. Mesleki ve Teknik Eğitimin Evrensel Gelişimi

Mesleki ve teknik eğitimin bugünkü geldiği gelişmişlik düzeyi insanoğlunun on binlerce yıllık kültürel mirasının birikimli bir şekilde aktarılacak gelmesinin tabii bir neticesidir. Ayrıca mesleki eğitim, iş ile eğitim kavramları yüzyıllardır bir birlerini

etkileyen iç içe geçmiş ve işin eğitim vasıtası ile kuşaktan kuşağa aktarıldığı ve ayrıca birikimli bir şekilde ilerleyen bir sistemdir. Netice itibariyle de mesleki eğitim, geniş ve bir o kadar da kapsamlı bir boyut kazanmıştır. Bunun yanı sıra üretim sistemleri ve eğitim kavramları ise mesleki ve teknik eğitimin dayanağı olan kuramsal temelleri ve bu temellerin uygulamalarını etkilemiştir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 18).

2.12. Üretim Sistemleri

Üretim sistemleri medeniyetlerin doğrudan yaşam tarzlarını, kültürlerini yansıtır ve aynı zamanda toplumların yaşam tarzlarını da doğrudan etkiler (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 19).

2.12.1. Geçmişten Günümüze Başlıca Üretim Sistemleri

2.12.1.1. Aile Üretim Sistemi (700 / 1000)

Aile kurumu, insanoğlunun eğitim hayatının ilk başladığı yerdir. Toplum yaşamında her aile temel gereksinimi olan ihtiyaç maddelerini üretir ve şayet kalırsa ihtiyaçlarından fazlasını ise aynı toplumda birlikte yaşadıkları diğer ailelerle ya takas ya da ticaret yoluyla paylaşırlardı. Böylece toplum, kendi içerisinde ihtiyaç duyduğu temel tüketim maddelerini bir birinden temin ederdi. Toplumdaki insanlara mesleki eğitim ait oldukları aile içerisinde aile büyükleri tarafından verilirdi (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 19).

2.12.1.2. El Sanatları Üretim Sistemi (1000 / 1500)

Zamanla toplumların artan nüfuslarıyla birlikte; bilgi, ulaşım ve doğal olarak da iletişim açısından gelişmesi şehirler arasındaki iletişim, etkileşim ve bunlarla birlikte ticareti yani mal, ürün alış verişini de geliştirmiştir. Bu durum ise mesleki eğitimin artık aile sistemini aşarak çırak, kalfa ve usta şeklinde kademeli ve görece daha planlı geçilmesini sağlamıştır. El sanatları sisteminde çıraklık kademesi mesleki eğitimin ilk basamağıdır. Çıraklık basamağında birey bilgi ve beceri olarak daha tecrübeli olan kalfa ya da ustanın yanında gözlem, gösteri (demostrasyon) ve gösterip yaptırma yöntemleriyle mesleki eğitim alır. Ancak çırak olan bireyin aldığı

bu mesleki eğitim informal yani plansızdır (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 19).

2.12.1.3. Lonca Üretim Sistemi (1000 / 1500)

El sanatları sisteminden sonra tüccarlar üretimi daha planlı, düzenli hale getirmek ve tüccar sanatkarların karşılıklı hak, sorumlulukları daha açık ve net bir biçimde ortaya koyarak üretimin kalitesini artırarak işini hakkıyla yapan meslek erbabının hakkını korumak gayesiyle kendi aralarında oluşturdukları sistemdir lonca sistemi (M.E.B., 2016). Lonca sisteminin iki temel gayesi vardır ki birincisi ustaların kendi aralarında eşitliği sağlamak ikincisi ise toplumda müşterilerin hak ve menfaatlerini koruyarak ve fiyat istikrarını sağlayarak tüketiciyi korumaktır. Lonca sistemi 16. yüzyılın sonlarından ve 17. yüzyılın başlarından itibaren gerilemeye başlamıştır. Çünkü artan nüfusla birlikte esnaf teşkilatı artan ürün talebine yetişemez olmuş zamanla yerini sanayi üretimine bırakmak zorunda kalmıştır (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 21).

2.12.1.4. Ev İşletmeleri Üretim Sistemi (1500 / 1740)

16. yüzyıldan sonra toplumda hızlı bir şekilde artan ürün talebine lonca sistemi yeterli oranda ve arzu edilen zamanda cevap veremez hale gelmiş ve ayrıca üretim maliyetinden kaynaklı üretilen ürünlerin pahalı oluşu insanları yeni arayışlara sevk etmiştir. Bu durumda ise sanayi üretiminden önce sanayi üretiminin ilk basamağı, ilk çalışmaları olarak ev işletmeleri sistemi ortaya çıkmıştır. Ev işletmeleri sistemi loncalara nazaran daha çok sayıda ürünü, daha kısa sürede üretme imkanı sunmuştur üreticilere. Bu yönüyle ev işletmeleri üreticilere sistemi artan ürün talebini daha kısa sürede ve daha az maliyetle karşılama imkanı sunmuştur. Bu yönüyle ev işletmeleri sistemi uzun yıllar loncalar ve aynı zamanda fabrika sistemiyle birlikte faaliyetlerine devam etmiştir. Ayrıca bunun yanı sıra aile sistemi işletmelerinin çalışanları üretime emekleriyle katkı sunarken; sermaye sahibi işletme sahipleri ise sermayeleriyle üretime katkı sunmuşlardır (A.g.e.: 21).

2.12.1.5. Fabrika Üretim Sistemi (1740 / 1800)

Zamanla artan nüfusa paralel olarak artan ürün talebine yetişme arzusu ve ürün maliyeti daha düşük ve daha seri ürün üretebilme isteği sermaye sahiplerini ve ülkeleri, üretim anlayışında yeniden bir paradigma değişimine yönelterek ev

işletmeleri üretim sisteminden fabrika üretim sistemine geçişi sağladı. Fabrika üretim sisteminde seri üretim anlayışıyla birlikte daha hızlı ve daha düşük maliyetli ürünlerin üretimi sağlandı. Seri üretim anlayışında ise her çalışanın sürekli aynı işi yapması sağlanarak yaptığı işte pratiklik kazanması ve böylece daha kısa sürede daha çok sayıda ürünün daha kaliteli bir şekilde üretilmesinin yolu açıldı (A.g.e.: 21).

2.12.1.6. Otomasyon Üretim Sistemi

Fabrika üretiminden sonra ikinci Cihan Harbi sonrası zamanla ve aşamalı olarak peyderpey önce yarı otomatik ve ardından da tam otomatik makinalarla üretim yapılmaya başlandı ve yapılan bu yeni üretim usulüne ise otomasyon adı verildi. Otomasyon sistemindeki yarı ve tam otomatik makinalarla daha seri ve daha hatasız ürünler çok daha düşük maliyetlere üretilbildi (A.g.e.: 21).

2.12.1.7. Saybernasyon Üretim Sistemi

Tam otomatik olan otomasyon sisteminin çok daha ileri seviyesi olan ve günümüzde yaygın olarak kullanılan üretim sistemidir. Saybernasyon üretim sisteminde tam otomatik makinalar bilgisayarlar aracılığı ile yönetilerek üretim yapılır ya da üretilen araçlar bilgisayarlar aracılığı ile komuta ve kontrol edilerek kullanılır (www.nek.istanbul.edu.tr, 2021). Günümüzde dünyada kullanılan ve ülkemiz tarafından da üretilen, kullanılan ve ihracatı yapılan İHA (İnsansız Hava Aracı), SİHA (Silahlı İnsansız Hava Aracı) ve TİHA (Taarruzi İnsansız Hava Aracı) saybernasyon üretimi için güncel ve yerinde bir örnektir.

2.13. Endüstri Devriminin Mesleki ve Teknik Eğitimin Gelişmesine Etkisi

Endüstri Devriminin yaşanması meslek okullarında verilen mesleki ve teknik eğitim anlayışını bir çok yönden etkilemiştir. Önceleri aile işletmeleri sisteminde bireylerin mesleki ve teknik eğitimi konusunda aile işletmeleri sistemi ön plandayken endüstriyel alanda yaşanan devrim ile birlikte bu sorumluluk ve görev meslek okullarına geçmiştir. Endüstri devrimi öncesi mesleki eğitim daha çok toplumun düşük gelir seviyesine sahip bireylerine ve o bireylerin ailelerine yönelikken; endüstri devrimi sonrası bu anlayış yerini toplumun her kesimine yönelik mesleki

eğitim anlayışına bırakmıştır. Ayrıca üretimde endüstrileşmeyle birlikte meslek okullarının sahip olması gereken günün gerekliliklerine uygun atölye ve laboratuvarlarda kullanılan alet edevat, makine ve teçhizatları temin etme yükümlülüğü artmıştır. Ayrıca endüstri devrimiyle birlikte;

- > Üretimde iş bölümü, uzmanlaşma ve bunun neticesinde seri üretim artmıştır.
- > Endüstri alanında meydana gelen teknolojik gelişmelerle birlikte üretimde aktif rol alan personelin mesleki bilgi ve becerisinin yanı sıra teknolojiyi kullanabilme zorunluluğu da artmıştır.
- > Ayrıca bununla birlikte meslek okullarının atölye ve laboratuvarlarını endüstri alanında yaşanan gelişmelere paralel olarak güncellemesi zarureti doğmuştur.
- > Bütün bu gelişmelerin yanı sıra meslek okullarında görev yapan atölye ve laboratuvar meslek dersi öğretmenlerinin endüstri alanında yaşanan teknolojik gelişmelere paralel olarak sahip oldukları mesleki bilgi ve kabiliyetlerini güncelleme zaruretleri doğmuştur (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 23).

2.14. Mesleki ve Teknik Eğitimin Ulusal Gelişimi

Ülkemizde geçmişten günümüze mesleki ve teknik eğitimin ulusal olarak gelişimi dört aşamalı bir süreçten oluşmaktadır. Bu evreler ise ülkemizde mesleki eğitimin başlangıcı, kuruluşu, yayılması ve mesleki eğitimin ulusal niteliğe erişmesi aşamalarıdır. Ayrıca mesleki eğitimin gelişimini; imparatorluk dönemi ve Cumhuriyet dönemi olarak iki ana aşamada incelenecektir (A.g.e.: 32-33).

2.14.1. Mesleki Eğitimin İmparatorluk Dönemindeki Gelişimi

Mesleki eğitimin Türk tarihinde yeniden bir başlangıcı olarak niteleyebileceğimiz İmparatorluk dönemindeki mesleki eğitim ile ilgili en büyük ve temel sorun, mesleki eğitim konusunda planlı ve programlı bir devlet politikasının olmamasıydı.

Bununla birlikte ayrıca mesleki eğitime formal eğitim içerisinde planlı ve programlı bir şekilde yer verilmemesi de mesleki eğitim konusundaki diğer temel bir sorundu.

Ayrıca İmparatorluk dönemindeki mesleki gelişmeler bir devlet politikası olarak planlanarak yürütülmediği için bu alandaki gelişmeye yönelik girişimler, yerel ve sınırlı düzeyde kalmıştır.

İmparatorluk dönemindeki mesleki eğitime dair başlıca gelişmeler ise şunlardır:

- Çıraklık sistemi ve lonca kuruluşu
- Askeri alandaki gelişmeler
- Endüstri alanındaki gelişmeler

Mesleki eğitime yönelik olarak açılan ilk mesleki okullar, bu alandaki gelişmeler olarak gruplanabilir (A.g.e.: 32).

2.14.1.1 Çıraklık ve Lonca Sistemi

a) Çırak

Uygulamalı ve üretime dayalı mesleklerde meslek erbabının yani ustanın yanında uygulamalı olarak mesleki eğitim alan yaşı küçük çocuk yaştaki kişilere çırak denir (www.tdk.gov.tr, 2021).

b) Gedik Usulü

Çıraklıktan sonra ustasından icazetini yani onayını alan kişiler kalfalığa yükselir. Kalfa olduktan sonra ustası icazetini yani onayını verirse kalfa olan kişi ustalığa yükselerek gedik sahibi olurdu. Usta olan kişiler ancak aldıkları bu gedik yetkisiyle işyeri açabilirlerdi. Özetle gedik usulünün bir nevi iş yeri açma ruhsatı olduğu söylenebilir. İşte bu sisteme de gedik usulü denirdi (Cin, 1989: 33).

c) Peştemal

Ustasından icazetini alarak ustalık rütbesine erişen kalfalara ustaları tarafından kuşatılan kıyafete peştemal denilmektedir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001).

Geçmişteki diğer toplumlarda olduğu gibi ilk Türk devletlerinden Osmanlının 1800'li yıllarına mesleki ve teknik eğitim çıraklık sistemiyle yürütülürdü. Yanlarında mesleki eğitim aldıkları ustalarından icazetini yani onayını alan çıraklar, kalfalığa; kalfalar ise ustalığa terfi eder ve ustalığa terfi eden kalfalara ise kethüdaları yani esnaf şeyhleri tarafından peştemal kuşatılırdı. Lonca yani esnaf teşkilatı sisteminde gerek kethüdalar gerekse de esnaf şeyhleri esnaf teşkilatı tarafından oylama yapılarak seçimle belirlenir ve hükümet onayı ile görevlerine başlarlardı

(Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 33).

2.14.1.2. Mesleki Eğitime Dair Osmanlı Ordusundaki Gelişmeler

Osmanlı ordusunun özellikle 17. Yüzyılın sonundaki Viyana kuşatması mağlubiyetinden itibaren sürekli güç kaybetmesi, gerilemesi ve batılı modern ordular karşısında sık sık mağlubiyetler yaşaması nedeniyle mesleki ve teknik eğitime yönelik okullar ilk önce askeri alanda açılmaya başlamıştır. Bu alanda öncelikli olarak ordunun savaşlarda kullanabilmesi için savaş araç gereçlerini onararak bakımını yapabilecek ve daha da önemlisi bu araç gereçleri yapabilecek teknik personeli yetiştirebilecek mesleki ve teknik okullar açılmış ayrıca bunların yanı sıra ordunun başta subay ve mühendis olmak üzere hekim ihtiyacını da karşılamak gayesiyle lise düzeyinde okullar açılmıştır. Ayrıca bu okullarda ihtiyaca cevap verecek personelleri karşılamak için öğrenciler yetiştirilmiştir (Akyüz, 2013: 143). Bu dönemde açılan başlıca askeri okullar;

a) Mühendishane-i Bahri-Hümayun-Deniz Mühendishanesi (1773)

Dünyanın en eski teknik üniversitelerinden olan İstanbul Teknik Üniversitesi, 1773 yılında **Mühendishane-i Bahr-i Hümayun** adıyla III. Mustafa Dönemi'nde kurulmuştur. Ülkemizin ilk teknik üniversitesi olan İTÜ'nün adı, mühendislik ve mimarlık öğretimi ile özdeşleşmiştir (Akyüz, 2013: 144).

b) Mühendishane-i Berri-Hümayun-Kara Mühendishanesi (1795)

18. Yüzyılın sonlarında 1795'te Osmanlı kara ordusunun askeri personel ihtiyacını karşılamak için yine 3. Selim zamanında açılan askeri yüksekokuldur. Ayrıca Fransa'nın askeri ve teknik okullarında mesleki ve teknik eğitim almaları amacıyla Osmanlı yüz elli öğrencisini Fransa'ya göndermiş ayrıca dönemin padişahı 2. Mahmut tarafından ordudaki modernizasyonu sağlamak gayesiyle askeri okullarda görevlendirilmek üzere batıdan Comte de Bonneval adında askeri uzman getirilmiştir daha sonra bu uzmana Humbaracı Ahmet Paşa adı verilmiş ve daha çok bu isimle nam salmıştır. Humbaracı Ahmet Paşa 1675-1747 yılları arasında Osmanlı ordusunun ıslahı amacıyla Osmanlı ordusunda görev almıştır. Askeri malzeme ve teçhizat yapmak maksadıyla İstanbul Tophane'de ve Zeytinburnu'nda askeri malzeme üretimi yapan fabrikalar açılarak zanaat sahibi kur'a askerleri açılan bu

fabrikalarda yabancı uzmanların yerine görevlendirilmiştir. 2. Abdülhamit döneminde 1908 senesinde ‘İmalatı Harbiye Nazari Mektebi’ adında sanat mektebi kurulmuş daha sonra ise bu mektebin adı ‘usta mektebi’ manasına gelen ‘Askeri Fabrikalar Müdüriyet-i Umumiyesi’ olarak değiştirilmiştir ve bu kurum Cumhuriyetin ilk yıllarına değin askeri ustalar ve askeri kalifiye personeller yetiştirmiştir (Akyüz, 2013:144-147).

2.14.1.3. Osmanlıda Mesleki Eğitimde Endüstri Alanındaki Çaba ve Girişimler

Osmanlı devletinde 1700’lü yılların başından itibaren Avrupa’daki endüstri alanında gerçekleştirilen yenilikleri takip ederek bu yeniliklerin ve Avrupa’nın gerisinde kalmamak gayesiyle Avrupa’daki yeniliklere paralel olarak bir çok alanda yenilik hareketleri başlatılmış. Bu kapsamda Yalova’da kağıt fabrikası ve çini atölyeleri kurulmuş, 3.Ahmet döneminde Sait Efendi ve İbrahim Müteferrika tarafından ilk matbaa açılmış ve Vankulu Lügati adındaki eser (sözlük) açılan bu matbaada basılmıştır. Vankulu Lügati adlı eser matbaada basılan ilk eserdir. Bütün bu girişimler mesleki alanda bu dönemdeki girişimlerdir. Lakin mesleki alandaki bu olumlu ve önemli gelişmeler, o dönemde yaşanan iç karışıklıklar, çıkan isyanlar ve daha önemlisi halkın bu yeniliklere karşı arzu edilen yeterli ilgiyi göstermemesi mesleki alanda yaşanan bu girişim ve gelişmelerin kısa ömürlü olmasına neden olmuştur. Tanzimat döneminde üretim alanında yeniden bir kalkınma hamlesi yapılarak İstanbul, Bursa, Adana, İzmir, Lübnan Beyrut gibi şehirlerde dokuma ve gıda üzerine birçok fabrika açılmış fakat kapitülasyonlarla batılı devletlerin şirketlerine verilen ticari imtiyazlar nedeniyle yerli firmalar özellikle ekonomik yönden yabancı firmalarla rekabet edememiş ve netice itibariyle bu girişimler de arzu edilen neticeyi vermemiştir. Ayrıca yerli üretimi teşvik etmek ve yerli ürünleri tanıtarak yerli üretimin pazar payını arttırmak için sergiler açılmış bunun yanı sıra yerli üretimimizi ve endüstrimizi muhafaza etmek gayesiyle endüstri komisyonları kurulmuş ancak bütün bu çabalar arzu edilen neticeyi vermemiştir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 34-35).

a) Osmanlıda Mesleki Eğitim Alanında Açılan İlk Okullar ve Sadık Rıfat Paşa

Osmanlı devletinde tanzimat döneminden sonra üretim alanı başta olmak üzere kalkınmayı sağlamak amacıyla 1807-1857 yılları arasında elçilik ve nazırlık yani bakanlık görevlerini yürütmekte olan Sadık Rıfat Bey, Osmanlı tarihinde ilk kez

genel eğitimle mesleki eğitimi bir arada sentezleyerek planlamış ve bu hususta raporlar ve planlar hazırlamıştır. Sadık Rıfat Paşa, mesleki eğitime yönelik hazırladığı bu rapor ve planları uygun bulunması durumunda uygulanması için devlet yönetimine sunmuştur. Ayrıca bunun yanı sıra Sadık Rıfat Paşa, yazdığı İrade-i Hükümetin Kavaidi Esasiye'si adlı kitabında devletin ekonomik ve endüstriyel alanda çalıştırılacak ara eleman ve personelleri yetiştirmek için mesleki ve teknik okulların açılması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca her ne kadar *Maarif Nezaret Nizamnamesi* 1857 senesinde yayınlanarak meslek okullarına ve bu okulların programlarına yer verilmiş olsa da uygulamada arzu edilen netice elde edilememiştir. Ayrıca Osmanlının 1800'lü yılların ikinci yarısından 1900'lü yılların ilk senelerine kadar Mithat Paşa öncülüğünde erkeklere ve kızlara yönelik teknik öğretim okullarıyla ticari meslek okulları açılmıştır. Ayrıca Mithat Paşa'nın bu meslek okullarını açarken Sadık Ahmet Paşa'nın mesleki eğitime yönelik fikir, görüş ve düşüncelerinden yararlandığı muhtemeldir.

Mithat Paşa'nın açtığı başlıca mesleki okullarını şöyle sıralayabiliriz:

- 1) Islahhane: Mithat Paşa'nın, 1891'de Niş'te açtığı ilk mesleki okuldur.
- 2) İlk Erkek Teknik Okulları: Mithat Paşa erkek teknik okullarını 1864'te Rusçuk ve Sofya'da ve ayrıca 1868'de İstanbul'da açmıştır. Ayrıca dönemin Halep, Diyarbakır, Trablusgarp, İzmir ve Kastamonu valileri de Mithat Paşa'yı örnek alarak sorumlu oldukları yerlerde mesleki eğitime dayalı okullar açmışlardır.

Kız Teknik Öğretimine dayalı ilk ıslahhaneyi de yine Mithat Paşa 1865 yılında Rusçuk'ta açmış bu okulu sırasıyla Ahmet Vefik Paşa'nın 1878'de İstanbul Üsküdar'da, 1879 Aksaray ve Cağaloğlu'nda açtığı mesleki ve teknik okullar takip etmiştir. Ayrıca Osmanlı'nın ilk ticari eğitim veren okulu 1883 senesinde dönemin ticaret nazırı (bakanı) Suphi Paşa tarafından *Hamidiye Ticaret Mektebi Alisi* ismiyle açılmıştır. Yönetim ve idaresi dönemin Islahhane Komisyonları tarafından yapılan bu mesleki eğitim kurumlarında günümüz meslek liselerinde olduğu gibi planlı ve programlı bir eğitim öğretim mevcut değildi. Bu okulların masrafları ise 1913 senesinden itibaren yayınlanan 'İdare-i Umumiye Vilayet' kanununa dayanarak İl Özel İdarelerinin bütçelerinden karşılanır oldu. Ayrıca 1916 senesinden itibaren Maarif Nezaretince hazırlanarak uygulanmaya başlanan yeni idadi programıyla il merkezlerine uzak yerleşim yerlerinde bulunan okullarda da nispeten de olsa mesleğe yönelik eğitimler verilmeye başlandı. Ayrıca uygulanmaya başlanan bu yeni

programla taşrada yer alan bu idadilerin ilk yılı olan birinci sınıfında, üst sınıflara hazırlayıcı eğitim verilirken ikinci ve üçüncü sınıflarda sanat ve ticaret eğitiminin yanı sıra tarım uygulamalarına yönelik mesleki eğitim verilen sınıflar vardı. Lakin başta eğitimci olmak üzere ders materyallerinin yokluğu nedeniyle mesleki eğitimde arzu edilen netice elde edilemedi. Fakat bütün bu imkansızlıklara rağmen Adana, Ankara, Bolu, Bursa, Edirne, İstanbul, Kastamonu, Konya ve diğer bazı illerde bulunan birkaç okul, Cumhuriyetin ilk yıllarına erişerek 1923/1924 Eğitim Öğretim yılında faaliyetlerine devam etme fırsatı buldular. Fakat yine bu okulların o günün imkan ve şartlarında verdiği eğitim, Cumhuriyetin kalkınma hedeflerine ulaşmasında yeterli değildi ve bu nedenle verilen mesleki eğitimin geliştirilmesi gerekmektedir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 34-35).

2.14.2. Cumhuriyetin İlk Yıllarında Mesleki Eğitim

Cumhuriyetin ilk yıllarında savaşlar nedeniyle ülkenin bütün önceliğini ülkenin kurtuluşuna adanması nedeniyle eğitime ve özellikle de mesleki eğitime gereken önem ve öncelik verilememiş sadece üretimde görev üstlenecek işgücünün yetiştirilmesine öncelik verilmiştir. Cumhuriyetin ilk yılları olan (1923/1930'lu) yıllarda eğitimin esaslarını belirlemek ve eğitime dair planlar yaparak programlar hazırlamak gayesiyle ülkemizin yetiştirdiği yerli eğitimcilerin yanı sıra yabancı uzmanlar da ülkemize davet edilerek eğitimin planlanmasına dair görüşlerine başvurulmuştur. Mustafa Kemal Atatürk'ün davetiyle 1924 senesinde ülkemize gelen John Dewey, ilk öğrenimini tamamladıktan sonra üretime, mesleğe yönelik ilgi ve yeteneği olan öğrencilerin keşfedilerek mesleki eğitim veren ortaokulların açılarak bu okullarda eğitim almalarının sağlanmasını ve ayrıca bu okulların iş ve işlemlerini planlamak amacıyla Maarif (Eğitim) Bakanlığı bünyesinde gerekli düzenlemelerin yapılmasını önermiştir (Kılınç, 2016: 173-174).

Köhne ise ülkenin kalkınabilmesi ve gelişebilmesi için mesleki ve teknik personellere ihtiyacı olduğunu, bu mesleki ve teknik personellerin yetiştirilebilmesi için ise lazım olan mesleki ve teknik eğitim kurumlarının ivedilikle kurulmasının gerekliliğini vurgulamıştır (A.g.e.: 175-176).

Ömer Buyse ise bu konuda bir adım daha ileri giderek ve daha geniş bir açıdan bakarak mesleki ve teknik okullarda öğretmenlik yapacak mesleki ve teknik yani atölye ve laboratuvar dersi öğretmenlerinin yetiştirilmesi amacıyla mesleki ve teknik

eğitim veren bir üniversitenin kurulmasını önermiştir (A.g.e.: 177-178).

Ülkemizde eğitime ve mesleki ve teknik eğitime dair başta Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere Ziya Gökalp, Rüştü Uzel, İsmail Hakkı Baltacıoğlu ve İsmail Hakkı Tonguç'un da çeşitli görüş ve önerileri olmuştur. Mustafa Kemal Atatürk, hümanist (insancıl) bir yaklaşımı ele alır ve bunun yanı sıra eğitimin; akılcı, bilimsel ve realist temellere dayalı olması gerektiğini savunur. Ayrıca bütün bu özelliklerin yanı sıra Mustafa Kemal Atatürk'e göre eğitimin; ulusal, evrensel ve bireysel olmak üzere üç boyutu vardır. Mustafa Kemal Atatürk'e göre eğitim; ulusal gerekliliklere, uygun olarak evrensel gerçekliklerle bütünlük içerisinde bireysel ihtiyaçlara ekonomik ve sosyal açıdan yanıt verecek şekilde planlanmalıdır (A.g.e.: 169-172).

İsmail Hakkı Baltacıoğlu ise İçtimai Mektep adlı eserinde mesleki eğitimde eğitim ortamının gerçek iş ortamına paralel ve yakın bir şekilde planlanması, düzenlenmesi ve mesleki eğitimin uygulamalı olarak birebir gerçeğine yakın olan bu ortamda verilmesi gerektiğini belirtir (Tozlu, 1989).

İsmail Hakkı Tonguç ise eğitimin ve eğitim ortamının, içinde yaşadığımız gerçek ortamın ve hayatın şartlarına bire bir uyum içerisinde düzenlenerek gerçeğine en yakın ve uygun bir şekilde eğitim öğretim faaliyetlerinin yürütülmesi gerektiğini, eğitimde öğrenilen teorik bilgilerin ancak bu şekilde gerçek hayatta kullanılabileceğini ve ancak bu şekilde gerçek hayatta başarılı olunabileceğini vurgulamıştır. İsmail Hakkı Tonguç, eğitime dair bu görüşlerini kurucusu olduğu köy enstitülerinde bire bir uygulamış ve başarılı sonuçlara ulaşmıştır (Tonguç, 2021: 586-631).

2.15. Dünyada Mesleki Eğitim

Günümüz dünyasında bilimle birlikte teknoloji alanındaki hızlı gelişim, başta sanayi olmak üzere üretim ve hizmet sektörlerinde mesleki bilgi ve becerisinin yanı sıra teknolojiye hâkim, teknolojiyi aktif bir biçimde kullanabilen ara eleman ihtiyacını doğurmuştur. Oluşan bu personel ihtiyacı ise mesleki eğitimin daha da önemli hale gelmesini sağlamıştır. Bu durumda ise mesleki eğitimin öncelikli gayesi üretim ve hizmet sektörlerinin talep ettiği nitelikli ara eleman yetiştirmek olmuştur (Aydemir, Türkmen ve Yazıcı, 2015: 1630).

Dünyada mesleki eğitimin niteliğini artırmak gayesiyle yeni çalışmalar

yapılmaktadır. Yapılan bu çalışmaların başarılı bir şekilde neticeye ulaşabilmesi ise mesleki eğitim ile ilgili plan ve stratejilerin geliştirilmesine ve bunların başarılı bir biçimde uygulanmasına bağlıdır. Üretim sektöründe farklı dallarda ihtiyaç duyulan personel ve ara eleman ihtiyacına cevap vermek mesleki eğitimin evrensel sorumluluğu ve görevidir. Dünya ülkelerinde mesleki eğitim ortaöğretim düzeyinde verildiği gibi yükseköğretim düzeyinde de verilmektedir. Bir ülkenin ve uluslararası alanda üretkenliği ve diğer ülkelerle rekabet edebilme gücü okul çağındaki vatandaşlarına nitelikli bir mesleki eğitim verebilmesine bağlıdır. Aynı zamanda ülkeler verdikleri mesleki eğitimle birlikte üretim sektörünün işgücü ihtiyacını karşılar. Bunun yanı sıra ise mesleki eğitim alan öğrencilerin üretim sektörüne ve işgücü piyasasına geçişlerini kolaylaştırır. Günümüzde ikili mesleki eğitim sistemi yani hem okul hem de iş tabanlı mesleki eğitim, Almanya’da geliştirilen ve uygulanan karma bir mesleki eğitim sistemidir. Bu sistemde uygulamalı eğitim daha yoğun verildiğinden başarılı sonuçlar elde edilmektedir. Bu karma mesleki eğitim sisteminde okullar, şirketler, üretim sektörü işveren ve okul yöneticileri koordineli olarak eğitim öğretim faaliyetlerini yürütürler. Almanya’da yürütülmekte olan bu mesleki eğitim sistemi, Avusturalya ve İsviçre’de de uygulanmaktadır. Bu sistemde elde edilen başarılı sonuçlar, sistemin Hindistan, Çin, Rusya ve Vietnam olmak üzere bir çok dünya ülkesi tarafından da yakından takip edilmesini sağlamaktadır (Aydemir, Türkmen ve Yazıcı, 2015: 1632-1633).

2.15.1. Almanya’da Mesleki Eğitim

Almanya’da mesleki eğitim, ülkemizde olduğu gibi zorunlu eğitimden sonra lise düzeyinde başlamaktadır. Ortaokuldan mezun olan öğrenciler lise olarak meslek liselerini de tercih etmektedir ve yarısına yakını ikili olarak eğitim veren meslek liselerine yönelmektedir. İkili eğitim veren meslek liselerinde eğitimin yarısı okullarda verilirken yarısı da işletmelerde üretim ve hizmet alanında uygulamalı olarak verilmektedir. Almanya’da işletme yerlerinde eğitim ortamlarının temininde yaşanan sorunların giderilmesi için federal hükümet ve büyük ölçekli işletmeler aralarında mesleki eğitim ve bu eğitimi alan vasıflı işgücünün daha iyi ve yetkin yetiştirilmesine yönelik bir sözleşme imzalamışlardır. İmzalanan bu sözleşmenin uygulanmasından ise gayet etkili verimli neticeler alınmıştır. Öğrencilerin şirket içi eğitim alabilmeleri için ilave beş bin sekiz yüz işletmeyle daha ikili eğitim yapılmıştır. Almanya’da mesleki eğitimin çok eski ve köklü bir geçmişi vardır.

Almanya'daki mesleki eğitimin başlıca artıları şunlar:

- Devletin ve sosyal ortaklar olarak nitelendirilen işletmelerin mesleki eğitim konusunda müşterek hareket etmesi ve birlikte sorumluluk alması.
- Okulda ve aynı zamanda işbaşında öğrenme.
- İş standartlarının işletmelerce sosyal onayı.
- Mesleki eğitim konusunda güçlü bir AR-GE faaliyeti, yürütülmesi ve danışmanlık hizmeti verilmesi
- Verilen ikili mesleki eğitim sayesinde nitelikli personeller yetiştirilmesi.

Almanya'da mesleki eğitim alan gençlerin yarıdan fazlası (%60.2'ye yakını) ikili mesleki eğitim almaktadır. İşletmelerde iş başında alınan mesleki eğitim okullarda teorik bilgilerle desteklenmektedir (Aktaş, Altay, Aydoğan, Aytaçlı, Baydilek, Evran, Göçer, Kahyaoğlu, Türkoğlu ve Yakar, 2015: 26-27).

2.15.2. Amerika Birleşik Devletleri'nde Mesleki ve Teknik Eğitim

Amerika'da mesleki eğitimin gayesi, bireylere herhangi bir iş ya da meslek alanında bilgi edindirmek ve beceri kazandırmaktır. Amerika'da Kariyer ve Teknik Eğitim Ulusal Araştırmalar Merkezi başta olmak üzere mesleki eğitim çeşitli kurumlar tarafından verilmektedir. Meslek lisesi mezuniyeti sonrası öğrencilere mezun oldukları alan başta olmak üzere istedikleri alanda üniversite düzeyinde daha kapsamlı, ayrıntılı ve profesyonel düzeyde mesleki eğitim verilmektedir. Amerika'da mesleki eğitimi daha da geliştirmek çağın ve günün ihtiyaçlarına daha çok cevap verebilmesini sağlamak için eyalet yönetimlerine eğitim bütçelerinin dörtte üçü kadarını, yaklaşık %83, mesleki eğitime ayırmaları önerilmektedir (Yakar vd., 2015: 54-55).

2.15.3. Fransa'da Mesleki Eğitim

Mesleki eğitim; mesleki eğitime yönelik genel meslek kurslarında, teknoloji eğitimi kurslarında ve çıraklık eğitimi programlarında verilmektedir. Meslek lisesi programında genel lise veya teknoloji eğitimi için iki yıllık eğitim alınır ardından son iki yılda ise profesyonel mesleki eğitim için BEP yani bireysel eğitim programı

almak için sınava hazırlanılır. Çıraklık eğitimi ise zorunlu eğitimini tamamlayan 16-25 yaş arasındaki bireylere herhangi bir meslek alanında eğitim verilir ve aynı zamanda verilen eğitim sonunda meslek lisesi diploması da verilir. Mesleki uyum kurslarında ise bir şekilde genel eğitimi ya da okumakta olduğu meslek lisesini bitiremeyen 16-22 yaş ve özel durumlarda 26 yaşına kadar olan kişilere iş yerlerinde işe başlamadan verilen işe uyum eğitimidir (Aytaçlı, 2015: 195-196).

2.15.4. Çin’de Mesleki Eğitim

Çin Halk Cumhuriyeti, zorunlu temel eğitimden sonra mesleki eğitimi mesleki ortaokul, mesleki lise ve üniversite düzeyinde olmak üzere toplam üç seviyede vermektedir. Tarım okulları da meslek okulları arasında yer almaktadır. Meslek okullarından mezun olanlar ise mezun oldukları okul kademelerine göre kamu kurumlarında ya da özel sektör kuruluşlarında istihdam edilirler (Göçer, 2015: 151-152).

2.15.5. Japonya’da Mesleki Eğitim

Japonya’da mesleki eğitim zorunlu ortaokul eğitiminin ardından lise düzeyinde verilir ve eğitim süresi üç yıldır. Meslek liselerinin hedefi öğrencilerin ileride seçecekleri meslek ile ilgili eğitim vermektir. Bu meslekler ise başta balıkçılık olmak üzere endüstri, otomotiv, bilişim teknolojileri, hazır giyim, yemek yapımı, tarım, ev ekonomisi ve sağlık gibi alanlardır. Japonya’da her okul Eğitim, Bilim ve Kültür Bakanlığına bağlıdır. Müfredatını da eğitim bakanlığının genel programına uygun olarak hazırlar (Kahyalıoğlu, 2015: 349).

2.15.6. Rusya’da Mesleki Eğitim

Rus eğitim sisteminde genel eğitim programı ve mesleki eğitim programı olmak üzere iki tür eğitim programı vardır. Genel eğitim programının gayesi bireyleri hayata hazırlayarak bir mesleğe yönelebilmesi için alt yapı oluşturmalarını sağlamaktır. Mesleki eğitim programının gayesi ise temel eğitim sonrasında bireylere bir mesleğe yönelik bilgi ve beceriyi kazandırmaktır. Rusya’da mesleki eğitimin toplam dört kategorisi vardır ve bunlar sırasıyla: temel mesleki eğitim, orta mesleki eğitim, yüksek mesleki eğitim ve yüksek mesleki eğitim sonrası mesleki eğitimidir.

Normal şartlarda mesleki okullara sınavsız olarak yerleşilir fakat talebin yüksek olduğu bazı meslek dalları için sınav yapılmaktadır. Mesleki ve teknik liselerin eğitim süresi dört yıldır ve dileyen lise eğitiminden sonra mesleki eğitimine iki yıllık yüksek okul veya dört yıllık üniversite düzeyinde devam edebilmektedir (Aytaçlı vd., 440-441).

2.15.7. Mısır’da Mesleki Eğitim

Mısır, eğitim sistemi açısından başta Ortadoğu olmak üzere Kuzey Afrika’da da en gelişmiş ülkedir. Mısır’da mesleki eğitimin iki temel gayesi vardır. Bunlar ise genç nesile başarılı bir istihdam kaynağı sağlamak ve ülke üretim ekonomisine nitelikli işgücü yetiştirmek. Mısır da her yıl yaklaşık yedi yüz bin gencine iş imkanı sağlamak için mesleki eğitime büyük önem vermektedir. Mısır eğitim sisteminde mesleki eğitim milli eğitim bakanlığına bağlı meslek liselerinde ve bununla birlikte çıraklık eğitim ve mesleki eğitim merkezlerinde yürütülmektedir (Altay vd., 2015: 373-374).

2.15.8. Azerbaycan’da Mesleki Eğitim

Azerbaycan eğitim sisteminde dokuz yıllık temel ve orta eğitimini başarı ile tamamlayanlar meslek liselerine yerleşebilirler. Henüz otuz yaşına gelmemiş bireyler mesleki ve teknik liselere tam zamanlı olarak yerleşebilirken otuz yaşını aşmış kişiler ise yarı zamanlı olarak mesleki eğitim alabilmektedirler. Azerbaycan’da mesleki eğitim alanında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı toplam yüz sekiz okul bulunmaktadır. Bu okulların ise kırk yedisi meslek lisesi, bir adedi mesleki eğitim merkezi ve elli dokuzu ise meslek okuludur. Meslek liselerine kayıt yaptırmak için dokuz yıllık temel eğitim okullarından mezun olmak yeterlidir. Mesleki eğitimin ise iki düzeyi vardır. Temel düzey mesleki eğitimde çeşitli mesleklere dair temel düzey mesleki bilgi ve beceri kazandırılır. Bu okullardan mezun olanlar normal lise mezunlarıyla aynı seviyede lise diplomasına sahip olurlar ve ara eleman olarak üretim ve hizmet sektörlerinde istihdam edilirler. Orta düzey mesleki liselerden mezun olanlar ise hemşirelik, teknik elaman ve müzisyenlik gibi alanlarda istihdam edilirler ve yine aldıkları diploma yüksek düzeyli lise diplomasına denktir. Milli Eğitim Bakanlığı ve özel sektör tarafından verilen mesleki eğitim iş piyasasının öneri ve talepleri doğrultusunda düzenlenmektedir ve meslek liselerinde toplam yirmi üç

bin mesleki eğitim alan öğrenci bulunmaktadır. Lise düzeyindeki mesleki eğitimini başarı ile tamamlayan öğrenciler, gösterdikleri başarı ve tercihleri doğrultusunda iki yıllık önlisans veya dört yıllık fakülte düzeyinde mesleki eğitimlerine devam edebilirler (Kahyaoğlu vd., 2015: 133-134).

2.16. Türkiye’de Mesleki Eğitim

Diğer dünya devletleri için olduğu gibi Türkiye için de sanayi, üretim ve hizmet sektörleri büyük önem arz etmektedir. Bu sektörlerin ihtiyaç duydukları nitelikli insan gücünü yetiştirmede ise meslek liseleri büyük öneme haizdir. Türkiye’de mesleki eğitim ise örgün ve yaygın eğitim kurumlarınca verilmektedir. Bu kurumlarda mesleki eğitim ise mesleki eğitim ve teknik eğitim olarak iki kategoride verilmektedir. Mesleki eğitim, diğer birçok dünya devletinde olduğu gibi temel eğitimini başarı ile tamamlayan herkese meslek liselerinde verilirken teknik eğitim, teknik liselerde ve bölümlerde hazırlık eğitimi olan ilk yılını başarı ile tamamlayan öğrencilere verilmektedir. Üniversite düzeyinde mesleki eğitim ise iki yıllık önlisans ve dört yıllık mesleki eğitim fakültelerinde meslek lisesini başarı ile tamamlayan ve üniversiteye geçiş için YKS sınavında yeterli başarıyı elde eden her öğrenciye verilmektedir. Meslek liselerinden veya meslek liselerinin üniversitelerdeki ilgili bölümlerinden mezun olanlar ise kamu ya da özel sektörde istihdam imkânı bulabilmektedirler (Fındık ve Şahin, 2008: 65-66).

2.17. Mesleki ve Teknik Eğitim ile İlgili Kanun ve Yönetmelikler

Mesleki ve Teknik Eğitim ile ilgili başlıca kanun ve yönetmelikler şunlardır:

2.17.1. 6899 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu

Mesleki eğitim ve mesleki eğitim ile ilgili eğitim veren okullar hakkında usul ve esasları belirleyen kanundur. (Mesleki Eğitim Kanunu, T.C. Resmi Gazete, 19139, 19 Haziran 1986).

2.17.2. 3308 Sayılı İşletmelerde Beceri Eğitimi Kanunu

‘Bu kanun usul ve esaslarının amacı; 05.06.1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki

Eğitim Kanununun 18. ve geçici 12. Maddeleri hükümleri uyarınca aday çırak ve çıraklar ile işletmelerde mesleki eğitim gören staj ve tamamlayıcı eğitime devam eden öğrencilere, aynı kanunun 25. Maddesi gereğince yapılacak ödemelerin bir kısmının 25/08/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun elli üçüncü maddesinin B bendinin h alt bendi kapsamında İşsizlik Sigortası Fonundan devlet katkısı olarak karşılanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektir (3308 Sayılı İşletmelerde Beceri Eğitimi Kanunu, 1986).

2.18. Günümüzde Başlıca Mesleki Eğitim Veren Kurumlar

Günümüzde mesleki eğitim veren başlıca kurumlar şunlardır;

- 1) Üniversiteler (Üniversitelerin Mesleki ve Teknik Eğitim ile Tıp, Dişçilik, Mühendislik, İnşaat ve Mimarlık Fakülteleri)
- 2) METEM (Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri)
- 3) Meslek Liseleri (Sanat Okulları, Sağlık Meslek Liseleri, İmam Hatip Liseleri)
- 4) Bilim Sanat Merkezleri
- 5) Halk Eğitim Merkezleri ve Akşam Sanat Okulları: Bu kurumlarda yeterli talep oluşması durumunda daha çok yetişkinlere yönelik mesleki eğitim verilir.
- 6) Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Meslek Kursları
- 7) İŞKUR(İş ve İşçi Bulma Kurumu)

2.19. Günümüzde Mesleki Eğitim Veren Başlıca Meslek Liseleri

Günümüzde mesleki eğitim veren başlıca meslek liseleri ise şunlardır;

- 1) Endüstri Meslek Liseleri
- 2) Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri
- 3) Turizm ve Otelcilik Meslek Liseleri
- 4) Sağlık Meslek Liseleri (MEB, 2005).

2.20. Mesleki ve Teknik Eğitimin Özellikleri

Günümüzde mesleki eğitimin; kişi (şahıs), meslek ve mesleki eğitim olmak üzere üç boyutu vardır.

- Mesleki eğitim, yaparak yaşayarak öğrenmeyi esas alan öğrenenin yani öğrencinin, öğrenme sürecinde aktif olduğu yapılandırmacı bir eğitim anlayışına dayanır.
- Atölye ve laboratuvarlarda aynı anda birden çok öğrenciye eğitim vererek eğitim zamanı ve emeği açısından daha ekonomik bir eğitim sağlanır.
- Mesleki eğitimde uygulanan eğitim programları içinde bulunulan çağın, zamanın gerekliliklerine göre güncellenir, böylece çağın gerekliliklerine cevap verebilecek bir eğitim vermeye çalışır.
- Mesleki eğitim, ara eleman yetiştirmede tüm meslek dallarını kapsayarak onların insan kaynağı ihtiyacına cevap verebilmektedir.
- Mesleki ve teknik eğitim veren okullar, toplumun, üretim ve hizmet sektörünün ihtiyaçlarını dikkate alır.
- Değişen şartlara, toplumun ve sektörlerin ihtiyaç ve taleplerine göre mesleki ve teknik eğitim daima kendisini günceller.
- Meslek liselerinde meslek derslerinin işlendiği atölye ve laboratuvarlarda gerçeğe yakın, aslına benzer ortamlarda mesleki eğitim verilirken; işletmelerde beceri eğitimi amacıyla verilen staj eğitiminde bire bir gerçek ortamda mesleki eğitim verilir.
- Meslek liselerinde atölye ve laboratuvarlarda uygulamalı eğitim veren atölye alan dersi öğretmenleri alanlarının uzmanıdır.
- Meslek derslerinde müfredatın içeriği, sektörde aktif olarak görev yapan uzmanların görüşleri alınarak oluşturulur.
- Mesleki eğitimde yönetim, esnek ve aynı zamanda dinamiktir.
- Mesleki eğitimde uygulanan ders programları bir üst kademeye hazırlığın yanı sıra daha çok lise sonrası sektöre ara eleman yetiştirmeye yöneliktir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001: 11-12).

Ayrıca bu özelliklerinin yanı sıra;

- 2019 yılı sonbaharından itibaren görülen ve 11 Mart 2021 tarihinden itibaren ülkemizde de görülmeye başlanan Covid - 19 salgını ile mücadelede kullanılan maske, siperlik, tulum ve dezenfektan gibi ürünlerin üretilmesinde meslek liseleri çok büyük sorumluluk alarak bu ürünleri üretmiştir (Özer, 2020: 28).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Tezin bu bölümünde, yapılan araştırmanın; modeli, evreni ve çalışma grubu ayrıca veri toplama aracı ile toplanan bu verilerin çözümlenmesi teknikleri ile ilgili kapsamlı ve ayrıntılı bilgiler yer alacaktır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu tez çalışması, nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan durum çalışması deseni ile yapılmıştır. Araştırma için öncelikle alan yazın incelenmiş, taranmış, meslek lisesi ve meslek lisesi öğrencileri ile alakalı yapılan çalışmalar taranarak incelenmiş ve böylece literatür çalışması yapılmıştır. Daha sonra ise uzman görüşüne başvurularak daha önceden hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formlarına son şekli verilerek, bu formlar aracılığı ile meslek lisesi son sınıf öğrencileri ile görüşme yapılmıştır. Yapılan bu görüşmeler neticesinde katılımcılardan elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir.

Katılımcıların görüşleri beş açık uçlu soru kullanılarak toplanmıştır. Ayrıca sorulara verilen cevapların yansız, açık ve anlaşılır bir şekilde toplanabilmesi için görüşme esnasında görüşme formu eş zamanlı olarak katılımcıya verilmiş ve katılımcı onayı alınmıştır. Bu aşamanın tamamlanmasından sonra toplanan verileri düzenli bir şekilde rapor haline getirebilmek amacıyla veriler sınıflandırılmış ve böylece verilerin betimsel analizi yapılmış, teorik çerçeveye de ilişkilendirmek suretiyle yorumlanmış ve değerlendirilmiştir.

Çalışma, araştırma yöntemlerinden birisi olan nitel araştırmanın durum çalışması yöntemi ile yapılmıştır. Durum çalışması, örnek olay yöntemi olarak da bilinmektedir (Büyüköztürk vd., 202: 23).

Nitel araştırmalarda mevcut durum ile ilgili bilgi toplamak gayesiyle hiçbir müdahalede bulunmadan durumun doğal ortamında gözlem yapılabileceği gibi döküman analizi, görüşme veya bu araştırmada olduğu gibi yarı yapılandırılmış görüşme teknikleri ile de veriler toplanabilir. Toplanan veriler ise incelenmek suretiyle anlamlı hale getirilmeye çalışılır (Yıldırım, 1999: 10).

Örnek olay yöntemi de denilen durum çalışmalarında herhangi bir olay, ortam ya da grup, içerisinde bulundukları zamana ve mekâna bağlı olarak tanımlandığı ve

derinlemesine incelendiği araştırma yöntemidir (Yin, 2017). Bu çalışmada ise meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerilerine ulaşılmaya çalışılacaktır. Nitel araştırmalar, her ne kadar sayılamaz olsa da nitel olarak çalışılan konunun araştırma sonuçları, her daim sayısal verilere dönüştürülerek analizi yapılabilir (Yıldırım, 1999: 10).

Creswell ve Poth (2018: 153) ile Yin (2017)'e göre de durum çalışmalarında; gerçek hayatta yaşanan olgu, olay ya da var olan durum ya da durumlar için görsel veya işitsel materyaller kullanılarak gözlem, görüşme, doküman taraması yöntemleriyle araştırma ve yorumlar yapılır. Yapılan bu araştırma, zamansal olarak sınırlandırılır. Ayrıca durumla ilgili temalar ortaya konarak araştırma yapılır.

Nitel araştırma yöntemi ile yapılan araştırmalardan elde edilen neticelerin analizleri, bir birini takip eden üç aşamalı bir sınıflandırma ile yapılır.

- Öncelikli olarak toplanan veriler, özetlenerek kategorileştirilir.
- İkinci olarak toplanan veriler, görsel hale getirilir.
- Üçüncü ve son olarak ise neticeye ulaşarak ulaşılan neticeler, teyit edilir (Özdemir, 2010: 328).

Bu çalışmada da bu çalışmaya özgü hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığı ile elde edilen veriler, özetlenerek kategorize edilmiştir. Ardından alt kategorilerin her birisinin frekans dağılımları ve akabinde yüzde oranları hesaplanarak tablolarla görsel hale getirilmiş, ardından hazırlanan tablolarda elde edilen neticeler, yorumlanmaya çalışılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmada, araştırma için verilerin toplandığı çalışma grubunu; İstanbul ili Avrupa yakasında yer alan Bahçelievler, Bağcılar, Başakşehir, Eyüpsultan, Fatih, Küçükçekmece, Şişli ve Zeytinburnu ilçelerinde bulunan meslek liselerindeki lise son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerilerinin neler olduğunu tespit edebilmek amacıyla meslek lisesi son sınıf öğrencilerinden oluşturuldu.

Araştırmanın çalışma grubunda; İstanbul ili Avrupa yakasında yer alan Bahçelievler, Bağcılar, Başakşehir, Eyüpsultan, Fatih, Küçükçekmece, Şişli ve Zeytinburnu ilçelerinde mesleki eğitim veren meslek liselerinin farklı bölümlerinden toplam yirmi öğrenci yer almaktadır. Bu öğrencilerin ise on ikisi kız; sekizi erkek öğrencilerden

oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan meslek liselerinin farklı bölümlerinde son sınıfta öğrenim görmekte olan akademik başarı düzeyi yüksek son sınıf öğrencileri, tamamen gönüllük esasına göre çalışmaya katılmışlardır. Araştırmaya katılmak istemeyen öğrencilerden araştırma konusunda görüş talep edilmemiştir. Bu kapsamda görüşme yapılan çalışma grubundaki yirmi öğrenciden sekizi ile yüz yüze görüşme yapılmıştır. Diğer on iki öğrenci ile covid-19 salgını nedeniyle uygulanan kapanmalardan dolayı görüşmeler, telefon ve mail yoluyla yapılmıştır. Öncelikle telefonla ilk görüşme yapılmış, çalışma ve görüşme formu hakkında öğrenci, bilgilendirilmiş, ardından görüşme formu mail yoluyla öğrenciye ulaştırılmıştır. Görüşme formundaki soruları yanıtlayan katılımcı, cevaplarını tekrar mail yoluyla araştırmacıya ulaştırmıştır. Katılımcıya, düzenlenen veriler gönderilmiş ve katılımcının teyidi ve onayı alınmıştır.

3.2.1. Çalışma grubunun demografik özellikleri

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan katılımcılara ait demografik veriler aşağıdaki tabloda frekansları ve yüzdelik değerleri ile birlikte gösterilmiştir.

Tablo 3.2.1.1.: Çalışma grubunun demografik özelliklerine ait frekans ve yüzdelik değerleri

	<i>Gruplar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Cinsiyet	Erkek	8	40,00
	Kız	12	60,00

Araştırmaya katılan meslek lisesi son sınıf öğrencilerine ait tabloya bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımında erkek öğrencilerin yüzdelik oran olarak payının yüzde kırk; kız öğrencilerin yüzdelik oran olarak payının ise yüzde altmış olduğu görülmektedir.

3.2.2. Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları bölümler

Araştırmaya katılan meslek lisesi öğrencilerinin gizliliğe önem verilerek kodlanmış ve yine bu şekilde de incelenmiştir. Bu nedenle araştırmaya katılan meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin meslek lisesinde okudukları bölüm, alan ve cinsiyete ait frekans dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan meslek lisesi son sınıf öğrencileri Ö1, Ö2, Ö3,..., Ö20 olarak kodlanmış ve bu şekilde

gösterilmiştir.

Araştırmada kolay örnekleme yöntemi seçilmiştir ve araştırmaya moda tasarım teknolojileri ile uçak gövde motor bölümlerinden ikişer öğrenci gönüllü olarak katılırken diğer bölümlerden birer öğrenci katılmıştır.

Tablo 3.2.2.1: Araştırmaya katılan meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin kodlarla ifade edilmesi

Kod	Okumakta Olduğu Alan/Bölüm	Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Ö1	Ayakkabı ve Saraciye	K	1	5
Ö2	Bilişim Teknolojileri	E	1	5
Ö3	Çocuk Gelişimi	K	1	5
Ö4	Elektrik / Elektronik	E	1	5
Ö5	Grafik ve Fotoğrafçılık	K	1	5
Ö6	İnşaat Teknolojileri	K	1	5
Ö7	Gemi Kaptanlığı	E	1	5
Ö8	Mobilya ve İç Mekan T.	K	1	5
Ö9 - Ö10	Moda Tasarım Teknolojileri	K	2	10
Ö11	Motorlu Araçlar / Otomotiv	E	1	5
Ö12	Metal Teknolojileri	E	1	5
Ö13 - Ö14	Uçak Motor/Gövde Bakım	E	2	10
Ö15	İnşaat Tekn. / İç Mimarlık	K	1	5
Ö16	Kuaförlük ve Saç Bakım	K	1	5
Ö17	Mobilya ve Dekorasyon	K	1	5
Ö18	Raylı Sistemler	K	1	5
Ö19	Pazarlama ve Perakende Hiz.	K	1	5
Ö20	Yiyecek İçecek / Aşçılık	E	1	5

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma için alan yazın taranarak incelenmiş fakat meslek lisesi öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca karşılaştıkları sorunlara yönelik doğrudan yapılan herhangi bir araştırmaya ve buna yönelik geliştirilen herhangi bir veri toplama aracına rastlanmamıştır. Bundan dolayı araştırma konusunda veri toplamak için eğitim yönetimi alanından iki, ölçme değerlendirme alanından bir ve dilbilim alanından bir uzmanın görüşüne de başvurularak bu araştırmaya özgü, özgün bir veri toplama aracı oluşturulmuştur. Oluşturulan bu veri toplama aracı, toplam beş sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formudur. Görüşme formunda yer alan bu beş soru belirlenirken alan yazında meslek lisesi öğrencilerine yönelik yapılan çalışmalar ve araştırmacının lise öğrenimi sırasında karşılaştığı sorunlar ve eksikliğini hissettiği durumlar ile meslek liselerinin farklı bölümlerinde okumakta olan lise son sınıf

öğrencilerinin görüş, öneri ve talepleri dikkate alınmış ve görüşme formuna konulan sorular bu doğrultuda belirlenmiştir. Araştırma için hazırlanan bu görüşme formu ise iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde araştırmaya katılan meslek lisesi öğrencilerinin okudukları meslek lisesi türü ve okudukları bölüme ait bilgilere yer verilirken; ikinci bölümde ise yine meslek lisesi öğrencilerinden gelen talep, öneri ve görüşler doğrultusunda belirlenen beş farklı soru bulunmaktadır. Öğrencilerin anlaşılmayan yanıtları veya birkaç anlama gelen cevapları için “biraz daha açıklayabilir misiniz?”, “bunu mu demek istediniz?” gibi sorularla görüşler derinleştirilmiştir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerilerini belirlemek için hazırlanan kişisel bilgi formunda araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları meslek lisesi türüne ve okudukları bölüme dair bilgilere yer verilmiştir.

3.3.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Bu araştırmada meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerilerini belirlemek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerden gelen talep, öneri ve beklentiler doğrultusunda

Eğitim yönetimi alanından iki ve dilbilim alanından bir uzman görüşüne başvurulmuş hazırlanan yarı yapılandırılmış bu görüşme formunda toplam beş maddelik soru bulunmaktadır. Hazırlanan bu görüşme formu bir ölçme değerlendirme uzmanı, bir eğitim bilimleri uzmanı ve bir de dilbilimi uzmanının görüşlerine sunulmuş gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Yapılan bu kontroller sonrasındaki düzeltmelerde konu kapsamı araştırılabilir düzeyde daraltılmış, bir biriyle benzer durumları tespit etmeye yönelik olan sorular birleştirilmiş, sorularla ilgili açıklayıcı ve ayrıntılı cevaplar alabilmek gayesiyle soruların sonuna danışman hocanın da onayı doğrultusunda (açıklayınız) ifadesi eklenmiş ve aynı zamanda anlatım açısından başta cümle düşüklüğü olmak üzere imla ve noktalama açısından da kontrolleri sağlanmıştır. Ayrıca gerekli düzeltmeleri yapılarak son şekli verilen bu görüşme formu, meslek lisesi son sınıfında okumakta olan toplam üç öğrenciye

uygulanarak pilot uygulaması da yapılmıştır. Yapılan bu pilot uygulama neticesinde bu yarı yapılandırılmış görüşme formu, son şekli verilen bu haliyle teyit edilerek araştırmada kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma için hazırlanan görüşme formuna son hali verildikten sonra İstanbul ili Avrupa yakasındaki Bahçelievler, Bağcılar, Başakşehir, Eyüpsultan, Fatih, Küçükçekmece, Şişli ve Zeytinburnu ilçelerinde bulunan meslek liselerinin son sınıflarında öğrenim görmekte olan meslek lisesi son sınıf öğrencileri ile gönüllük esasına dayalı olarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen bu görüşmelerde araştırma için seçilen meslek liselerine ziyaretler gerçekleştirilmiş öğrencilerden görüşme için randevu talep edilmiş, sekiz öğrenci ile yüzyüze görüşülmüş olup, on iki öğrenci ile telefon görüşmesi yapılarak mail yoluyla veriler toplanmıştır. Bu şekilde toplamda yirmi öğrenci ile görüşülmüştür. Bunun yanı sıra görüşme gerçekleştirilen lise son sınıf öğrencileri henüz on sekiz yaşını tamamlamadıkları için velilerinden de görüşme için izin alınmıştır. Araştırmada görüşmeye katılan meslek lisesi son sınıf öğrencilerine görüşme formları verilmiş ve sorulara verdikleri cevapları yazmaları talep edilmiştir. Onlar da bu şekilde sorulara dair görüşlerini yazılı olarak sunmuşlardır. Veriler bu şekilde katılımcılara verilen görüşme formlarına işlenmiştir.

3.5. Araştırmanın Geçerliliği

Nitel araştırmalarda geçerlilik, araştırmayı yapan kişinin araştırdığı konuyu mümkün olabildiğince yüksek oranda tarafsız ve objektif bir şekilde gözlemlemesi ve böylece elde ettiği sonuçları ortaya koyması demektir (Şimşek ve Yıldırım, 2021: 281).

3.5.1. İç Geçerlilik

İç geçerlilik, tüm araştırmalar için önemli bir unsurdur. İç geçerlilik, araştırılan konuda elde edilen sonuçlara dair yorumların gerçek durumu yansıtması ile ilgilidir. Araştırma sonundaki verilere dair yorumlar gerçek durumu ne ölçüde yansıtırsa iç geçerlilik de o ölçüde yüksek olur (Şimşek ve Yıldırım, 2021: 282).

Nitel araştırmalarda i geçerliliği sağlamak için;

- Araştırmacı, katılımcı ile uzun süreli ve ayrıntılı bir şekilde derinlemesine görüşme yapar.
- Nitel araştırmalarda i geçerliliğin sağlanması için inandırıcılık çok önemlidir. Araştırmacı, inandırıcılığı sağlamak için katılımcı ile tekrar görüşerek katılımcının araştırma sorusuna verdiği yanıtla ilgili teyidini alır.
- Araştırmacı, katılımcı ile tekrar tekrar görüşme yaparak araştırma sorusuna verdiği yanıtlarda varsa tam olarak anlaşılmayan noktaları, kavramları açıklığa kavuşturur.
- Araştırmacı, araştırmadan elde ettiği verileri uzmana inceleterek elde ettiği veriler ile ilgili uzmanın görüşünü alır (şimşek ve Yıldırım, 2021: 289).

*Bu araştırmada ise araştırmanın i geçerliliğini sağlamak için;

- ✓ Katılımcılar, araştırma ile ilgili ayrıntılı bir şekilde bilgilendirilmiş ve sonrasında katılımcılar ile derinlemesine ve ayrıntılı görüşme yapılmıştır.
- ✓ Katılımcıların araştırma sorularına verdikleri yanıtları, araştırmacıya iletmesinin hemen akabinde katılımcının belirtmiş olduğu görüşlerde tam olarak anlaşılamayan ve tanımı açık bir şekilde belirtilmeyen teknik terimlerle ilgili tekrar görüşme yapılmıştır.
- ✓ Araştırmacının belirttiği görüşlerle ilgili katılımcıların teyidi alınmıştır.
- ✓ Katılımcıların belirttiği görüşlerle ilgili uzman görüşü alınmıştır.

3.5.2. Dış Geçerlilik

Dış geçerlilik, araştırmadan elde edilen sonuçların genellenebilir olması ile ilgilidir. şayet araştırmadan elde edilen sonuçlar benzer durumlara genellenebiliyorsa araştırmanın dış geçerliliği yüksektir. Nitel araştırmalarda ise araştırma konusu olan sosyal olayların zamana, kişilere ve mekana göre değişkenliği yüksek olduğundan hiçbir araştırma sonucunu farklı durumlara doğrudan genellemek mümkün değildir. Nitel araştırmalarda da nicel araştırmalarda olduğu gibi araştırma sonuçları bir noktaya kadar genellenebilir. Fakat bu genelleme dolaylı olarak yapılabilir. Bu genelleme ise nicel araştırmalardaki gibi sayılarla değil, ilkelerle yapılır (şimşek ve Yıldırım, 2021: 283).

*Nitel araştırmalarda dış geçerlilik için başlıca şu önlemler alınmalıdır:

- Araştırmanın alışma gurubu, ortamı ve süreçleri, başka çalışmalarla karşılaştırılabilecek kadar ayrıntılı ve açık bir şekilde ortaya konmalıdır.
- Çalışma grubu, genelleme yapabilecek kadar çeşitli olmalıdır.
- Araştırma, genelleme yapacak kadar kapsamlı tanımlamaları içermelidir.
- Araştırmadan elde edilen sonuçlar, araştırma sorusuyla ve kuramlarla uyumlu olmalıdır.
- Araştırma sonuçlarında okuyucu deneyimlerini bulabilmeli yani kendisinin de benzer sonuçlara ulaştığını görebilmelidir.
- Araştırma sonunda bulgularla ilgili gerekli ve yeterli bilgiler verilmelidir.
- Araştırmadan elde edilen bulgular, benzer durumlarda denenebilir olmalıdır (şimşek ve Yıldırım, 2021: 284).

* Bu araştırmada dış geçerliliği sağlamak için;

- ✓ çalışma gurubunun olabildiğince çeşitli olması sağlanmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda meslek lisesi son sınıflarından toplam on sekiz farklı bölümden yirmi son sınıf öğrencisiyle görüşme yapılmıştır.
- ✓ Araştırma sonunda araştırmadan elde edilen bulgular ile ilgili bilgiler objektif bir şekilde verilmiştir.

3.6. Araştırmanın Güvenirliği

Güvenirlik, lme sonuçlarının tesadüfi hatalardan arınık olması olarak tanımlanabileceği gibi bir ölçmenin aynı özellikteki bireyler üzerinde benzer neticeleri vermesi olarak da tanımlanabilir (Akgün vd., 2018: 112). Nitel araştırmalarda güvenirlik ise araştırmalardan elde edilen neticelerin inandırıcı olması bakımından ayrı bir önemi vardır. Çünkü nitel araştırmalarda araştırmadan elde edilen veriler, zamana, mekana ve kişilere göre farklılık gösterebilir. Çünkü insan davranışları değişkendir. Bundan dolayı sosyal olaylarla ilgili yapılan araştırmaların bire bir tekrarı mümkün değildir. Bu durum ise nitel araştırmanın dış güvenirliliği ile ilgilidir.

Nitel araştırma yaklaşımında araştırmayı yapan her bireyin araştırmadan benzer sonuçlara ulaşması da oldukça güçtür ve bu durum da araştırmanın i güvenirliği ile ilgilidir. Nitel araştırmalarda bu yüzden test tekrar test yöntemiyle zamana bağlı

güvenirlik sağlanırken, aynı zaman diliminde farklı araştırmacıların ölçülen ya da gözlemlenen araştırma konusunda benzer neticelere ulaşması anlamına gelir ve bu da iç geçerlilik ile ilgilidir. Dış güvenirliği sağlamak için alınacak bir diğer önlem ise araştırmada görüşlerine başvurulmuş çalışma grubunun benzer özelliklere sahip kişilerden oluşmasıdır (Şimşek ve Yıldırım, 2021: 284-287).

Nitel araştırmalarda güvenirliği sağlamak için alınması gereken başlıca önlemleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Araştırma soruları açık ve anlaşılabilir bir şekilde ifade edilmeli,
- Çalışma grubundaki katılımcılar benzer özelliklere sahip olmalı ve aynı zamanda çeşitli olmalı
- Araştırmayı yapan kişinin araştırmadaki konumu açık ve net bir biçimde belirtilmeli,
- Araştırmadan elde edilen sonuçlar verilerle uyumlu olmalı,
- Veriler, çalışma grubundan amacına uygun bir şekilde toplanmalı,
- Veriler, önyargısız ve tarafsız bir şekilde ortaya konmalı,
- Araştırmaya katılan çalışma grubundaki kişilerin görüşleri, tırnak içerisinde ‘doğrudan’ verilmelidir.

*Bu araştırmada araştırmanın güvenirliğini sağlamak için:

- ✓ Sorular açık ve anlaşılır bir biçimde ifade edilmiştir.
- ✓ Çalışma grubunun benzer özelliklere sahip olabilmesi için araştırma grubu, meslek liselerinin sadece son sınıf öğrencilerinden seçilmiştir. Ayrıca çeşitliliği sağlamak amacıyla da İstanbul Avrupa yakasında dokuz farklı ilçede bulunan meslek liselerinin on altı farklı bölümünden öğrencilerle görüşme yapılmıştır.
- ✓ Araştırmacının araştırmadaki konumu açık bir şekilde belirtilmiştir.
- ✓ Verilerin, tarafsız ve net bir şekilde ortaya konulması hususunda çaba gösterilmiştir.
- ✓ Araştırmaya katılan çalışma grubundaki kişilerin görüşleri, her temanın sonunda “tırnak içerisinde doğrudan” verilmiştir.
- ✓ Verilerin çalışma grubundan toplanması sırasında tam olarak anlaşılamayan noktaların açıklığa kavuşturulabilmesi ve görüşlerin teyidi için katılımcılarla tekrar görüşme yapılmıştır. (A.g.e.: 284).

3.7. Verilerin Çözümlemesi

Araştırma neticesinde elde edilen verilerin çözümlemesi için betimsel analiz yapılmıştır. Yapılan bu analiz esnasında eğitim bilimleri anabilim dalından iki uzmanın görüşüne başvurulmuş ve bu uzmanlar tarafından incelenmiştir. Temalar halinde kategorize edilen bu verilerde en çok geçmekte olan kelimeler belirlenerek alt kategorilerde belirtilmiştir. Belirtilen bu veriler bilgisayar ortamına alınmış bu sayede daha doğru, sağlıklı ve en önemlisi de kalıcı veriler elde edilmesi sağlanmıştır. Elde edilen bu verilerin excel programında frekans değerlerini tespit etmek için her soruya özel ayrı bir sekme oluşturulmuş ve katılımcılar kodlanarak işlenmiştir. Araştırmacı bağımsız olarak bu excel tablosundaki verileri, anahtar kelimeler belirlemek suretiyle kategorileştirmeye çalışmıştır. Kategoriler arasında uyum indeksine bakılmıştır. Uyum indeksi, $\frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}} \times 100$ formülü ile hesaplanmış ,82 olarak bulunmuştur.

3.8. Verilerin Yorumlanması

Bu araştırmaya katılan meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin meslek lisesi türü ve alan bilgileri ve ayrıca sorulara verdikleri yanıtlara ait alt kategorilerin frekans değerleri tablolarda belirtilerek yorumlanmaya çalışılmıştır. Her alt probleme özgü hazırlanan tabloya, elde edilen alt kategorilerin frekans değerleri işlenmiş, elde edilen bu sayısal verilerin de yorumları yapılmıştır.

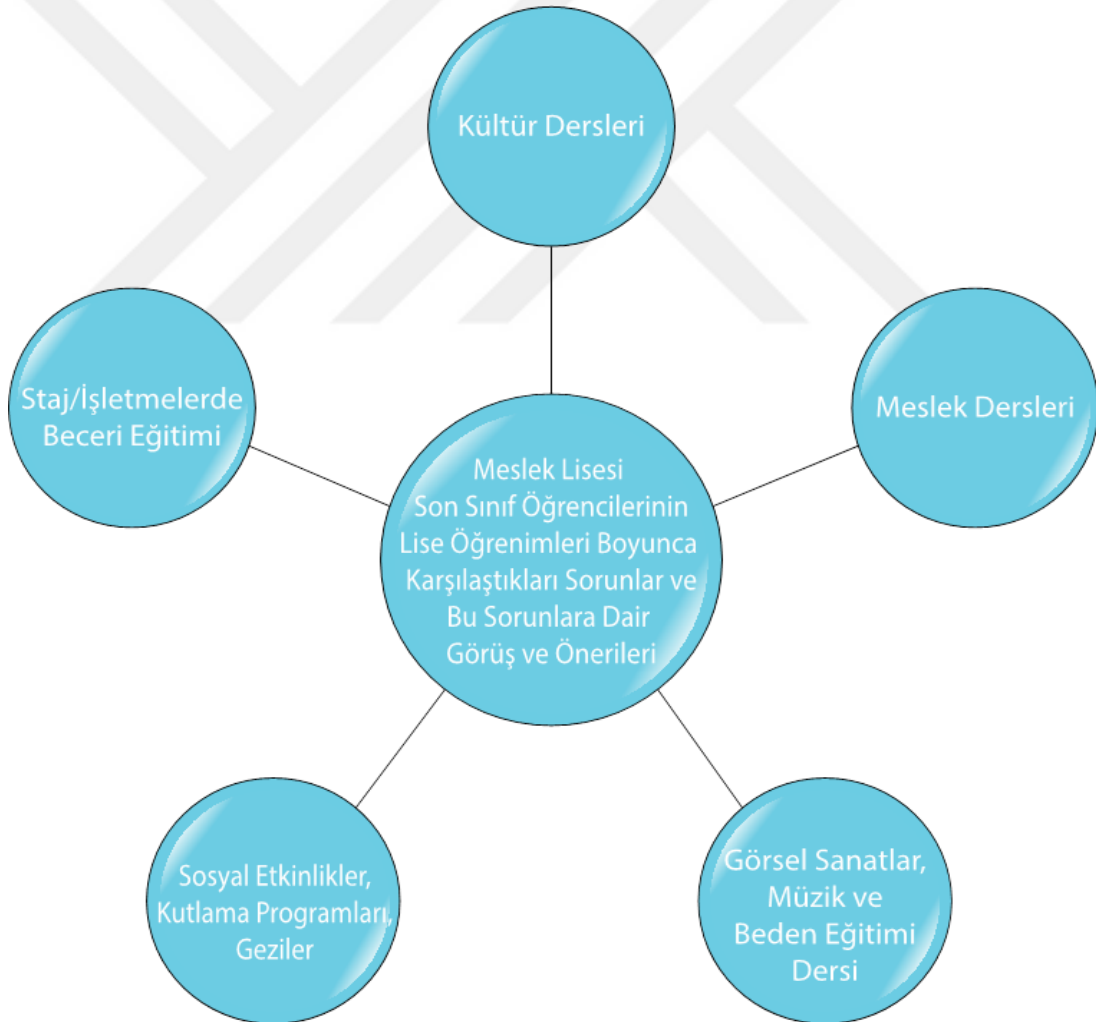
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMAYA DAİR BULGULAR

Tezin bu bölümünde meslek lisesi son sınıfında okumakta olan meslek lisesi son sınıf öğrencileri ile yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığı ile yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bulgular, alt problemler halinde kategorileştirilerek tablolarda sunulmuş ve yorumlanmıştır. Araştırmaya katılan meslek lisesi son sınıf öğrencilerine ait görüşler, öğrencilerin isimleri saklı tutularak kodlanmış ve bu şekilde yazıya dökülmüştür. Araştırmaya katılan meslek lisesi son sınıf öğrencileri; Ö şeklinde kodlanmış ve araştırmaya katılma sıralarına göre Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6...Ö20 şeklinde numaralandırılarak sıralanmıştır. Meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerileri ile ilgili yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemine göre incelenmiş, bu incelemeler neticesinde elde edilen verilerde en çok geçen tekrar eden kelimeler belirlenerek bir sınıflandırmaya tabii tutulmuştur. Ardından araştırma ile ilgili görüşmeye katılan yirmi kişilik meslek lisesi son sınıf öğrencisinin frekans (f) ve yüzde (%) değerleri hesaplanmış ve hesaplanan veriler, tablolara işlenmiştir. Ardından tablolara işlenen veriler incelendikten sonra bulgulara ulaşılmış ve ulaşılan bu bulgular ile ilgili de yorumlar yapılmaya çalışılmıştır.

Her bir alt probleme dair meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin vermiş oldukları yanıtlara göre anahtar kelimelere ulaşılmış ve böylece bir tema belirlenmiştir. Belirlenen bu temalara göre ise meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin görüşleri incelenmiş ve bu incelemeler neticesinde bulgular oluşturulmuştur. Netice itibarıyla meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin dokuzuncu sınıftan itibaren lise öğrenimleri boyunca kültür dersleri ile ilgili karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerileri, ‘Kültür Dersleri’ teması başlığı altında incelenmiştir. Meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin onuncu sınıftan itibaren alan/bölümleri ile ilgili görmekte oldukları meslek dersleri ile ilgili karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerileri, ‘Meslek Dersleri’ teması başlığı altında incelenmiştir. Meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi dersleri ile ilgili karşılaştıkları sorunlar ve bu derslere yönelik görüş ve beklentileri, ‘Görsel Sanatlar, Müzik ve Beden Eğitimi’ teması başlığı altında incelenmiştir. Meslek lisesi son sınıf

öğrencilerinin okullarında düzenlenen sosyal etkinlikler ile ilgili (kutlama programları, geziler) karşılaştıkları sorunlara dair görüş ve önerileri, ‘Sosyal Etkinlikler, Kutlama Programları, Geziler’ teması başlığı altında incelenmiştir. Meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise son sınıfta işletmelerde beceri eğitimi kapsamında gördükleri staj/işletmelerde beceri eğitimi ile ilgili görüş, öneri ve beklentileri, ‘Staj/İşletmelerde Beceri Eğitimi’ teması başlığı altında incelenmiştir. Elde edilen bulgular için içerik analizi ve ardından betimleme yapılmıştır. Sonrasında ise hazırlanan bu tezin okuyucularına meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerilerini olduğu gibi objektif bir şekilde sunabilmek amacıyla her bir alt problemten sonra araştırmaya katılan meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin o alt problem ile ilgili yazılı olarak sundukları görüşleri olduğu gibi aktarılmıştır.

Şekil 4.1: Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Lise Öğrenimleri Boyunca Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara Dair Görüş ve Önerileri ile İlgili Temalar

4.1. Birinci Alt Probleme Dair Bulgular: Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin 9. Sınıftan İtibaren Lise Öğrenimleri Boyunca Kültür Dersleri İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar, Görüş ve Önerileri

Bu temada meslek liselerinde diğer liselerde görüldüğü gibi biyoloji, coğrafya, felsefe, fizik, İngilizce, kimya, tarih, Türk Dili ve Edebiyatı dersleri kültür dersleri olarak anılacaktır.

Meslek lisesi son sınıf öğrencileri ile yapılan görüşmede öğrencilerin kültür dersleri ile ilgili birinci soruya vermiş oldukları cevaplar içerik analizine göre incelenmiş, öğrencilerin verdikleri yanıtlarda en çok geçen yanıtlar, kelimeler, kategorize edilmiştir. Gönüllük esasına göre araştırmaya katılan yirmi meslek lisesi son sınıf öğrencisinin tamamının kültür dersleri ile ilgili soruya yanıt verdikleri görülmüştür. Ayrıca kültür dersleri ile ilgili soruya cevap veren yirmi katılımcının ise kendi içerisinde; sınıf seviyesi, destek, hazır bulunuşluk, ders programı, ders saati azaltılsın, zorluk, öğretmen yokluğu, sayısal dersler yetersiz, temel düzey, blok dersler ve ders saati artırılmalı olmak üzere toplam on bir alt kategoride tanımladıkları görülmüştür. Katılımcıların verdikleri cevaplar incelendiğinde en çok sınıf seviyesi ile destek ve sonrasında da sırasıyla; hazır bulunuşluk, ders programı ve en az ise ders saati azaltılsın, zorluk, öğretmen yokluğu, sayısal dersler yetersiz, temel düzey, blok dersler ve ders saati artırılmalı olarak tanımladıkları görülmüştür.

Tablo 4.1.1 Sınıf Öğrencilerinin 9. Sınıftan İtibaren Lise Öğrenimleri Boyunca Kültür Dersleriyle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara Dair Görüş ve Önerilerine Yönelik Betimsel Analiz

Kategoriler	Katılımcı Açıklamaları	Öğrenci Kodları
Destek	Ders daha verimli işlenmeli, ders içeriği, kaynak kitaplarla görsellerle, akıllı tahta ve laboratuvar gibi uygulamalarla desteklenmeli, katılım azlığı nedeniyle DYK kursları kapatılmamalı.	Ö2, Ö5, Ö6, Ö11, Ö14, Ö18
Sınıf Seviyesi	Üniversite sınavında soru gelen kültür dersleri 11. ve 12. sınıfta da olmalı.	Ö4, Ö12, Ö13, Ö20
Hazırbulunuşluk	9. sınıfta kültür dersleri konularını anlamakta zorlandım, İngilizce ve matematik ders konularını anlamakta zorlandım. Konular, öğrenci seviyesine uygun olarak anlatılmalı	Ö3, Ö19
Ders Programı	Kültür dersleri, sabah çok erken ya da akşam son saatlere konuluyor, bu durum dersi anlamamızı güçleştiriyor.	Ö16, Ö18
Ders Saati Azaltılsın	Kültür derslerinin saati azaltılsın, bunun yerine alanımızda daha iyi yetişmemiz için meslek dersleri ders saati artırılmalı	Ö1
Zorluk	9. Sınıfta kültür derslerinde çok zorlandım.	Ö7
Öğretmen Yokluğu	Öğretmen yokluğu nedeniyle 10. sınıfta kimya dersinin çok az bir kısmını gördük.	Ö8
Sayısal Dersler Yetersiz	Sayısal ağırlıklı bir bölümde olmamıza rağmen yeteri kadar sayısal ders görmedik. Bu dersler 11 ve 12. sınıfta da gösterilmeli	Ö9
Temel Düzey	Sayısal bir bölümde olmamıza rağmen sayısal dersler temel düzeyde işlendi.	Ö10
Blok Dersler	Dersler blok olarak işlenmesin, daha çok yorucu oluyor ve daha az verim alıyoruz.	Ö15
Ders Saati Artırılmalı	Üniversite sınavında dezavantajlı duruma düşmememiz için sınavda soru gelen tarih, coğrafya ve matematik derslerinin ders saati artırılmalı.	Ö17

Kültür dersleri temasıyla ilgili kategorilerin yer aldığı tablo incelendiğinde kültür dersleri ile ilgili soruya araştırmaya katılan yirmi öğrencinin tamamının ulaştığı ve soruyu yanıtladıkları görülecektir. Soruya yanıt veren katılımcılardan ise beş öğrencinin sınıf seviyesi, dört öğrencinin destek, üç öğrencinin sorun yaşamadım, ikişer öğrencinin hazırbulunuşluk ve ders programı, birer öğrencinin ise ders saati azaltılsın, zorluk, öğretmen yokluğu, sayısal dersler yetersiz, temel düzey, blok dersler ve ders saati artırılmalı olarak tanımladıkları görülmüştür.

Kültür dersleri teması altında araştırmaya katılan ve kültür dersleriyle ilgili soruya yanıt veren yirmi meslek lisesi son sınıf öğrencisinin yanıtları aşağıdaki gibidir:

Ö1, “Lise öğrenimim boyunca kültür dersleriyle ilgili herhangi bir sorun yaşamadım fakat mesleki derslerimizin ders saatlerinin daha fazla olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü sektörde alanımızda ne kadar iyi yetişirsek sektörün aradığı özelliklere o kadar çok sahip oluruz ve daha kolay iş bulabiliriz.”

Ö2, “Kültür dersleriyle ilgili pek sorun yaşamadım. Her şey olması gerektiği gibiydi. Lâkin tarih dersiyle ilgili arada ufak pürüzler oluyordu. Tarih hocası çoğu zaman derse gelmiyor ve geldiğinde de hastalık gibi çeşitli bahanelerle ders anlatmak istemiyor kitaptan okutuyordu. Tarih hocamız derste akıllı tahtadan konuyla ilgili videolar açsa ve konuyu anlatırken haritalar kullansa ve konu sonunda soru cevap yapsa, test çözdürseydi üniversite sınavına hazırlık yönünden daha verimli olurdu.”

Ö4, “Kültür derslerini veren hocalarımızın bilgi birikimi çok fazlaydı. Bizlerde bu bilgi birikiminden çok iyi faydalandık. Fakat genel olarak meslek liselerinde kültür derslerine pek önem verilmiyor. Bu da derslerin verimli bir şekilde işlenmesini engelliyor. Okulun sunduğu destekleme ve yetiştirme kursları sayesinde bu olumsuz durum bir nebze de olsa giderildi. Üniversite sınavı, son sınıfa kadar gördüğümüz ders konularını içermektedir. Fakat biz, çoğunlukla kültür derslerini 9. sınıfta gördük. Dokuzuncu sınıftan sonra her geçen yıl kültür derslerimizin ders saati sayısı azaldı, hatta fizik, kimya, biyoloji ve coğrafya derslerini onuncu sınıftan sonra görmedik. Meslek liselerinin asıl amacı üretim sektörüne ara elaman yetiştirmek bu yüzden meslek dersleri öncelikli fakat üniversite sınavına anadolu ve fen lisesindeki arkadaşlarımızla birlikte gireceğimizden kültür derslerine daha fazla önem

verilmelidir.”

Ö6, “Okulumuz mesleğe yönelik olduğundan dokuzuncu sınıf dahil kültür derslerinde özellikle de sayısal derslerde konular ayrıntıya girilmeden anlatıldı. Bunu okulu tercih eden öğrencilerin eğitim düzeyleriyle de yakından ilişkili olduğunu düşünüyorum. Örneğin, Anadolu lisesine nazaran meslek lisesinde okuyan öğrencilerin fizik dersini anlaması çok zor. Çünkü birçoğu temel düzey matematiksel işlemleri yeteri kadar öğrenemeden meslek lisesine geliyor. Hocalarımız da bunun farkında olduklarından fizik dersinde özellikle sayısal konuları fazla ayrıntıya girmeden anlatmaya çalıştılar. Fizik dersi konularının anlaşılabilmesi için sınıf ortamında anlatımdan ziyade laboratuvar ortamında uygulamalı olarak anlatılması fizik dersi konularının daha akılda kalıcı olmasını sağlayabilir. Fiziğin yanı sıra felsefe derslerinde de genel bir sorunun olduğunu düşünüyorum. Konular çok basit ve hızlı anlatılıyor. Lise öğrenimim boyunca iki felsefe öğretmeninden ders aldım. İkisinde de aynı sorun vardı. Sokrates bir rasyonalisttir. Platon da onun öğrencisidir, o da öyledir.” diyerek felsefe dersinden geçtik. Sokrates’in fikirlerinin Platon sayesinde günümüze kadar geldiğini bile bize söylemediler. En basitinden Sokrates’in savunması dahi okutulmadı. Felsefe zaten lise hayatımızdan öncesinde görmediğimiz bir dersti. En azından kitaplarla anlatım pekiştirilebilirdi. Bu sayede ben ve lise arkadaşlarımdan çoğu felsefeyi anlaşılabilir karışık bir ders olarak görmezdi.”

Ö7, “Dokuzuncu sınıfta sadece kültür dersleri olduğu için çok zorlanmadım. Çünkü sadece kültür derslerine yöneldim ve bu derslerimle ilgilendim. Ancak onuncu sınıftan itibaren meslek dersleri de olduğu için kültür derslerine pek yoğunlaşamadım. Daha çok meslek derslerine ağırlık verdim çünkü bölümümü seviyordum ve bölüm derslerimin kredisi daha yüksek olduğu için ortalama daha çok katkı sağlıyordu ve böylece takdir teşekkür belgesi alabiliyordum. Son sene ise staj eğitimi ve bölüm derslerinden dolayı kültür derslerini daha çok üniversite sınavına hazırlık fırsatı olarak görüp test ve denemelerde çözemediğim soruları öğretmenlerimle değerlendirdim.”

Ö8, “Genel itibarıyla görebildiğimiz derslerde herhangi bir sorunla karşılaşmadım

fakat öğretmen yetersizliğinden dolayı 10.sınıf kimya dersinin çok az bir bölümünü görebildik. Bu gibi öğretmen olmaması durumunda okulun bulunduğu Beşiktaş ilçesinin bir başka okulundan ya da bir başka ilçedeki okuldan öğretmen yönlendirilmesi derslerin boş geçmemesi için gayet iyi olur, biz öğrenciler açısından.”

Ö9, “Bilindiği gibi meslek liselerinde kültür dersleri özellikle fizik, matematik, kimya gibi dersler daha temel düzeyde işleniyor. Ben karşılaştığım bu sorunu üniversite sınavına yönelik kurslara giderek ve bir çok kaynaktan test çözerek aştım.”

Ö10, “Sayısal bölüm olmamıza rağmen onuncu sınıftan sonra fizik ve kimya dersi görmedik. Hatta onuncu sınıfın birinci döneminin ilk bir ayında da hocamız olmadığı için kimya dersimiz boş geçti. Bölümümüz gereği her iki dersi de lise son sınıfa kadar görmemiz gerekirdi diye düşünüyorum. Çünkü bu dersler hem bölüm derslerimizde hem de üniversite sınavında bizlere katkı sunacak dersler.”

Ö11, “Kültür derslerimiz ağırlıklı olarak dokuzuncu ve onuncu sınıftaydı. Biz üst sınıfa geçtikçe kültür derslerimizin haftalık ders saati sayısı azaldı. Ayrıca onuncu sınıftan sonra coğrafya, kimya, fizik ve biyoloji derslerini hiç görmedik. Gördüğümüz bu derslerin konuları da üniversite sınavında bu derslerden gelen sorulara göre çok daha basit ve yüzeysel anlatıldı. Çünkü sınıftaki birçok arkadaşımız bu derslerin konularını anlamakta zorlanıyordu. Benim üniversite sınavında soru gelen özellikle sayısal ağırlıklı dersler için okulda sadece kursa katılmak isteyen öğrencilere yönelik destekleme kursları verilmesini isterdim. Çünkü destekleme ve yetiştirme kursları okulda istekli öğrencilere verilmediğinden birçok arkadaşımız kursa katılmıyor ve üç dört hafta sonra bu kurslar yeterli katılım olmadığı için kapanıyordu.”

Ö13, “Okulumuzda mesleki ağırlıklı eğitim almış olduğumuzdan kültür derslerimiz ders saati açısından kısıtlı olmaktaydı. Özellikle meslek liselerinde motivasyonu arttırmak adına kültür derslerinin büyük rolü olduğunu düşünüyorum ve kültür derslerinde ders saati yeterliliği konusunda gerekli çalışmaların yapılarak sadece

dokuz ve onuncu sınıfta görülen kültür derslerinin on bir ve on ikinci sınıfta da gösterilmesi önerimdir. Böylece meslek lisesi öğrencilerinin aldıkları eğitim kalitesinin üniversite sınavına hazırlık açısından artacağını düşünüyorum.”

Ö15, “Genel olarak ders konuları bizim seviyemizin üzerindeydi özellikle sayısal derslerde. Bu nedenle ders konularını anlamakta güçlük çekiyorduk. Özellikle sayısal ders konuları seviyemize daha uygun ve daha açık ve anlaşılır bir şekilde anlatılırsa hem bu derslerdeki başarı ortalamamız yükselir, hem de üniversite sınavında daha fazla net yaparak daha yüksek puanlar alabiliriz.”

Ö17, “Meslek lisesinde öğrenim gördüğümüz için lise öğrenimimiz süresince kültür derslerini ayrıntılı olarak işleyemedik ve bu durum bizi üniversite sınavında dezavantajlı konuma düşürdü. Bu yüzden üniversite sınavında soru gelen tarih, coğrafya ve matematik derslerinin haftalık ders saati sayısının artırılarak üniversite sınavına hazırlık için ayrılması bizlerin bu dezavantajlı durumunu giderebilir biraz da olsa. Çünkü bu sayede bizler de sınava daha iyi hazırlanabilirdik.”

Ö19, “Dokuzuncu sınıfta liseye yeni başlamış olmamız sebebiyle kültür derslerinin ağır gelmesi ve derslerin çoğunlukla sayısal ağırlıklı olması sebebiyle zorluk çektim. Ama 2. dönem itibarıyla hem okula hem de ders yoğunluğuna aşina olup biraz olsun dersleri daha rahat anlama ve kavrama imkanım oldu. Öneri olarak müfredatın liseye yeni başladığı ve yeni liseye başlayan kardeşlerimizin uyum sürecini daha rahat atlatabilmeleri gayesiyle öncelikle daha kolay konuları ele alıp giderek aşama aşama zorlaşan konulara geçilmesini önerebilirim. Böylece konuların daha kolaydan daha zora düzenlenmesi biz öğrencilerin konuları çok daha kolay, etkili ve kalıcı öğrenmemizi sağlar diye düşünüyorum.”

Ö20, “Gördüğümüz en büyük problem 11. ve 12. sınıfta sayısal bölüm olmamıza rağmen matematik dersi görmemek oldu. 12. sınıfta da keza biyoloji, fizik, kimya derslerini görmemiş olmak şahsen üniversite sınavında büyük zarar verdiğini düşünüyorum. Tabi ki bunları görmemiş olmamız demek olmuyor ki meslek derslerini kısıtlayalım. Bence çözümü şu idi, bu saydığım derslerden daha gereksiz olduğunu düşündüğüm felsefe, beden, demokrasi ve seçmeli derslerin yerine hatta

edebiyat ders saati sayısını azaltıp en azından bu saydığım derslerden konulabilirdi.”

4.2. İkinci Alt Probleme Dair Bulgular: Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin 10. Sınıftan İtibaren Lise Öğrenimleri Boyunca Kendi Alanlarında Gördükleri Bölüm Dersleriyle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar, Görüş ve Önerileri

Bu temada meslek lisesi öğrencilerinin tercih ettikleri ve yerleştikleri bölümlerle ilgili uygulamalı olarak gördükleri atölye ve laboratuvar dersleri bölüm derslerini belirtmektedir.

Meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin onuncu sınıftan itibaren kendi alanlarında gördükleri meslek dersleriyle ilgili karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerileri meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin verdikleri yanıtlara göre incelenmiş ve araştırmaya katılan yirmi kişilik meslek lisesi son sınıf öğrencisinin tamamının meslek dersleri ile ilgili soruya yanıt verdikleri görülmüştür. Araştırmaya katılan meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin meslek dersleri ile ilgili soruya verdikleri yanıtlar incelendiğinde katılımcıların; atölye sayısı ve kapasitesi yetersiz, araç gereç ve malzeme eksikliği, küçük sorunlar, atölye eksikliği, yetenekli olunan bölüme gitme, model geliştirme dersi 10. sınıfta da olmalı ve kapsamlı olma, olmak üzere toplam dokuz kategori altında ortaya konulmuştur. Katılımcıların verdikleri yanıtlar incelendiğinde katılımcıların en çok; araç gereç ve malzeme eksikliği, atölye sayısı ve kapasitesi yetersiz, oryantasyon zorluğu, alt yapı eksikliği, daha fazla pratik; en az ise kolaydan zora ayrıntılı sunum, yetenekli olunan bölüme gitme, model geliştirme dersi 10. sınıfta da olmalı, küçük sorunlar, ayrıntılı ve kapsamlı olsun şeklinde tanımlandığı görülmüştür.

Tablo 4.2.1. Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin 10. Sınıftan İtibaren Lise Öğrenimleri Boyunca Kendi Alanlarında Gördükleri Meslek Dersleri ile İlgili Görüş ve Önerilerine Yönelik Betimsel Analiz

Kategoriler	Katılımcı Açıklamaları	Öğrenci Kodları
Araç Gereç ve Malzeme Eksikliği	Atölyelerde bulunması gereken araç gereç ve malzemeler yetersiz.	Ö1, Ö2, Ö6, Ö10, Ö14
Atölye Sayısı ve Kapasitesi Yetersiz	Atölye sayısı ve kapasitesi yetersiz, atölyeler çok kalabalık, yeni yapılacak okullarda atölye sayısının ve kapasitesinin artırılmasını öneririm.	Ö4, Ö11, Ö16, Ö18
Oryantasyon Zorluğu	Meslek derslerinde ilk zamanlar zorlandım	Ö7, Ö19
Alt Yapı Eksikliği	Bölüme ilk başladığımda temel düzey bilgi ve becerim yoktu.	Ö5, Ö13
Daha Fazla Pratik	Uygulamalı derslerde daha fazla pratik yapmalıydık.	Ö12, Ö15
Kolaydan Zora Ayrıntılı Sunum	10. sınıftan on birinci sınıfa geçildiğinde konular daha ayrıntılı ve kolaydan zora sunulsun.	Ö3
Yetenekli Olunan Bölüme Gitme	Herkes en başından yetenekli olduğu bölüme gitmeli	Ö8
Model Geliştirme Dersi 10.Sınıftada Olmalı	11. Sınıfta gördüğümüz model geliştirme dersi 10. Sınıftada olmalı.	Ö9
Küçük Sorunlar	Bölümde var olan ufak tefek küçük sorunları hocalarımız giderdi.	Ö17
Ayrıntılı ve Kapsamlı Olsun	Uçak malzeme ve yapıları dersi daha ayrıntılı ve kapsamlı olsun.	Ö20

Tablo incelendiğinde meslek dersleri ile ilgili soruya yirmi katılımcının tamamının ulaştığı ve cevap verdiği görülecektir. Meslek dersleri ile ilgili soruya yanıt veren katılımcılardan beş katılımcının araç gereç ve malzeme eksikliği, dört katılımcının atölye sayısı ve kapasitesi yetersiz, ikişer katılımcının oryantasyon zorluğu, alt yapı eksikliği, daha fazla pratik; birer katılımcının ise sırasıyla kolaydan zora ayrıntılı sunum, yetenekli olunan bölüme gitme, model geliştirme dersi 10. sınıfta da olmalı, küçük sorunlar, ayrıntılı ve kapsamlı olsun” şeklinde tanımladıkları görülecektir.

Meslek dersleri” temasıyla ilgili araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

Ö1, “Meslek derslerimiz genel olarak etkili, verimli ve güzel geçiyordu fakat malzeme ve araç gereç yetersizliği bazen problem olabiliyordu. Bu yüzden uygulamalı derslerde atölyelerde kullanmamız gereken araç gereçlerin tam ve eksiksiz olarak temin edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Böylece uygulamalı dersleri aksamadan daha verimli işleriz.”

Ö3, “Bölümümüzle ilgili en temel dersleri onuncu sınıfta aldık. Bu nedenle onuncu sınıfta alan derslerimde herhangi bir sorunla karşılaşmadım ama bölümle ilgili ders konuları özellikle ikinci dönemden itibaren biraz daha ayrıntılı olarak anlatılabilirdi. Çünkü 11. sınıfta bölümle ilgili daha karmaşık ders konularına bir anda geçiş yaptık. Bunun yerine zor konulara bir anda değil de aşama aşama geçiş yapsak konuları daha iyi kavrar ve derslerimizde daha başarılı olabilirdik.”

Ö4, “Bölüm derslerinde çok iyi bir eğitim aldığımı düşünüyorum. Okulda üç farklı çizim programı öğrendim ve bu programlar sayesinde stajda bu çizim programlarını kullanarak kendimi geliştirebildiğimi düşünüyorum. Ama okulun kapasitesini düşündüğümde en büyük sorun atölyelerin yetersiz olmasıdır. Meslek lisesi olmamıza rağmen yeterli kapasite ve sayıda atölyemiz bulunmuyor. Bu yüzden uygulamalı eğitimde geri kalıyoruz. Okulun fiziki olarak kapasitesi küçük ama kontenjanı çok yüksek olduğundan biz kendi bölümümüze ait sınıfları bile sanat tasarım bölümleriyle beraber kullanıyorduk. Bizim okulumuz yıkılıp yeniden inşaa edileceği zaman ve meslek liseleri için yeni yapılacak okul binalarında atölyelerin yeterli sayıda ve büyüklükte yapılması önerimdir.”

Ö5, “Onuncu sınıfa başladığımda bilgisayarla ilgili hiçbir şey bilmiyordum ve bu yüzden ilk dönem her ne kadar öğrenmeye çabalasam da yeterli alt yapım olmadığından bilgisayar dersinden kaldım. İkinci dönem notumu yükselterek dersi geçtim fakat bir bölüm öğrencisi olarak hala yetersizdim. İkinci sınıftan itibaren dersi daha iyi anlamaya, yapabilmeye başladım. Ufak bir kodu yazdığımda, en ufak bir programı bilgisayara kurduğumda çok mutlu oluyordum. Bu konuda bilgisayar hocamızın çok fazla desteğini gördüm ve bu yüzden meslek dersleri ile ilgili herhangi bir sorun yaşamadım.”

Ö7, “Onuncu sınıfta ilk kez meslek dersi gördüğüm için biraz adapte olma sorunu yaşadım fakat bölüm hocalarımın desteğiyle bu sorunu kısa sürede aştım. Bunun dışında bölüm dersleriyle ilgili hiçbir sorunum olmadı ve derslerim çok verimli geçti. Hatta bu derslerde edindiğim bilgi ve beceri sayesinde son sınıfta gittiğim işletme eğitimine keyif alarak gittim. Gittiğim işletmede yetkililer tarafından takdir edildim.”

Ö8, “Bazı bölümler ilgi alanımızın veya becerimizin dışında içerikleri barındırdığı için bizi istemediğimiz alana bir süreliğine de olsa gitmeye mecbur kıldı. Eğer mümkün olabilseydi herkesin en başından gitmek istediği, yetenek sahibi olduğu alana yönlendirilmesi benim açımdan daha sağlıklı olurdu. Böylece istemediğim bölümde az da olsa süre kaybım olmazdı.”

Ö9, “Seçtiğim bölüm pazarlama ve perakende idi. İlk zamanlar bu bölümle ilgili pek bilgi sahibi değildim ancak şu an bölümümü çok seviyorum ve bölümümden çok memnunum. Çünkü insanlarla iletişimim iyi olduğu için ve sayısal dersleri daha çok sevdiğim için bölüm derslerinde gayet iyi bir başarı gösterebildim.”

Ö12, “Bölüm dersleri konusunda bir sorunuz yoktu yeterince bilgi ve beceri eğitimi aldığınızı düşünmekteyim. Dersler etkili ve verimli geçiyordu bizim açımızdan. Böylece derslerde sıkılmıyorduk. Çünkü bölüm derslerimizde edindiğimiz teorik bilgileri uygulama fırsatı buluyorduk.”

Ö13, “Okulumuzda görmüş olduğumuz özellikle atölye dersinin gerek üç boyutlu düşünme, ürünün imalat sürecini öğrenme ve gerekse de iki ve üç boyutlu teknik çizimlerini kağıda dökmemizde büyük katkı sağlamıştır. İlk başlarda çeşitli mobilyaların teknik çizimlerini çizmekte zorlanırken, atölye dersini aldıktan sonra üç boyutlu düşünme yetisini kazanıp istenilen mobilyaların teknik çizimlerini daha kolay çıkartmaya başladığımı fark etmiştim.”

Ö16, “Alan derslerinde gruplara ayrılmadan tüm sınıf aynı atölyede ders işliyoruz çoğu zaman. Derslerimize de aynı anda üç öğretmen giriyor. Bu durum da derslerin daha verimli geçmesini engelliyor. Her ne kadar atölyelerimiz büyük olsa da

kalabalıktan dolayı çok fazla gürültü oluyor. Bunun yerine her grubun ayrı ayrı atölyelerde ve sadece grup öğretmenleriyle derslerini işlemesi çok daha verimli olur ve daha az yoruluruz. Ayrıca üretim dersinde kullandığımız dikiş, overlok ve ilik makineleri çok eski bu yüzden çok sık arızalanıyor. Bu makinelerin işletmelerde kullanılan bilgisayarlı makineler gibi teknolojik makinelerle değiştirilmesi işletmelerdeki staj eğitimimizde daha aktif olmamızı ve daha iyi yetişmemizi sağlayacaktır.”

Ö17, “Kendi alanımda gördüğüm derslerle ilgili herhangi bir sorunla karşılaşmadım. Alanımdan memnundum. Sadece on birinci sınıfta gördüğümüz ‘model geliştirme’ dersini onuncu sınıfta da görseydik model tasarlama ve geliştirmeye yönelik bakış açımız ve hayal gücümüz daha çok gelişebilirdi. Bu sayede daha geniş ve alternatifli giysi tasarımları ortaya çıkarabilirdik.”

Ö20, “Bölümümüzde sorun olarak adlandırılacak bir problemin olduğunu düşünmüyorum. İlla ki ufak tefek bazı sorunlar oluyordu ve onları ise öğretmenlerimiz ve şefimiz sayesinde çözüyorduk.”

4.3. Üçüncü Alt Probleme Dair Bulgular: Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Lise Öğrenimleri Boyunca Okullarında Görsel Sanatlar, Müzik ve Beden Eğitimi Dersleri ile İlgili Karşılaştıkları Sorunlar, Görüş ve Önerileri

Meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca okullarında görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi dersleriyle ilgili karşılaştıkları sorunlar ve bu derslere yönelik görüş ve beklentileri ile ilgili soruya araştırmaya katılan meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin vermiş oldukları yanıtlar içerik analizine göre incelenmiş ve araştırmaya katılan yirmi meslek lisesi öğrencisinin on dokuzunun sorunun görsel sanatlar ve müzik dersleri ile ilgili kısmına yanıt verdikleri görülürken, bir öğrencinin ise sorunun beden eğitimi dersiyle ilgili kısmına yanıt vermediği görülmüştür. Araştırmaya katılan yirmi kişilik meslek lisesi son sınıf öğrencisinin görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi dersleriyle ilgili karşılaştıkları sorunlar ve bu derslere yönelik görüş ve beklentileri kategorize edilmiştir. Yanıtlar incelendiğinde ise katılımcıların; seçmeli olmalı, verimsiz işlendi, sınıf seviyesi, müzik sınıfı, zorluk, araç gereç eksikliği, öğretmen yokluğu, sınıf seviyesi, tekniğine

uygun işleme olmak üzere toplam dokuz alt kategoride ifade ettikleri görülmüştür. Verilen yanıtlar incelendiğinde ise beden eğitimi, görsel sanatlar ve müzik dersleri kategorisinin en çok seçmeli olmalı, verimsiz işlendi, sınıf seviyesi; en az ise sırasıyla müzik sınıfı, zorluk, araç gereç eksikliği, öğretmen yokluğu, sınıf seviyesi, tekniğine uygun işleme olarak tanımladıkları görülmüştür.

Tablo 4.3.1.: Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Müzik ve Beden Eğitimi Dersleriyle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Derslere Yönelik Görüş ve Beklentilerine Dair Betimsel Analiz

Kategoriler	Katılımcı Görüşleri	Öğrenci Kodları
Seçmeli Olmalı	Beden eğitimi, görsel sanatlar ve müzik dersleri seçmeli, olmalı, bu dersleri herkes ilgi ve yeteneğine göre almalı.	Ö1, Ö3, Ö6, Ö13, Ö15, Ö16
Verimsiz İşlendi	Beden eğitimi dersi sıradan ve verimsiz işlendi, çoğu zaman öğretmen bizi serbest bırakırdı.	Ö4, Ö7, Ö10, Ö12, Ö14, Ö17
Sınıf Seviyesi	Müzik dersi de her sınıf seviyesinde olmalı.	Ö2, Ö9
Müzik Sınıfı	Müzik dersi müzik sınıfında işlenmeli ve öğrenciler müzik aletlerini kullanabilmeli	Ö19,
Zorluk	Görsel sanatlar dersinde çok zorlandım, yeteneğim yoktu	Ö5
Araç Gereç Eksikliği	Okulumuzda spor salonu olsaydı ve spor aletlerimiz tam ve eksiksiz olsaydı beden eğitimi dersini daha etkili ve verimli işlerdik.	Ö11
Öğretmen Yokluğu	Görsel sanatlar dersi öğretmenimiz yoktu, bu ders saatinde beden eğitimi dersi işledik.	Ö8
Sınıf Seviyesi	Görsel sanatlar ve müzik dersi her sınıf seviyesinde olmalı.	Ö18
Tekniğine Uygun İşleme	Görsel sanatlar dersi serbest olarak değil, tekniğine uygun bir şekilde işlenmeli	Ö20

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan yirmi meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin tamamının lise öğrenimleri boyunca görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi dersleriyle ilgili karşılaştıkları sorunlar ve bu derslere dair görüş ve önerilerine yönelik soruya cevap verdikleri görülmüştür. Soruya yanıt veren katılımcılardan ise

altışar katılımcının seçmeli olmalı ve verimsiz işlendi, iki katılımcının sınıf seviyesi, birer katılımcının ise sırasıyla; müzik sınıfı, zorluk, araç gereç eksikliği, öğretmen yokluğu, sınıf seviyesi, tekniğine uygun işleme olarak tanımladıkları görülmüştür.

Meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin 3. soru olan görsel sanatlar, müzik ve resim dersleriyle ilgili temaya yönelik vermiş oldukları cevaplar ise şu şekildedir:

Ö1, “Müzik ve görsel sanatlar dersleri okulumuzda olmadığı için bu derleri almadık ve bu konuda kendi kendimizi geliştirmeye çalıştık. Beden eğitimi dersi de kısıtlı malzeme ile işleniyordu fakat müzik ve görsel sanatlar derslerini de almak isterdim. Hatta her üç ders de seçmeli olsa ve her öğrenci kendi ilgi duyduğu dersi yeteneğine göre alsa çok daha etkili ve verimli olurdu bizler için.”

Ö4, “Okulumuzda gitar kursumuz ve korumuz vardı. Bu kurslarımız milli bayramlarımız için ya da etkinlikler için hazırlık yapıyordu. Sporda da okullar arası düzenlenen turnuvalara katılım sağlanıyordu. Ama ben bu gibi ortamlara katılım sağlamadım. Beden eğitimi derslerimiz pasif bir şekilde geçiyordu. Bana göre önemsenmiyordu. Öğrencileri belirli sporlara aşılanmıyordu. Beden dersine ait top vs gibi materyallere sadece derslerde ulaşabiliyorduk. Bu durumu da sorun olarak ele alacağım bir konu olarak söyleyebilirim. Sadece derslerde değil istediğimiz zamanda bu materyallere ulaşmayı isterdim. İstedığımız zaman voleybol veya basketbol oynayamıyorduk. Okulda müzik dersi bulunmuyordu. Başta da belirttiğim gibi bir korumuz vardı fakat ders olarak müzik işlenmiyordu. Okul çıkışlarında kursa kayıt olanlar gidiyordu. Görsel sanatlar dersi seçmeli olarak veriliyordu. Sanat tasarım bölümünün hocaları görsel sanatlar dersini işliyordu.”

Ö5, “Bu üç dersten en çok görsel sanatlar dersinde sorun yaşadım. Çünkü resim yeteneğim yok denecek kadar azdı. Hocalarımız bizden perspektif açıdan çizimler beklerken ben bir çöp adam dahi çizemiyordum. Beden eğitimi dersi ile ilgili herhangi bir sorunla karşılaşmadım. Müzik dersi görmedik ne müzik hocası ne de müzik dersi yoktu okulumuzda. Ancak haftada bir saat de olsa müzik dersi de almak isterdim. Çünkü müzik her insanın ruhunun gıdasıdır.”

Ö7, “Okulumuzda sadece beden eğitimi dersi vardı ve o da çok verimli geçmedi. Çünkü ders çok sıradan geçiyordu. Çünkü öğretmen bizi genelde serbest bırakırdı. Ben kendi adıma beden eğitimi dersi yerine müzik ve görsel sanatlar dersinin olmasını daha çok isterdim. Her ikisine de ilgim var çünkü.”

Ö8 “10.sınıfta verdiğim örnekteki gibi yine 9.sınıfta görsel sanatlar hocamız olmadığı için görsel sanatlar dersi saatlerinde beden eğitimi dersi aldık. Bunun dışında aldığınız beden eğitimi dersi ise kaliteliydi. Herhangi bir sorunla karşılaşmadım.”

Ö9, “Beden eğitimi, müzik ve görsel sanatlar derslerinde diğer derslerdeki yorgunluğumuzu atıyorduk. Bu dersler, gayet eğlenceli ve verimli geçiyordu. Özellikle müzik dersini müzik sınıfında işliyorduk. Müzik hocamız Erdem hocaydı ve bize bağlama piano çalıyordu, enstrüman çalan sınıftaki diğer arkadaşlarımız da hocamıza eşlik ediyordu. Bu sayede dersimiz çok verimli geçiyordu. Ancak sadece dokuzuncu sınıfta müzik dersimiz vardı. Oysa on ikinci sınıf dahil tüm sınıflarda müzik dersimiz olmalıydı bence.”

Ö10, “Beden eğitimi dersine bizler öğrenciler olarak gerekli spor malzemelerimizle (eşofman, spor ayakkabı vs.) gelmemize öğretmeni derse karşı bizim gösterdiğimiz ilgi ve özeni göstermiyordu. Kendisi derse malzemesiz gelip bize de futbol topunu verip bizi serbest bırakıyordu. Dört yıl boyunca beden eğitimi dersimiz bu şekilde geçti. Ders öğretmenimiz kendi dersine karşı daha ilgili ve özverili olabilirdi. Biz mesleki ve teknik eğitim aldığımız için bizde görsel sanatlar dersi yerine teknik resim dersi vardı ve öğretmenimiz dersi üç boyutlu materyallerle işliyordu bizlerle de bire bir ilgileniyordu. Bu yüzden teknik resim dersimiz çok verimli geçti. Bu derste edindiğimiz bilgi ve tecrübe hem diğer meslek derslerimize hem de staj eğitimimizde bizlere katkı sundu.

Müzik dersimiz ise sadece dokuzuncu sınıfta vardı ve bence sadece dokuzuncu sınıfta değil son sınıfa kadar her sınıfta olmalıydı. Çünkü müzik evrenseldir. Herkesin bir enstrüman çalacak kadar müzik yeteneği olmasa bile herkes hoşlandığı türden müzik dinler bence. Bu yüzden her sınıfta en azından haftada bir ders saati de olsa müzik dersimiz olmalı diye düşünüyorum. Üstelik dokuzuncu sınıftayken müzik

dersinden hepimiz çok keyif alıyorduk. Çünkü hocamız derse bağlamasıyla gelip bize bağlama çalardı. Biz de hem diğer derslerin yorgunluğunu atardık hem de hoş vakit geçirirdik bu derste.”

Ö11, “Okulumuzda dokuzuncu sınıftan itibaren sadece beden eğitimi dersi gördük. Ancak bu ders için de okulumuzda spor salonu ve masa tenisi gibi yeterli spor aleti yok. Spor salonu olmasa da çeşitli spor aletleri temin edilirse beden eğitimi dersi daha verimli ve etkili işlenebilir. Ayrıca okulumuzda görsel sanatlar ve müzik dersi de olmalı bence. Bu sayede bizlerin bu resim ve müzik alanındaki yaratıcılığımız gelişir. Ayrıca özel yeteneğe sahip olan arkadaşlarımız için de bu derslerin olması bir fırsat olur.”

Ö12, “Bu derslerde az da olsa eksiklerimiz vardı tabi ki de müzik dersi hiç görmedik. Beden eğitimi dersi sağlıklı yaşam konusunda bilgi alarak konuşarak hareketli ve çoğu spor dallarını öğrenerek geçiyordu. Görsel sanatlar dersini iki sene gördük güzel ve eğlenceli geçiyordu diğer senelerde ise bölümümüz çizim odaklı olduğu için görsel sanatlar dersi gibi değil de daha çok teknik resim dersi gibi geçiyordu ve bu durum uygulamalı bölüm derslerimizde başarımıza katkı sunuyordu. Bence müzik dersi de görmeliydik, müzik ruhun gıdasıdır çünkü.”

Ö14, “Okulumuzda görsel sanatlar ve müzik derslerimiz dolu dolu etkinliklerle ve eğlenceli geçiyordu. Her iki hocamız da derste bizlerle çok iyi ilgileniyordu. Böyle olunca bizler de dersten haz alıyor ve ders hiç bitmesin istiyorduk. Ancak beden eğitimi dersi çok sıradan geçiyordu. Çoğu zaman öğretmen bizi serbest bırakıyordu.”

Ö15, “Bizim lise öğrenimimiz boyunca görsel sanatlar dersimiz yoktu. Bu ders yerine teknik resim ve meslek resmi dersi gördük. Bu derslerde araçların teknik parçalarının üç boyutlu görsellerini çiziyorduk bu yüzden ilk başlarda teknik resim dersinde zorlandım ancak özellikle ikinci sınıftan itibaren bu derslerdeki başarımlar yükseldi. Beden eğitimi dersimiz çok verimli geçmedi. Çünkü derste hoca bizi serbest bırakır biz de futbol oynardık çoğunlukla. Lisede maalesef müzik dersi hiç görmedik. Oysa sınıfımızda okulumuzda müzik konusunda çok yetenekli

arkadaşlarımız vardı. Okulumuzda müzik dersi olmadığı için bu arkadaşlarımız halk eğitimin açtığı kurslara katılarak müzik alanındaki yeteneklerini geliştirmeye çalışıyorlardı. Okulumuzda hem müzik hem de görsel sanatlar dersi bu alanda yeteneği olan arkadaşlarımız için seçmeli olarak konulabilirdi en azından. Böylece onlar da bu alandaki yeteneklerini geliştirebilirlerdi.”

Ö17, “Lisede müzik ve görsel sanatlar dersimiz yoktu. Beden eğitimi dersinde ise zaten çok ders işlemiyorduk. Beden eğitimi dersindeki beklentim sporun herhangi bir dalını tam ve eksiksiz olarak öğrenebilmektir ancak böyle bir fırsatımız olmadı. Benim bu derslerin hepsiyle ilgili önerim ise şudur: Sadece beden eğitimi dersinin zorunlu olarak okutulmasındansa her üç dersin de seçmeli olarak okutulması daha iyi ve etkili olurdu bizler açısından. Böylece hepimiz kendisini daha yetenekli gördüğü alanın dersini alır ve daha başarılı olurdu.”

Ö18, “Müzik dersi sadece 9. sınıflarda öğretiliyordu bunun yerine haftada 1 ders bile olsa üst sınıflarda da öğretilmesi gerekirdi. Resim dersi ise hiç olmadı elektrik elektronik bir çizim dersidir resim dersi olması gerekli böylece bölümümüzle ilgili teknik çizim derslerinde daha başarılı olmamız açısından katkı sunabilirdi.”

Ö19, “Okulda görsel sanatlar olarak herhangi bir ders almadım kişisel olarak yeteneğim de yoktu ama yeteneği olan arkadaşlarım için herhangi bir seçmeli görsel sanat dersi olabilirdi. Müzik sınıfımızda müzik aletlerini kullanmamız yasaktı, bu konuda herhangi bir değişiklik yapılabilir. Beden eğitimi derslerimizde öğretmenlerimiz olumlu yönde gerek ısınma hareketleri gerek aktiviteler olsun bizlere fazlasıyla katkı sağladılar. Bu dersler arasından sıkıntı çekmediğim tek ders, beden eğitimi dersi diyebilirim. Önerim müzik veya görsel sanatlar arasında seçim yapılabilmeli, öğrenciler merakı ve yeteneklerine göre seçim yapabilmeli, okuldaki ekipmanlar öğrencinin kullanımına açık olmalı ve eksikler tamamlanmalı. Böylece bu müzik dersi başta olmak üzere görsel sanatlar dersine karşı da ilgi ve yeteneği olan arkadaşlarımız bu derslerini çok daha verimli olarak işleyebilirler.”

Ö20, “Bence genel olarak çoğu okullarda olan bir sorun bu söyleyeceğim. Görsel sanatlar dersinde çizimle alakalı teknikler gösterilmesi lazım olduğunu düşünüyorum. Ama genelde bir konu verilip resim çizmemiz isteniyor bunun

değişmesi lazım. Önerim ise dediğim gibi resim istenilmesin öncelik olarak teknikler geliştirilmesi lazım.

Görsel sanatlar dersi daha çok tekniğe dayalı olarak gösterilmeli. Müzik dersi için ise şunu söylemek istiyorum; müzik odamız ve içerisinde çeşitli enstrümanlar olduğu halde müzik dersini orada değil de herkesin kendi sınıfında işletiyorlar. Müzik odasını ise sadece müzik kulübünde kullanıyorlardı. Bence müzik derslerini müzik odasında işlesek daha etkili ve verimli olurdu bizler için”

4.4. Dördüncü Alt Probleme Dair Bulgular: Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Lise Öğrenimleri Boyunca Okullarında Düzenlenen Sosyal Etkinliklerle İlgili (Kutlama Programları, geziler vs.) Karşılaştıkları Sorunlar, Görüş ve Önerileri

Meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca okullarında düzenlenen sosyal etkinliklerle ilgili (kutlama programları, geziler vs.) karşılaştıkları sorunlar ve beklentilerine yönelik görüşleri incelenmiş, elde edilen yanıtlara göre içerik analizi yapılmaya çalışılmıştır. Araştırmaya katılan yirmi meslek lisesi son sınıf öğrencisinin soruya ulaştıkları ve soruyu yanıtladıkları görülmüştür. Bu yirmi öğrencinin ise; eşit katılım, il dışı eğitici geziler, ödül ve pekiştireç, Mesleki Amaçlı Gezi, Yetersiz, Turistik Yerler Gezisi, Sınav Sonrası Gezi, Provalar Kısa Sürmeli, Atölye Gezileri ve Mezuniyet Töreni olmak üzere toplam dokuz alt kategoriye ayrıldığı görülmüştür. Katılımcıların verdiği yanıtlar incelendiğinde ise sosyal etkinlikler temasında en çok eşit katılım sonrasında ise sırasıyla, il dışı eğitici geziler, ödül ve pekiştireç, mesleki amaçlı gezi olduğu; turistik yerler gezisi, sınav sonrası gezi, yetersiz, provalar kısa sürmeli, atölye gezileri ve mezuniyet töreni alt temalarının ise en az ifade edilen alt kategoriler olduğu görülmüştür.

Tablo 4.4.1.: Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Lise Öğrenimleri Boyunca Okullarında Düzenlenen Sosyal Etkinliklerle İlgili (Kutlama Programları, geziler vs.) Karşılaştıkları Sorunlar ve Beklentilerine Yönelik Öğrenci Görüşlerine İlişkin Betimsel Analiz

Kategoriler	Katılımcı Görüşleri	Öğrenci Kodları
Eşit Katılım	Düzenlenen etkinliklere her bölüm eşit bir şekilde katılsın	Ö2, Ö4, Ö8, Ö12, Ö17
İl Dışı Eğitici Geziler	Çanakkale, Konya, Samsun, Anıtkabir, Erzurum gibi yerlere eğitici geziler düzenlenmesi etkili olur	Ö10, Ö14, Ö16, Ö19
Ödül ve Pekiştireç	Düzenlenen etkinlik ve programlara davranış olarak disiplinli ve başarılı öğrenciler katılsın	Ö5, Ö6, Ö9
Mesleki Amaçlı Gezi	Bölümü daha iyi tanımaya yönelik fuarlara, firmalara mesleki amaçlı geziler düzenlenebilir.	Ö7, Ö13
Yetersiz	Okulumuzda yeteri kadar gezi düzenlenmiyor, daha fazla gezi düzenlenebilir.	Ö11, Ö15
Turistik Yerler Gezisi	Turizm lisesi olduğumuzdan il dışındaki turizm merkezlerine geziler düzenlenebilir	Ö1
Sınav Sonrası Gezi	Sınavlardan sonra sınav yorgunluğunu atmak için gezi düzenlenebilir.	Ö3
Provalar Kısa Sürmeli	Provalar uzun ve yorucu oluyor ve derslerden geri kalıyoruz daha kısa sürmeli	Ö18
Atölye Gezileri ve Mezuniyet Töreni	Farklı meslek liselerine atölye gezileri düzenlenebilir, mezuniyet töreni yapılabilir.	Ö20

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan yirmi kişilik meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin tamamının dördüncü temayla ilgili soruya cevap verdikleri görülmüştür. Okullarında düzenlenen sosyal etkinlikler (kutlama programları, geziler vs.) ile ilgili karşılaştığınız sorunlar ve beklentileriniz nelerdir sorusuna araştırmaya katılan yirmi katılımcının tamamının ulaştığı görülmüştür. Yirmi katılımcıdan beşinin eşit katılım, dördünün ildışı eğitici geziler, üçünün ödül ve pekiştireç, iki katılımcının mesleki amaçlı gezi olarak tanımladığı, birer katılımcının ise sırasıyla Turistik Yerler Gezisi, Sınav Sonrası Gezi, Yetersiz, Provalar Kısa Sürmeli, Atölye

Gezileri ve Mezuniyet Töreni olarak tanımladığı görülmüştür.

Sosyal etkinliklerle ilgili (kutlama programları, geziler vs.) teması altında araştırmaya katılan meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca okullarında düzenlenen sosyal etkinlikler ile ilgili (kutlama programları, geziler vs.) karşılaştıkları sorunlar ve beklentilerinin neler olduğuna dair görüşleri sırasıyla şu şekildedir:

Ö1, “Okulumuzdaki kutlama, anma programları ve geziler çok iyi hazırlanarak yapılıyordu. Bu konuda bölgemizdeki en iyi okulduk, ilçe bazındaki gezilere bile önderlik ettiğimiz olmuştu. Ancak ilçe belediyemizden özellikle araç temini konusunda destek alabilseydik daha iyi şeylere imza atabilirdik. Biz turizm lisesi olduğumuz için daha çok Ürgüp, Göreme, Kapadokya, Didim, Pamukkale, Kartepe, Uludağ gibi turizm merkezlerine geziler düzenlemek istedik, bu konuda araç temini için ilçe belediyesine başvurduk ancak olumlu bir dönüt alamadık.”

Ö2, “Adalet yok bu konuda bence, bir sosyal etkinliğe B sınıfı katılıyorsa P sınıfı da katılmalı lakin arada seçilen birkaç bölümün sınıfı etkinliklere gidiyor sadece. Bu sorunla ilgili beklenti ve önerim ise tüm öğrencileri bu etkinliklere dahil etmek olacaktır. Okuldaki tüm öğrencilerin etkinliklere katılması mümkün değilse eğer okuldaki tüm bölüm öğrencilerinin sırasıyla etkinliklere katılması daha adil olacaktır.”

Ö3, “Eğitici ve eğlenceli geçen aktiviteler. Bu konuda sorunum yok ama geziler daha fazla olabilir ve özellikle sınavlardan sonra geziler yapılırsa daha iyi olur sınav stresini atmamız için.”

Ö5, “Kutlamalar ve sosyal etkinliklerle ilgili karşılaştığım tek sorun gezilerle ilgiliydi. Çünkü gezilere sınıf ya da aynı sınıf seviyesindeki öğrencilerin 11. sınıfların tamamı götürülüyordu. Ancak sınıftaki tüm öğrenciler bence bu gezilere katılmayı hak etmiyordu. Çünkü bir çoğu saygısızdı, nerede nasıl davranacağını bilmiyordu. Bu yüzden geziye katılan diğer arkadaşlarımızın ve bize eşlik eden bizden sorumlu öğretmenlerimizin huzurunu kaçıırıyordu.”

Ö6, “Bu konudaki en büyük talebim ise şu: Bu tarz gezilerin tamamına bir önceki dönem başta onur belgesi olmak üzere takdir ve teşekkür belgesi alan öğrenci olmanın hakkını veren arkadaşlarımızın götürülmesidir. Bu, hem öğrencilere bence çok iyi bir ödül olur. Hem de geziye katılamayan diğer öğrencilere teşvik olur. Hem böylece gezilere sadece derse karşı ilgili, okuyup bir yerlere gelmek isteyen öğrencilerin katılmasıyla gezi esnasında grubun huzuru bozulmaz ve eğitsel açıdan daha verimli bir gezi olur.”

Ö7, “Kutlamalarda okulumuz gayet güzel ve başarılıydı lakin sosyal etkinlik olarak biraz geri plandaydık. Çünkü bölümlerimize yönelik müzelere, fuarlara ve firmalara geziler pek yapılmıyordu. Eğer yapılsaydı bölüm derslerimizde başarılarımız çok daha artmış olabilir ve farklı bakış açılarıyla derslerimizde kendimizi geliştirebilirdik.”

Ö10, “Okulumuzda özellikle resmi bayramlarda düzenlenen programlar çok coşkulu ve verimli bir şekilde kutlanıyordu. Özellikle müzik dersinde koro olarak hazırlanan sunumlar, programları daha zengin ve etkili hale getiriyordu. Çanakkale ve Samsun gibi il dışına da geziler düzenlenebilir.”

Ö11, “Resmi bayramlar olması gerektiği gibi çeşitli etkinliklerle kutlanır ve bu kutlamalarda biz öğrencilere de görev verilirdi. Ancak yapılan geziler etkili fakat yetersizdi. Çünkü İstanbul içinde sadece TEKNOFEST ve İstanbul Hava Limanına gezi düzenlendi. Biz tarih hocamızdan başta Topkapı Sarayı ve İstanbul surlarına kendisinin rehberliğinde gezi düzenlemek istedik ancak tarih hocamız bunu kabul etmedi. İlçe belediyesi sadece İstanbul içi gezilere araç desteği sağladığı için sadece sınırlı sayıda İstanbul içinde gezi düzenleyebildik. İlçe belediyemizin en azından Çanakkale için araç desteği sağlamasını da beklerdim.”

Ö13, “Okulumuzda gerek mesleki anlamda gerekse kültürel geziler bağlamında pek çok gezi yapılmaktaydı, bu geziler öğrencilik hayatımızda motivasyonumuzu arttırıyordu. Özellikle meslek liselerinde öğrencilerin öğretim hayatından sonra hangi alanda ilerlemek istediklerine yardımcı olması adına geziler düzenlenmesinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle de mesleki rehberliğin bizlere daha fazla

etkili bir şekilde sunulmasını bekliyorum.”

Ö15, “Bizim okulumuzda eğitsel amaçlı herhangi bir gezi düzenlenmedi. Onuncu sınıftayken İstanbul Hava Limanı inşaatı alanına ve onbirinci sınıftayken Atatürk Hava Limanına TEKNOFEST için gezi düzenlendi. Oysa resmi günlerle ilgili en azından Çanakkale’ye eğitsel amaçlı gezi düzenlenebilirdi. Bunun dışında resmi bayramlar etkili ve coşkulu bir şekilde kutlanırdı ve bu kutlamalarda bizlere de görev ve sorumluluklar verilirdi.”

Ö16, “Okulumuzda belirli gün ve haftalarla ilgili hiçbir sınıf seviyesinde hiçbir gezi düzenlenmiyor. Bunun yerine 10 Kasım’da Anıtkabir’e, 18 Mart’ta Çanakkale’ye, 19 Mayıs’ta Samsun’a ve de aralık ayında Şeb-i Arus törenleri için Konya’ya geziler düzenlense bu günler daha etkili ve verimli kutlanmış olur. Bizler için de değerli ve unutmayacağımız bir anı olur. Okuldaki tüm öğrencileri bu gezilere götürecek imkan yoksa şayet sadece takdir, teşekkür ve onur belgesi alan öğrenciler bu gezilere götürülebilir. Hem böylece bizlere güzel ve değerli bir ödül verilmiş olur.”

Ö18, “Okulumuzda fazlasıyla sosyal etkinlikler mevcuttu sadece bu aktiviteler daha kısa sürebilirdi. Çünkü etkinlikler için yapılan provalar çok fazla zaman alıyordu. Bizlerse derse döndüğümüzde yorgunluktan kendimizi derse veremiyorduk.”

Ö20, “Genel olarak bir problem olmuyordu ama gezi sayıları ve konseptleri çeşitli ve daha fazla olabilirdi. Farklı meslek liselerine atölye gezileri ve mezuniyet töreni düzenlenebilirdi.”

4.5. Beşinci Alt Probleme Dair Bulgular: Lise Son Sınıfta İşletmelerde Beceri Eğitimi Kapsamında Görülen Staj Eğitimi ile İlgili Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Karşılaştıkları Sorunlar ve Staj Eğitimi ile İlgili Sorunlar, Görüş ve Önerileri

Meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise son sınıfta işletmelerde beceri eğitimi kapsamında gördükleri staj eğitimi ile ilgili görüş, öneri ve beklentileri incelenmiştir. Verilen cevaplar incelendiğinde meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin son sınıfta işletmelerde gördükleri staj yani işletmelerde beceri eğitimi ile ilgili soruya yanıt

verdikleri katılımcılardan on dokuzunun son sınıfta staj eğitimi aldığını belirtirken bir katılımcının ise teknik bölüm olmaları nedeniyle staj eğitimine çıkmadığını belirttiği görülmüştür. Staj eğitimi ile ilgili soruya yanıt veren yirmi katılımcı ise sorumluluk, aksama, iletişim, teknoloji, bilgisayarlı kalıp, daha büyük bir işletme, oryantasyon eğitimi, ücret, önem, üretim fabrikasında staj, az ders, fırsat ve zaman, iş imkânı olmak üzere toplam on üç alt kategoride tanımladıkları görülmüştür. Katılımcıların verdikleri yanıtlar incelendiğinde en çok sorumluluk ve sonrasında aksama olarak tanımladıkları; en az ise birer kez iletişim, teknoloji, bilgisayarlı kalıp, daha büyük bir işletme, oryantasyon eğitimi, ücret, önem, üretim fabrikasında staj, az ders, fırsat ve zaman, iş imkânı olarak tanımladıkları görülmüştür.

Tablo 4.5.1. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Lise Son Sınıfta İşletmelerde Beceri Eğitimi Kapsamında Görülen Staj Eğitimi ile İlgili Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Karşılaştıkları Sorunlar ve Staj Eğitimi ile İlgili Görüş ve Önerilerine Yönelik Betimsel Analiz

Kategoriler	Katılımcı Görüşleri	Öğrenci Kodları
Sorumluluk	Alanımızla ilgili daha iyi bir staj eğitimi alabilmemiz için alanımızla ilgili daha fazla sorumluluk verilmeli	Ö1, Ö3, Ö9, Ö16, Ö17
Aksama	Covid-19 Salgını nedeniyle uzaktan eğitime geçildi ikinci dönem 2020 mart ayından itibaren staj eğitimimiz aksadı	Ö2, Ö14
İletişim	Daha verimli bir staj eğitimi için işletmeler okullarla iletişim halinde olmalı, Stajda ikinci dönem işletme sorumlum değişti.	Ö4, Ö5
Teknoloji	Güncel teknolojiyi takip ederek üretim yapan bir işletmede staj yapmak isterdim.	Ö6
Bilgisayarlı Kalıp	Stajda bilgisayarlı kalıp sisteminin olmayışı dezavantajdı	Ö7
Daha Büyük Bir İşletme	Şehirler arası yolcu taşımacılığı yapan daha büyük bir vapurda staj yapmak isterdim	Ö8
Oryantasyon Eğitimi	Staja başlamadan yaz tatilinde iki üç haftalık uyum için oryantasyon eğitimi verilmeli	Ö10
Ücret	Stajda verilen ücret yetersiz, daha fazla ücret verilmeli	Ö11
Önem	Staj eğitimi öğrenciler tarafından önemsenmeli çünkü bu eğitim onlara mesleklerini tanıma ve tecrübe edinme imkânı sağlıyor.	Ö13
Üretim Fabrikasında Staj	Daha fazla bilgi ve tecrübe edinebilmek için otomotiv üretimi yapan bir fabrikada staj yapmak isterdim.	Ö15
Az Ders	Son sınıfta her şey daha çok staj ağırlıklı olduğu için üniversite sınavına hazırlık açısından çok az ders gördük.	Ö18
Fırsat ve Zaman	Staj eğitiminde staj defterini doldurmamız için günün sonunda bir saatlik zaman verilebilir.	Ö19
İş İmkânı	Bizlere sağlanan staj sonrası iş imkânı diğer bölümlerde staj eğitimi alan öğrencilere de sağlanmalı	Ö20

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan yirmi meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin staj eğitimi ile ilgili tema olan 5. Temayla ilgili soruya yanıt verdikleri görülmüştür. Araştırmaya katılan yirmi katılımcıdan 19'u lise son sınıfta staj eğitimi aldığını belirtirken bir katılımcı ise teknik bölümde olmasından dolayı staj eğitimi almadığını belirtmiştir. Yanıt veren katılımcılardan beşi sorumluluk, ikişer kişi aksama ve iletişim olarak tanımlarken birer katılımcının ise sırasıyla; teknoloji, bilgisayarlı kalıp, daha büyük bir işletme, oryantasyon eğitimi, ücret, önem, üretim fabrikasında staj, az ders, fırsat ve zaman, iş imkânı olarak tanımladıkları görülmüştür.

Staj / İşletmelerde Beceri Eğitimi'' teması başlığı altında meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise son sınıfta işletmelerde beceri eğitimi kapsamında staj eğitimi ile ilgili karşılaştıkları sorunlar ve staj eğitimine yönelik görüş, öneri ve beklentilerine yönelik görüşleri şu şekildedir:

Ö1, “Staj eğitimi konusunda çok iyi bir okula sahip olduğumuzu söyleyebilirim. Staj gördüğümüz yerlerde de mesleki bilgi ve beceri adına bir çok şeyi öğrendik ve pratik yapma imkanı bulduk. Fakat bazı otellerin stajyer öğrencileri bütün departmanlarda getir götür işlerinde kullandığı da bir gerçek. stajyer öğrencileri mesleki yönden eğitmekten çok çalışma odaklı kullanıyorlar. Bu durum da stajyer açısından aldığı staj eğitiminin verimsiz olmasına neden oluyor. Alanımızla ilgili daha fazla sorumluluk verilse daha verimli bir staj eğitimi olur bizler için.”

Ö2, “Pandemi (Kovid-19 salgını) dolayısıyla ikinci dönem işletmede pek staj göremedim. Lâkin gördüğüm kadarıyla stajla ilgili herhangi bir problem yok. Şöyle ki pandemi nedeniyle işletmeye gitmiyorum. Okulumuzda salgın için üretilen maske üretiminde görev alıyorum. Bu sayede hem çalışma ortamını tanıyorum hem de bana maddi olarak katkı sunuyor. Buradan elde ettiğim gelirle de üniversite sınavına hazırlık için kaynak kitaplar alıyorum.”

Ö4, “Son sınıfta staj gördüğüm firmada bana karşı tutumları orda çalışanlarla aynıydı. Çalıştığım bölümde çok şey öğrendim. Bana çalışma hayatının hem sorunlarını hem de güzel yanlarını gösterdiler. Kendi alanımda pratik yapmamı sağladılar ve öğretmen edasıyla yaklaştılar. Okulda öğrendiğim çizim programlarında pratik yapmamı sağladılar ve yeni metotlar gösterdiler. Benim için okul kadar

eğiticiydi. Mimarlık departmanında çalıştığımdan ofis ortamında stajımı yaptım. O yüzden bir sıkıntım olmadı. Ama bazı arkadaşlarım ofis tarzı yerler yerine şantiyede stajını yaptı ve bazıları belirli sıkıntılar yaşadı. En büyük etken de bölümümüzün erkek mesleği olarak algılanması. Stajda bölüm derslerinde öğrendiklerimi uygulayarak mesleki bilgimin üstüne el çabukluğu da kattım. Staj eğitimi bence çok önemli bir eğitim, biz öğrenciler stajda o mesleğin avantaj ve dezavantajlarını görüyoruz ve mesleğe karşı ilgimiz ona göre şekilleniyor. Okulda gösterilenle stajda gördüklerimiz bir değil, çünkü o işin içine girdiğimizde farklı detaylar karşımıza çıkıyor ve bu da tecrübe gerektiriyor. O yüzden staj yerlerinin öğrencilere meslekleri hakkında uygulamadaki her şeyi öğretmesi gerektiğini düşünüyorum. Bence staj yerleri okulla iletişim halinde olmalı ki staj eğitimi daha verimli olabilsin.”

Ö5, “Stajda ilk dönemim çok verimli geçti. Staj sorumlum Nazlı Hanım, bana COREL DRAW, WORDPRESS, Aİ programları hakkında çoğu şeyi gösterdi ve bana bu programları kullanma fırsatı verdi. İlk dönem staja gittiğim günlerde firma kaşesi, kartvizit, davetiye vb. ürünlerin bilgisayarda tasarımlarını yapıyordum. Her yeni bir iş geldiğinde hemen o işi yapmaya başlıyor ve mutlu oluyordum. İkinci dönem olduğunda staj sorumlum olan Nazlı Hanım işten ayrıldı. Yeni sorumlum ise Nazlı Hanım gibi bana sorumluluk vermiyor daha çok temizlik vs. gibi alelade işler yaptırıyordu. Bu yüzden ben de yeni şeyler öğrenemez ve alanımda kendimi geliştiremez oldum. Artık eskisi gibi staja gitmek istemiyordum. Ki zaten Covid 19 salgını yüzünden okullar tatil oldu ve staj eğitimi de Mart 2020’den sonra sona erdi.

Staj eğitimimde yaşadığım bu sorunla ilgili atalarımızın da dediği gibi dere geçerken at değiştirilmesin. Biz staj eğitimimize kimin sorumluluğunda başlamışsak onun sorumluluğunda devam edelim. Çünkü bu tarz personel değişiklikleri bizlerin isteğini törpülüyor ve verimliliğini düşürüyor.”

Ö6, “Biz teknik bölümde olduğumuz için lise son sınıfta staj eğitimi almadık. Ancak staj eğitimi alabilme fırsatımız olsaydı bu eğitimi okulda edindiğimiz teorik bilgileri uygulayabileceğimiz günümüzün gerektirdiği teknolojiyi kullanarak üretim yapabilen kurumsal bir firmada staj eğitimimi almak isterdim.”

Ö7, “Staj eğitimimi bir moda evinde aldım ve hiçbir sorunla karşılaşmadım. Staj eğitimi gördüğüm yer bir moda eviydi. Ve çalışanları öğrencilere karşı çok ilgili ve her konuda yardımcı oluyorlardı. Bizim mesleki bilgi ve beceri edinebilmemiz için bizlere her türlü fırsatı ve imkânı sundular. Ancak bilgisayarlı kalıp sisteminin olmayışı benim için bir dezavantajdı.”

Ö8, “Covid 19 salgınından dolayı stajımız yarıda kaldığı için maalesef bu konu hakkında pek bir yorum yapamayacağım. Ancak staj eğitimi daha İstanbul içerisinde ulaşım sağlayan şehir içi bir vapur yerine İstanbul- Çanakkale, Bursa Balıkesir İzmir gibi şehirler arası ulaşım sağlayan vapurda almayı isterdim. Bu sayede güvertede kaptan yanında güverte zabiti olarak staj eğitimimi alabilirdim. Böylece geminin komuta ve kontrolünde aktif olarak daha çok sorumluluk alabilirdim ve daha çok deneyim kazanabilirdim. Ancak köprü üstü dar olan bir gemide staj yapmak istemezdim. Çünkü bu gemiler küçük olduğu için kaptan zabiti olarak sorumluluk alamazdım. Ben istesem de şeflerim bana bu sorumluluğu veremezlerdi. Çünkü küçük gemilerde güvertede geminin sevk ve idaresinde yapacağım en ufak bir hata ya da eksik telafisi mümkün olmayacak kaza ve hasarlara sebep olabilir.”

Ö10, “Staj eğitimim birinci dönemin ilk haftalarında çok verimli geçmedi. Çünkü ilk haftalarda bizlere sürekli getir götür işleri yaptırıldı. Bunun üzerine biz okul idaresiyle görüşerek staj yerimizi değiştirdik ve yeni staj yerimizde kendi alanımızla ilgili sınırlı da olsa sorumluluk alarak tecrübe edinme fırsatı bulduk. Bence staj yerleri çok daha erken belirlenmeli ve bizler on birinci sınıftan on ikinci sınıfa geçtiğimiz yılın yaz tatilinde iki üç haftalık uyum ve staj yerlerimizi tanıma amacıyla bir oryantasyon eğitimine alınmalıyız.”

Ö11, “Lise son sınıfta aldığımız staj eğitimi gayet etkili ve verimli geçmekte. Aldığımız ücret yetersiz kalmakta. Çünkü üniversite sınavına hazırlandığımız için kurs ücreti, sınava yönelik kaynak kitap masrafları gibi giderlerden dolayı eğitim giderlerimiz fazla olmakta. Ayrıca son sınıfta haftada üç gün staja gitmek yerine iki gün gidip haftanın bir günü de üniversite sınavına hazırlık için ayrılrsa çok daha iyi olur bizim için. Böylece sınava hazırlık için daha fazla zaman ayrılabilir ve sınava

daha iyi hazırlanabiliriz böylece.”

Ö12, “Staj konusunda bir sorun oluşmuyor. Bölümümüzle ilgili kendimizi geliştiriyoruz okulda öğrendiğimiz bilgilerin daha fazlasını öğreniyoruz ve öğrenmekle kalmayıp bir de uyguluyoruz ve bu bizim kendimizi daha çok geliştirmemizi sağlıyor. Bölümümüzü daha iyi tanıyıp gelecekte bu bölümü devam ettirip ettirmemek istediğimize dair bize daha iyi yol gösteriyor.”

Ö13, “Mesleki deneyimin çok önemli olduğu bu dönemde, firmaların öğrencilere verdiği staj eğitiminin hafife alınmaması gerektiğini vurgulamak isterim. Bu bağlamda öğretmenlerin referanslarının öğrencinin staj yeri bulma konusunda önemli rolü olduğunu düşünüyorum. Bu sayede öğrenciler staj yerlerinde işin içinde olduğu sürece mesleğini sevmeleri ve hangi alanlarda kendilerini geliştirmek istedikleri hakkında yol bulmaları mümkündür.”

Ö15, “Ben lise son sınıftaki stajımı oto sanayi sitesinde bakım onarım servisinde gördüm. Ancak stajımı otomotiv fabrikasında görebilme imkanım olsaydı alanımla ilgili daha çok bilgi, beceri ve tecrübe edinme fırsatım olurdu ve böylece üniversitede şu an okumakta olduğum bölüme daha donanımlı bir şekilde gelebilirdim. Ancak bu imkana sahip olamadığım için stajımda daha çok araç ve araç motorlarının bakım onarımıyla ilgilendik.

Ö18, “Lise sonda daha çok her şey staj ağırlıklı, son sene çok az ders görüyoruz. Son sene üniversite sınavına hazırlanmamız için bize fırsat ve zaman verilmesi gerektiğini düşünüyorum.”

Ö19, “Lisemizin en başarılı olduğu konulardan birisi öğrencilerine sunduğu staj imkanıydı halen bunun böyle olduğunu kariyer hayatımda okulumuzdan çalıştığım şirkete gelen stajyerlerden görebiliyorum. Staj hayatımda okulumun desteği ve öğretmenlerimizin aralıklarla staj yaptığımız şirkete gelip bizi yalnız bırakmamaları, herhangi bir sıkıntı veyahut sorunla karşılaşmamız durumunda burada olacaklarını bilmek stajyer bir öğrenci için çok iyi bir destektir. Staj yaptığım süreçte yaşadığım tek sıkıntı çalıştığınız sürelerde mesai saatlerine riayet ettiğiniz için staj defteri doldurmanız mümkün olmuyor ve bu sebeple yaptığınız veya gözlemlediğiniz işleri

unutup dönem sonunda teslim etmeniz gereken staj defterinizi doldurmada sıkıntılar yaşıyorsunuz. Staj defteri uygulamasında belli değişiklikler yapılabilir veya staj yapılan işletmelere mesai saatlerinin son 1 saatinde staj defteri doldurma zorunluluğu bulunan stajyeri defterini doldurması için serbest bırakmaya yönelik anlaşmalar yapılabilir. Böylelikle staj defteri uygulamasının yapılan işi pekiştirmede daha katkı sunacağını düşünüyorum.”

Ö20, “Genel olarak staj sürecimiz tüm öğretmenlerimizin gözetmenliği ile tüm ince ayrıntılarına kadar güzelce yönetildiği için bir problem yaşamadık. Staj eğitimi ile ilgili de şunu rahatlıkla söyleyebilirim; okulda yapmış olduğumuz teorik ve pratik eğitimlerin işletme içerisinde nasıl olması gerektiğini ve nasıl işlediğini gayet iyi görmüş olduk. Baykar gibi güzel bir staj yerinde güzel bir staj eğitimi aldığımızı düşünüyorum. Sonrasında Baykar veya THY gibi kurumsal yerlerde işe girme imkânımız da olabiliyor. Bence bu imkân diğer bölümlerdeki arkadaşlarımız için de sağlanmalı.”

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya dair elde edilen bulgular ile alan yazın taranarak ulaşılan bilgiler karşılaştırılarak tartışılmış ve yorumlanmıştır. Araştırmaya dair elde edilen neticelere göre gelecekte yapılacak araştırmaların alan yazın çalışmalarına katkıda bulunacağı öngörülen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu yüksek lisans tez araştırması, meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerilerini belirlemek gayesiyle yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda meslek lisesi son sınıf öğrencilerine uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca; kültür dersleri (Türk Dili ve Edebiyatı, İngilizce, matematik, fizik, kimya, tarih, coğrafya, felsefe dersleri) ile ilgili karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerileri; atölye ve laboratuvarlarda uygulamalı olarak gördükleri meslek dersleri ile ilgili karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerileri; görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi dersleri ile ilgili karşılaştıkları sorunlar ve bu derslere yönelik görüş ve beklentileri, okullarında düzenlenen sosyal etkinliklerle ilgili (kutlama programları, geziler, vs.) karşılaştıkları sorunlar ve beklentileri; lise son sınıfta işletmelerde beceri eğitimi kapsamında gördükleri staj eğitimi ile ilgili karşılaştıkları sorunlar ve staj eğitimi ile ilgili görüş ve önerileri alt problemlere göre belirlenmeye çalışılmıştır. Bu araştırma yapılırken nitel araştırma yöntemlerinden örnek olay yöntemi de denilen durum çalışması deseni kullanılmıştır.

5.1.1. TEMA 1: Kültür Dersleri Temasına Dair Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın birinci teması olan kültür dersleri ile ilgili katılımcıların karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerilerinden elde edilen yanıtlar incelenmiş ve böylece ulaşılan bulgulardan elde edilen neticeler ortaya konulmuştur. Kültür dersleri ile ilgili soruya araştırmaya katılan yirmi öğrencinin tamamının ulaştığı ve soruyu yanıtladıkları görülecektir. Soruya yanıt veren katılımcılardan ise beş

öğrencinin sınıf seviyesi, dört öğrencinin destek, üç öğrencinin sorun yaşamadım, ikişer öğrencinin hazır bulunuşluk ve ders programı, birer öğrencinin ise ders saati azaltılsın, zorluk, öğretmen yokluğu, sayısal dersler yetersiz, temel düzey. blok dersler ve ders saati artırılmalı olarak tanımladıkları görülmüştür.

Aktaş, Mumcu ve Yavuz Mumcu (2012), yaptıkları çalışmada, meslek liselerini tercih eden öğrencilerin matematik başarıları ile meslek liselerini tercih etmeleri arasında ilişki olup olmadığını, meslek lisesi öğrencileri için matematiğin ne ifade ettiğini araştırmışlardır.

Sonuç olarak meslek lisesi öğrencilerinin meslek liselerini önlisans programlarına sınavsız geçiş imkânı sunmasından, okumakta oldukları bölümü sevmelerinden dolayı meslek lisesini tercih ettikleri; matematik dersinde ise derse yeteri kadar çalışmadıkları, derse karşı başarısız olurma düşüncesinden dolayı çalışmadıkları ve sonuç olarak da başarısız oldukları ve ayrıca matematik dersindeki başarısızlıkları ile meslek lisesini tercih etmeleri arasında herhangi bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Korkut (2002), yapmış olduğu çalışmada ise lise öğrencilerinin problem çözme becerilerini araştırmıştır. Çalışma sonunda cinsiyet, okul türü, yaş, baba mesleği, bireylerin sorunlarını konuşabildikleri ve kimler tarafından anlaşılabildikleri değişkenlerinin öğrencilerin problem çözme becerilerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çalışma neticesinde öğrencilerin annelerinin işinin ve anne babalarının eğitimleri değişkenlerinin öğrencilerin problem çözme becerilerinde herhangi bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2. TEMA 2: Meslek Dersleri Temasına Dair Sonuç ve Tartışma

Meslek dersleri ile ilgili soruya yirmi katılımcının tamamının ulaştığı ve cevap verdiği görülmüştür. Meslek dersleri ile ilgili soruya yanıt veren katılımcılardan ise beş katılımcının araç gereç ve malzeme eksikliği, dört katılımcının atölye sayısı ve kapasitesi yetersiz, dört katılımcının araç gereç ve malzeme eksikliği, ikişer katılımcının oryantasyon zorluğu, daha fazla pratik, birer katılımcının ise sırasıyla kolaydan zora ayrıntılı sunum, alt yapı eksikliği, yetenekli olunan bölüme gitme, model geliştirme dersi 10. sınıfta da olmalı, küçük sorunlar, ayrıntılı ve kapsamlı olsun, şeklinde tanımladıkları görülecektir.

Ünsal (2019), da ortaokul ve lise okul yöneticilerinin kodlama eğitimine yönelik

görüşlerini araştırmıştır. Netice olarak ise okullarda kodlama eğitiminin atölye, laboratuvar, araç gereç eksikliği atölyelerin küçük ve kalabalık olması gibi benzer eksiklikler nedeniyle arzu edilen şekilde verilemediği ortaokul ve lise okul yöneticilerinin kodlama eğitimi ile ilgili yüzeysel bilgilere sahip oldukları ve kodlama eğitiminin çok erken yaşlardan itibaren verilmeye başlanmasını, ilerleyen yaşlardan itibaren ise sistematik olarak verilmesi gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşmıştır.

Bülbül ve Gökçe (2014), yaptıkları çalışmada meslek lisesi öğrencilerinin okula yönelik algılarını metafor yöntemiyle belirlemeyi amaçlamışlardır. Yaptıkları çalışmada ise öğrencilerin okul idaresi, öğretmenleri ve yardımcı personellerine yönelik algıları insan bedeni metaforu kullanılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak ise öğrencilerin okulu yönettikleri için okul yönetimini bedendeki başa benzettikleri, meslek dersi öğretmenlerini kendilerine meslek öğrettikleri için gövdeye ve kendilerini de gövdeye benzetirken, temizlik görevlilerini değer görmediklerinden ayağa benzettikleri ve güvenlik personelini ise başa benzettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada ise araştırmaya katılan çalışma grubundaki bazı katılımcıların küçük sorunlar alt temasında atölye ve meslek derslerinde var olan küçük sorunların, meslek dersi öğretmenlerince giderildiğini belirttikleri görülmüştür.

5.1.3. TEMA 3: Görsel Sanatlar, Müzik ve Beden Eğitimi Temasına Dair Sonuç ve Tartışma

Araştırmaya katılan yirmi meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin tamamının lise öğrenimleri boyunca görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi dersleriyle ilgili karşılaştıkları sorunlar ve bu derslere dair görüş ve önerilerine yönelik soruya cevap verdikleri görülmüştür. Soruya yanıt veren katılımcılardan ise altışar katılımcının seçmeli olmalı ve verimsiz işlendi, iki katılımcının sınıf seviyesi, birer katılımcının ise sırasıyla; müzik sınıfı, zorluk, araç gereç eksikliği, öğretmen yokluğu, sınıf seviyesi, tekniğine uygun işleme olarak tanımladıkları görülmüştür.

Sağırkaya (2021) yaptığı araştırmada Mesleki ve Teknik Anadolu lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümü son sınıf öğrencilerinin mesleki eğitimleri gereği almış oldukları müzik uygulamaları dersine ve staj eğitimi sırasında alana dair edinmiş

oldukları tecrübeyi ve bilgi birikimini uygulama durumlarını araştırmıştır. Sonuç olarak ise müzik eğitime dayalı faaliyetlerin çocukların; bilişsel, sosyal, duyu motor, duygusal, kültürel, iletişimsel ve bilişsel gelişimlerine katkı sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada ise katılımcıların müzik dersinin sadece dokuzuncu sınıfta değil 10., 11., 12. Sınıflarda da seçmeli olarak da olsa olması gerektiğini belirtmiş, bu dersin özellikle bu alanda yeteneği olan öğrenciler için olumlu yönde katkı sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Kanat, 2013 yılında yaptığı araştırmada güzel sanatlar ve spor lisesi resim bölümü öğrencileri ile genel liselerde öğrenim gören öğrencilerin görsel sanat eğitimi alma durumlarına göre temel değer düzeyleri arasında fark olup olmadığını araştırmıştır. Netice olarak ise özyönetim, başarı, iyilikseverlik gibi evrensel değerler açısından görsel sanat eğitimi alan güzel sanatlar ve spor lisesi öğrencilerinin yine aynı eğitimi alan genel lise öğrencilerine göre çok daha avantajlı ve ileri seviyede oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmanın görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi kategorisinin sınıf seviyesi alt kategorisinde görsel sanatlar ve müzik dersinin her sınıf seviyesinde olması gerektiğini, bunun öğrenciler açısından olumlu olacağını belirtmişlerdir.

Daşdemir ve Kıratlı (2012) yapmış oldukları çalışmada 2008/2009 Eğitim Öğretim yılında İzmit ili Bilim Sanat Merkezinde öğrenim görmekte olan beş öğrencinin bilimsel veya görsel araştırma yöntemiyle hazırladıkları projelere dair görüşleri araştırılmıştır. Netice olarak ise araştırmaya katılan öğrencilerin hem nitelikli projeler ortaya koydukları hem de katılmış oldukları proje hazırlama sürecinde önemli kazanımlar elde ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada da sınıf seviyesi alt kategorisinde çalışma grubundaki katılımcıların görsel sanatlar dersinin her sınıf seviyesinde verilmesinin öğrenciler açısından olumlu olacağını belirttikleri görülmüştür.

Azeri, 2005 yılında yapmış olduğu araştırmasında ise mesleki müzik eğitimi alan ve almayan lise öğrencilerinin benlik kavramlarını belirlemek ve böylelikle müzik, çalgı - ses eğitimi derslerini alıp almama; müziksel etkinliklere ders dışı etkinlik olarak katılma; okul türü, okula başlama yaşı, ana dala çalışmak için ayrılan zaman değişkenlerine göre farklılıklarını ve aralarındaki ilişkilerini araştırmıştır. Netice olarak ise müzik eğitimi alan öğrencilerin; okul türlerine ve ana dallarına çalışmak gayesiyle ayırdıkları zamana göre anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Bu neticeye göre konservatuvar öğrencilerinin benlik algıları, güzel sanatlar öğrencilerine

nazaran daha olumludur. Ayrıca öğrencilerden ana dallarına çalışmak için daha çok zaman ayıranların daha az zaman ayıranlara nazaran benlik algıları daha yüksektir sonuçlarına ulaşılırken; okula başlama yaşlarına ve devam ettikleri sınıflara göre anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca mesleki müzik eğitimi alan ve almayan lise öğrencilerinin benlik kavramları arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Buna göre konservatuvar öğrencilerinin benlik algılarının güzel sanatlar ve düz lise öğrencilerine nazaran daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada da görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi kategorisinin sınıf seviyesi alt kategorisinde müzik dersinin her sınıf seviyesinde verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

5.1.4. TEMA 4: Sosyal Etkinlikler Temasına Dair Sonuç ve Tartışma

Araştırmaya katılan yirmi kişilik meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin tamamının dördüncü temayla ilgili soruya cevap verdikleri görülmüştür. Okullarında düzenlenen sosyal etkinlikler (kutlama programları, geziler vs.) ile ilgili karşılaştığınız sorunlar ve beklentileriniz nelerdir sorusuna araştırmaya katılan yirmi katılımcının tamamının ulaştığı görülmüştür. Yirmi katılımcıdan beşinin eşit katılım, dördünün ildışı eğitici geziler, üçünün ödül ve pekiştireç, iki katılımcının mesleki amaçlı gezi olarak tanımladığı, birer katılımcının ise sırasıyla Turistik Yerler Gezisi, Sınav Sonrası Gezi, Yetersiz, Provalar Kısa Sürmeli, Atölye Gezileri ve Mezuniyet Töreni olarak tanımladığı görülmüştür.

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 11 ve 12. Sınıf öğrencilerinin okullarına yabancılaşmalarına dair görüşleri ile mesleki eğitime tutumları araştırılmıştır. Yapılan araştırmanın neticesinde ise öğrencilerin okula yabancılaşmalarına görüşleri ile mesleki eğitime dair tutumları arasında orta seviyede ve negatif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. (Göksoy ve Öztürk, 2022).

Bu araştırmanın sosyal etkinlikler (kutlama programları, geziler) teması altında eşit katılım alt kategorisinde çalışma grubundaki katılımcıların programlara her bölümden öğrencinin katılmasını ve bu programlarda görev almasını belirttikleri görülecektir.

5.1.5. TEMA 5: İşletmelerde Beceri/ Staj Eğitimi Temasına Dair Sonuç ve Tartışma

Araştırmaya katılan yirmi meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin staj eğitimi ile ilgili tema olan 5. Temayla ilgili soruya yanıt verdikleri görülmüştür. Araştırmaya katılan 20 katılımcıdan 19'u lise son sınıfta staj eğitimi aldığını belirtirken bir katılımcı ise teknik bölümde olmasından dolayı staj eğitimi almadığını belirtmiştir. Yanıt verirken katılımcılardan beşi sorumluluk, ikişer kişi aksama ve iletişim olarak tanımlarken birer katılımcının ise sırasıyla; Teknoloji, Bilgisayarlı Kalıp, Daha Büyük Bir İşletme, Oryantasyon Eğitimi, Ücret, Önem, Üretim Fabrikasında Staj, Az Ders, Fırsat ve Zaman, İş İmkânı olarak tanımladıkları görülmüştür.

Bozak (2019), meslek lisesi bilişim teknolojileri bölümü öğrencilerinin işletmelerde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerilerini araştırmıştır. Yaptığı araştırma neticesinde ise şu sonuçlara ulaşılmıştır: Beceri eğitimi kapsamında işletme, öğrenci, öğretmen ve mevzuat boyutlarında sorunlar olduğu tespit edilmiştir. İşletmelerde beceri eğitiminde karşılaşılan sorunlara dair öğretmenlerin algılarının cinsiyet ve mesleki kıdem boyutlarında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülürken okul türü değişkeni açısından öğrenci boyutunda anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İşletmelerde beceri eğitiminde cinsiyet değişkeni, işletme, öğrenci ve mevzuat boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermiştir. İşletmeyi bulan kişi boyutunda da anlamlı bir farklılık gösterdiği görülürken mezuniyet sonrası staj yaptığı yerde çalışmaya devam etme ve sektör değişkenine göre herhangi bir anlamlı bir farklılık ortaya çıkmadığı görülmüştür. İşletmelerde beceri eğitiminde karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmanın staj/işletmelerde beceri eğitimi temasında benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür.

Akay, Sancar ve Uslu (2018), yaptığı çalışmada Turizm eğitimi alan öğrencilerin staj döneminde yaşadıkları sorunları araştırmış ve araştırma neticesinde işletmelerde staj eğitimi alan öğrencilerin yaptıkları stajda; staja başlamadan önce yeteri kadar bilgilendirilmeme, staja başladıktan sonra uyum sorunu, stajda yaptıkları iş ile ilgili hizmet içi eğitim eksikliği, farklı bölümlerde çalışma, kalacak yer sorunu, haftalık izinler, işletme içi çalışanlarla iletişim ve okulda öğrenilen teorik bilgileri uygulama hususlarında sorunlarla karşılaştıkları neticesine ulaşmışlardır. Bu araştırmanın staj/işletmelerde beceri eğitimi temasında benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür.

5.2. Öneriler

5.2.1. Uygulayıcılara Öneriler

➤ Meslek lisesi öğrencilerinin üniversite sınavına hazırlık konusunda fen ve Anadolu lisesinde okumakta olan öğrencilere göre dezavantajlı duruma düşmemeleri için üniversite sınavında soru gelen fizik, kimya, biyoloji, tarih ve coğrafya gibi derslerin 10. sınıftan sonra 11 ve 12. sınıfta da bu dersleri almak isteyen öğrenciler için seçmeli olarak olsa konulması gerekir.

➤ Üniversite sınavına hazırlık maksadıyla açılan destekleme ve yetiştirme Kurslarının açıldıktan sonra ilerleyen haftalarda katılımın azalması nedeniyle kapatılmaması üniversite sınavına hazırlanma hususunda istekli ve gayretli olan öğrencilerin mağdur olmaması için bu kursların katılım sayısına bakılmaksızın devam ettirilmesi gerekir.

DYK kurslarının devamı için en az katılım sayısı olan on öğrenci sınırından meslek liseleri muaf tutulabilir.

➤ Meslek liselerinde elektrik elektronik, uçak gövde motor, otomotiv/motorlu araçlar teknolojileri, inşaat teknolojileri, raylı sistemler mobilya ve dekorasyon gibi sayısal ağırlıklı bölümlerde fizik, kimya ve matematik dersleri 11 ve 12. sınıflarda da verilmeli.

➤ Meslek liselerinde meslek derslerinin işlendiği atölye ve laboratuvarlarda kullanılan araç gereçlerin günümüz teknolojisinin eğitimini verebilecek şekilde yenilenerek güncellenmesi ve atölye derslerinde kullanılan malzeme eksikliklerinin her eğitim öğretim yılının başında meslek lisesi okul yönetimleri aracılığı ile tespit edilerek giderilmesi gerekir.

➤ Bakanlık tarafından meslek liselerine gönderilen ödenekler, öncelikli olarak atölye ve laboratuvarların araç gereç donanımı ve malzeme eksikleri için kullanılabilir.

➤ Meslek liselerinde seçmeli olarak da olsa beden eğitimi derslerinin yanında görsel sanatlar ve müzik dersleri de her sınıf seviyesinde verilebilir.

➤ Meslek liselerinde atölye derslerinde öğrencilerin ders araç gereci olarak kullandıkları, öğrencilerin maddi imkanlarıyla temin edemeyecekleri malzemeler

bakanlık tarafından okullara gönderilen ödenekler ve okul aile birlikleri aracılığı ile temin edilebilir.

- Belirli gün ve haftaların kutlanması ile ilgili 18 Mart, 19 Mayıs ve 29 Ekim gibi milli bayramlarda valilik, kaymakamlık ve belediyelerden araç desteği alınarak Çanakkale, Samsun ve Ankara gibi yerlere geziler organize edilebilir.
- Öğrencilerin daha etkili ve verimli bir şekilde staj eğitimi alabilmeleri için okulda var olan bölümlere dair sektör ve sektör temsilcileriyle daha güçlü bir iletişim kurularak karşılıklı talepler iletilebilir ve bu talepler doğrultusunda gerekli iş ve işlemler yürütülebilir.
- Öğrencilerin daha kolay ve etkili öğrenmeler elde edebilmeleri için öğrenci seviyesine uygun olarak ders konuları daha basit, sade ve anlaşılır bir şekilde işlenmelidir.
- Ders konuları işlenirken anlatım, harita ve somut materyallerle desteklenmeli, akıllı tahta aracılığı ile video ve görsellerle ders sunumu zenginleştirilmelidir.
- Okullarda düzenlenen kutlama programları ve gezilerde olabildiğince tüm bölüm öğrencilerinin katılımı ve programlarda görev ve sorumluluk alması sağlanmalıdır.

5.2.2. Araştırmacılara Öneriler

- Durum çalışmalarında araştırma konusu ile ilgili katılımcılardan; ayrıntılı, kapsamlı ve derinlemesine bilgi alındığı için görüşme uzun sürebilmektedir. Bu nedenle görüşme öncesinde katılımcıdan randevu alınmalı ve katılımcının da zihnen hazır olması maksadıyla görüşme konusuyla ilgili katılımcıya kısa bilgi verilmelidir.
- Bu araştırma İstanbul ili Avrupa yakasında bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı meslek liselerinin farklı bölümlerinde öğrenim görmekte olan meslek lisesi son sınıf öğrencileriyle yapılmıştır. Bu araştırma İstanbul ili Avrupa yakası dışındaki farklı il ve ilçelerde de yapılabilir.
- Meslek liseleriyle ilgili yapılacak araştırmalar alan yazına çok daha büyük katkılar sunacağından meslek liseleri ile ilgili farklı çalışmalar da yapılabilir.
- Bu araştırma meslek liselerinde bulunan ayakkabı saraciye, bilişim teknolojileri, çocuk gelişimi ve eğitimi, elektrik elektronik, inşaat teknolojileri, kuaförlük ve saç bakım hizmetleri, mobilya ve dekorasyon, metal teknolojileri, otomotiv/motorlu araçlar teknolojileri, raylı sistemler, moda tasarım teknolojileri, pazarlama ve

perakende, uçak gövde motor bölümü öğrencileriyle yapılmıştır. Araştırmacıların meslek liselerinin el sanatları/nakış, yenilenebilir enerji teknolojileri, yaşlı bakım hizmetleri, sağlık meslek gibi diğer bölüm öğrencileriyle de araştırma yapmaları alan yazına büyük katkılar sunacaktır.

KAYNAKÇA

- 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu. *T.C. Resmi Gazete*, 19139, 19 Haziran 1986.
- Abay, A. R. (2002). Çıracak Öğrencilerin Sorunları *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (4) 2002/2, 107-139.
- Akalın, Ş. H. (2011). *Türkçe Sözlük* (11. bs.). Ankara: Atatürk Kültür, Dil Tarih Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akay, B., Sancar, F. ve Uslu, A. (2018). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Staj Döneminde Yaşadıkları Sorunlar: Lisans ve Ortaöğretim Turizm Öğrencileri Örneği. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8, 214-236
- Akgün, Ö., E., Büyükoztürk, Ş., Demirel, F., Karadeniz, Ş.ve Kılınç Çakmak, E. (2021). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Aktaş, M., Cansız, Mumcu, İ., Mumcu, H. Yavuz. ‘Meslek Lisesi Öğrencileri İçin Matematik’. *Amasya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 1(2), (2012): 180-195.
- Akyüz, Y. (2013). *Türk Eğitim Tarihi*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- , (2014). *Türk Eğitim Tarihi*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Alkan, C., Doğan, H. ve Sezgin, İ. (2001). *Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları* Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Altay, B., Aydoğan, R., Aytacı, B., Başara Baydilek, N., Evran, S., Göçer, G., Karcı Aktaş, C., Turgut Kahyaoğlu, S., Türkoğlu, A., Yakar, A. (2015). *Karşılaştırmalı Eğitim Dünya Ülkelerinden Örneklerle*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aydın, M. (2009). *Yönetici ve Öğretmen Görüşlerine Göre MEGEP (Mesleki Eğitimi Güçlendirme Projesi)’in Uygulamasında Yaşanan Sorunların İncelenmesi*. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ayyıldız, M. ve Çiçek N. (2021). *Türkçe Sözlük*. İstanbul: Yuva Yayınları.
- Azeri, S. (2005). *Mesleki Müzik Eğitimi Alan ve Almayan Lise Öğrencilerinin Benlik Kavramlarının İncelenmesi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı. İstanbul.

- Bilgin, F. ve Cebeci, S.Y. (2006). *Mesleki ve Teknik Lise Öğrencilerinin İngilizce Dersine Yönelik Tutumları*. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bursa.
- Bolat, Y. (2016). *Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Mevcut Durumu ve Farklı Ülkelerle Karşılaştırılması*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bozak, A. (2019). *Meslek Lisesi Bilişim Teknolojileri Öğrencilerinin İşletmelerde Beceri Eğitiminde Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri* Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı. Denizli.
- Bülbül, G. ve T., Toker, A. (2014). Okul Bir İnsan Bedenidir. Meslek Lisesi Öğrencilerine Yönelik Metafor Çalışması. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 4(1): 64-88
- Cin, H. (1989). *Türk Hukuk Vakfı Tarihi* Cilt 2. Sayfa 49
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing Among Five Approaches*. (2. Baskı). USA: SAGE Publications.
- Demirtaş, B. ve Küçük, M. (2008). Kız Meslek Liselerinin Günümüzdeki Sorunlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3), 147-159
- Dikici, A. Uysal, A ve Yörük, S. (2002). Bilgi Toplumu ve Türkiye’de Mesleki Eğitim, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 12(2), 299-312
- Ekinci, Y. (2008). *AHİLİK*, Ankara: Özgün Matbacılık.
- Ergün, H. (2018). Okul Müdürleri İşveren Gözüyle Mesleki Eğitimin Sorunları. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(3): 151-156.
- Etimoloji Türkçe. (2021). “Etik Nedir”. <https://www.etimolojitturkce.com.tr>. [30 Mart, 2021].
- Grover Mikell, P. (2001). *Otomasyon Üretim Sistemi ve Bilgisayarlı Tümlleşik İmalat*. (1. Basımdan Çeviri). Çev. Cevat Alkan, Hıfzı Doğan ve İlhan Sezgin. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Gurbetoğlu, A. (2019). *Öğretmen Yetiştirme Yaklaşımları*. (Yayımlanmamış Ders Notları). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Güçlü, M. (2019). *Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Kanat, S. (2013). Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi Resim Bölümü ile Genel Lise Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Eğitimi Alma Durumlarına Göre Temel Değer Düzeylerinin İncelenmesi *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (2): 94-120.
- Kılınç, M. (2016). *Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Korkut, F. (2002). Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22 (8): 177-184.
- Mesleki Eğitim Kanunu, T.C. Resmi Gazete, 19139, 19 Haziran 1986.
- “Meslek Lisesi”. <http://www.okul.com.tr> [21.06.2021].
- MEB. (1976). *Devlet Kitapları*. İstanbul.
- (2005) *Mesleki ve Teknik Eğitim Tanıtım Modülü Kitabı*. Ankara.
- (2020). *İş Pedagojisi Kursu Öğretim Materyali*. Ankara.
- Özcan, M. (2010). *Anadolu Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okudukları Okulu Seçme Nedenleri ve Gelecek Beklentileri*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- (2020). *Türkiye’nin Mesleki Eğitim ile İmtihanı*. Ankara: Maltepe Üniversitesi Yayınları.
- Sağırkaya, B. (2021). Meslek Liseleri Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Oyun Dans ve Müzik Dersine Yönelik Düşünceleri. *AKÜ AMADER* 7(14): 230-250.
- İstanbul Üniversitesi (2021). “Saybernasyon Nedir”. <http://nek.istanbul.edu.tr> [07.07.2021].
- Sönmez, M. (2008). Türkiye’de Mesleki ve Teknik Örgün Eğitimin Sorunları ve Yeniden Yapılandırma Zorunluluğu. *Gazi Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü Eğitim ve Bilim Dergisi*, 33 (147), 71-84.

- Şimşek, H. ve Yıldırım A., (2021). Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Taş, A., Selvitopu, A., Bora, V. ve Demirkaya, Y. (2013). Meslek Lisesi Öğrencilerinin, Okul Terk Nedenleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 151-156.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı (2019). *On birinci Kalkınma Planı Kitabı*. Ankara.
- “Teknik Lise”. <http://www.tdk.gov.tr> [21.06.2021].
- Tozlu, N. (1989). *İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun Eğitim Sistemi Üzerine Bir Araştırma* Ankara: M.E.B. Yayınları.
- TRT Haber. (14 Ocak 2021). Salgınla mücadelede meslek liseleri gecesini gündüzüne katıyor. <https://www.trthaber.com>. [14.03.2021].
- Uluğ, Z. A. (2019). *Meslek Liselerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri Esenyurt İlçesi Örneği*, Marmara Üniversitesi İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ortak Yüksek Lisans Programı, İstanbul.
- Ünsal, K. (2019). *Ortaokul ve Lise Okul Yöneticilerinin Kodlama Eğitimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi*. T.C. Marmara Üniversitesi & Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ortak Yüksek Lisans Programı, İstanbul.
- Vurucu, F. (2010). *Meslek Lisesi Öğrencilerinin Meslek Seçimi Yeterliliği ve Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Yazıcı, H., Türkmen, B., ve Aydemir, Y. (2015). “Dünya ve Türkiye’de Mesleki Eğitim ve Önemi” 4th International Vocational Schools Symposium Yalova Üniversitesi 1630 – 1634.
- Yıldırım, A. (1999). “Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve Eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi”. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 23(112): 7-17.
- Yıldırım, K. ve Şahin, L. (2015). Osmanlıdan Günümüze Mesleki Eğitimin Gelişimi. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 44(1), 77-104.
- Yin, Robert, K. (2017). *Durum çalışması araştırması uygulamaları*. (3.Basımdan çeviri). çev. İlhan Günbayı. Ankara: Nobel Yayınları.

EKLER

EK 1: İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü Anket ve Araştırma İl İzin Onayı

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : E-34555043-100-2892
Konu : Araştırma İzni (Oğuz ALTUN)

(İSTANBUL İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ)

Enstitümüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı 520518194 numaralı öğrencisi Oğuz ALTUN'un, EYD 500 Yüksek Lisans Tez konusu "Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Lise Öğrenimleri Boyunca Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara Dair Görüş ve Önerileri İstanbul Avrupa Yakası Örneği" olarak belirlenmiştir. Tez çalışması hakkında, bilgilerinize ve adı geçenin söz konusu tez çalışmasını veri toplayabilmesi için gerekli iznin verilmesi hususunda gereğini arz/rica ederim.

Prof. Dr. Mehmet BULUT
Rektör

Ek:

- 1- TAAHÜTNAME YENİ O (1 sayfa)
- 2- ANKET GÖRÜŞME FORMU (3 sayfa)
- 3- KATILIM KABUL FORMU (3) (1 sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : *BEKV7TP3* Pin Kodu : 49951
Adres: Halkalı Caddesi No: 281 Küçükçekmece/İstanbul
Telefon: 4449798 Faks: 2126938229
e-Posta: bilgi@izu.edu.tr Web: www.izu.edu.tr
Kep Adresi: izu@hs01.kep.tr

Belge Takip Adresi : <https://ebys.izu.edu.tr/enVision/Dogrula/0N3>

Bilgi için: Ömer Faruk GÖZCÜ
Unvanı: Uzman
Tel No: +902126929760

İZU Gelen Evrak Tarih ve Sayısı: 05.05.2021 - 2528

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-59090411-44-24942718
Konu : Anket ve Araştırma İzinleri

GÜNLÜDÜR
03.05.2021

İSTANBUL SABAHATTİN ZAIM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünüz 21.02.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) Valilik Makamının 03.05.2021 tarihli ve 24928704 sayılı oluru.

Valilik Makamının Anket ve Araştırma İzinleri konusu ilgi (b) oluru, anket izni uygun görülenlerin listesi, kullanılmasında uygun görülen ölçme araçlarının Müdürlüğünüzce matbuileşen örnekleri ekte gönderilmiştir.

Olur gereğince işlem yapılması, araştırma sonuç raporunun, araştırma bitiminden sonra 2 (iki) hafta içerisinde Müdürlüğünüzce Strateji Geliştirme Şubesine gönderilmesi hususlarında gereğini arz ederim.

İrfan BALLI
İl Millî Eğitim Müdürü a.
Şube Müdürü

Ek:
1- Valilik Oluru (1 Sayfa)
2- Ölçekler

Mevcut Elektronik İmzalar

İRFAN BALLI (Yazı İşleri Müdürü) Bu belge, 6070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır. Bu belge, 6070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Adres : Beşikdüzü Mah. İsmail Öktem Cad. No:13 İstanbul
Telefon : 0212 394 36 28
E-posta : strateji@izmir24.gov.tr
Kop Adresi : izmir24@izmir24.gov.tr
Belge Doğrulama : <https://www.tugb.gov.tr/izmir24>
İmza İyisi : Aykut ÇELİK
Ünvanı : İlçe Müdürü
İnternet Adresi : <http://izmir24.gov.tr>
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://www.tugb.gov.tr/izmir24> adresinden 76d7-872c-3784-9855-393d kodu ile teyit edilebilir.

Bu belge, 6070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır. Bu belge, 6070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-59090411-20-24928704
Konu : Anket ve Araştırma İzni (İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi)

03/05/2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünüzün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.

Araştırmacı	Yazın Tarihi	Sayısı	Araştırma Konusu	Araştırma Yeri	Araştırma Kısıtları
Eda AKSU	22.04.2021	5686	Özel Okul ve Devlet Okulu Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması Olarak İncelenmesi	İl Geneli	Resmî ve Özel Tüm Okullarda Görevli Öğretmenler
Şükran DİNÇ	22.04.2021	5605	Bilim ve Sanat Merkezlerinin Yönetimine İlişkin Öğretmen Görüşleri	İl Geneli	Resmî Bilim ve Sanat Merkezlerinde Görevli Öğretmenler
Oğuz ALTUN	26.04.2021	2892	Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Lise Öğrenimleri Boyunca Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara Dair Görüş ve Önerileri İstanbul Avrupa Yakası Örneği	İl Geneli	Resmî Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Öğrencileri
Emre KARAYILAN	22.04.2021	5628	Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılığının Performansına Etkisi: Devlet ve Özel Okul Karşılaştırılması	İl Geneli	Resmî ve Özel Tüm Okullarda Görevli Öğretmenler
Hatice AHRAZ	01.02.2021	1151	Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılığı, Öğretme Becerileri ve Öğretme Motivasyonlarının İncelenmesi	İl Geneli	Resmî ve Özel Tüm Okullarda Görevli Öğretmenler
Şenay DAĞ	18.02.2021	2458	Öğretmenlerin Program Okuryazarlıkları ve Öğretme Motivasyonlarının İncelenmesi	İl Geneli	Resmî ve Özel Tüm Okullarda Görevli Öğretmenler
Sule CAKMAK	22.04.2021	5735	Öğretim Üyelerinin ve Okul Müdürlüklerinin Görüşlerine Göre İdeal Okul Yönetim Modeli	İl Geneli	Resmî ve Özel Tüm Okullarda Görevli Yöneticiler

Yukarıda bilgileri verilen araştırmaların; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa aykırı olarak kişisel veri istenmemesi, öğrenci verilerinden açık rıza onayı alınması, yüz yüze eğitime geçmiş olan kurumlarımızda, Covid-19 tedbirlerinin araştırmacı ve ilgili kurum idarelerince alınması, bilimsel amaç dışında kullanılmaması, bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen mihlirli ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarınıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun kamuoyuyla paylaşılmasında ve araştırma biriktiren sonra 2 (iki) hafta içerisinde Müdürlüğünüze gönderilmesi, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde, 2020-2021 eğitim ve öğretim yılında ilgi genelge esasları dâhilinde uygulanması kaydıyla Müdürlüğünüzize uygun görülmektedir.

Makamunuza da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
03/05/2021
Dr. Hasan Hüseyin CAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek: Yazılar ve Ekleri (24 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Binbirdirek Mah. İsmail Ökten Cad. No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul
Telefon : 0212 384 36 32
E-posta : stratejipolitika34@meb.gov.tr
Kop Adresi : meb@is01.kop.tr

Belge Doğrulama : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ehys>
Bilgi İçin : Yavuz KILIÇ
Uzman : Şaf
İnternet Adresi : <http://istanbul.meb.gov.tr/>

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakorga.meb.gov.tr> adresinden 2628-477b-321e-8ef8-8adf kodu ile teyit edilebilir.

EK 2: Görüşme Soruları

Görüşme Soruları

- S1) Okulunuzda dokuzuncu sınıftan itibaren gördüğünüz kültür dersleriyle ilgili karşılaştığınız sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerileriniz nelerdir, açıklayınız?
- S2) Okulunuzda onuncu sınıftan itibaren kendi alanınızda gördüğünüz bölüm dersleriyle ilgili karşılaştığınız sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerileriniz nelerdir, açıklayınız?
- S3) Okulunuzda görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi dersleriyle ilgili karşılaştığınız sorunlar ve bu derslere yönelik görüş ve beklentileriniz nelerdir, açıklayınız?
- S4) Okulunuzda düzenlenen sosyal etkinliklerle ilgili (kutlama programları, geziler vs.) karşılaştığınız sorunlar ve beklentileriniz nelerdir, açıklayınız?
- S5) Lise son sınıfta işletmelerde beceri eğitimi kapsamında gördüğünüz staj eğitimi ile ilgili karşılaştığınız sorunlar ve staj eğitimi ile ilgili görüş, öneri ve beklentileriniz nelerdir, açıklayınız?

EK 3: Görüşme Formu

Sayın katılımcı;

Bu araştırmanın amacı meslek liselerinde öğrenim gören lise son sınıf öğrencilerinin lise öğrenimleri boyunca karşılaştıkları sorunları tespit etmektir. Görüşleriniz meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerin lise eğitimi boyunca karşılaştıkları sorunların tespiti için büyük önem arz etmektedir. Bu araştırmadan elde edilecek bulgular, bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Göstereceğiniz ilgi ve yardımlar için teşekkür eder; saygılar sunarım...

Oğuz ALTUN

İstanbul Sabahattin ZAIM Üniversitesi Yüksek Lisans öğrencisi

Kişisel Bilgiler:

Öğrenim Gördüğünüz Okul Türü:

(X) Anadolu Meslek Lisesi

() Turizm Otelcilik Lisesi

() Endüstri Meslek Lisesi

Hangi Bölümde Öğrenim Görmektesiniz:

Okulunuzun Bulunduğu İlçe:

St) Okulunuzda dokuzuncu sınıftan itibaren gürdüşünüz kültür dersleriyle ilgili karşılaştığınız sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerileriniz nelerdir, açıklayınız?

S2) Okulunuzda onuncu sınıftan itibaren kendi alanınızda gördüğünüz bölümlerle ilgili karşılaştığınız sorunlar ve bu sorunlara dair görüş ve önerileriniz nelerdir, açıklayınız?

S3) Okulunuzda görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi dersleriyle ilgili karşılaştığınız sorunlar ve bu derslere yönelik görüş ve beklentileriniz nelerdir, açıklayınız?

S4) Okulunuzda düzenlenen sosyal etkinliklerle ilgili (kutlama programları, geziler vs.) karşılaştığınız sorunlar ve beklentileriniz nelerdir, açıklayınız?

S5) Lise son sınıfta işletmelerde beceri eğitimi kapsamında gördüğünüz staj eğitimi ile ilgili karşılaştığınız sorunlar ve staj eğitimi ile ilgili görüş, öneri ve beklentileriniz nelerdir, açıklayınız?

EK 4: Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 18.03.2021-E.4050

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

Sayı : E-20292139-050.01.04-4050
Konu : Etik Kurul Kararları

Sayın Oğuz ALTUN
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans Öğrencisi

"Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Lise Öğrenimleri Boyunca Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara Dair Görüş ve Önerileri İstanbul Avrupa Yakası Örneği" konulu araştırmanız kurulumuzun 26.02.2021 tarihli ve 2021/02 toplantısında değerlendirilerek etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Nasuh USLU
Kurul Başkanı

Ek:Oğuz Altun 1 adet onay belgesi (1 sayfa)

Mevcut Elektronik İmzalar

NASUH USLU (Etik Kurulu Başkanlığı - Kurul Başkanı) 18.03.2021 13:36

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : *BENDF6MU* Pin Kodu : 58861
Adres: Halkalı Caddesi No: 281 Küçükçekmece/İstanbul
Telefon: 444 97 98 Faks: +90 (212) 693 82 29
e-Posta: bilgi@izu.edu.tr Web: www.izu.edu.tr
Kep Adresi: izu@hs01.kep.tr

Belge Takip Adresi : <https://ebys.izu.edu.tr/enVision/Dogrula/0N3>

Bilgi için: Zeyneb Funda TEZ
Unvanı: Yeminli Katip
Tel No: 2126929606

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
ETİK KURULU

ETİK ONAY BELGESİ

Tarih	26.02.2021
Sayı	2021/02
Araştırmanın Niteliği	Yüksek Lisans Tezi
Araştırmanın Adı	Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Lise Öğrenimleri Boyunca Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara Dair Görüş ve Önerileri İstanbul Avrupa Yakası Örneği
Sorumlu Araştırmacının Adı Soyadı	Oğuz ALTUN
Diğer Araştırmacılar/Danışman Adı Soyadı	Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Elif Esra ARIKAN
Karar	UYGUNDUR

(İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Etik Kurulu'nun kararı tavsiye niteliğinde olup, Üniversitemizle ilgili etik ilkelerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi amacını taşımaktadır.)

Prof. Dr. Nasuh USLU
Başkan

Prof. Dr. Ali GÜNEŞ
Başkan V.

Prof. Dr. Mehmet Emin KÖKTAŞ
Üye

Prof. Dr. Yahya Kemal YOĞURTÇU
Üye

Prof. Dr. Mustafa ATEŞ
Üye

Prof. Dr. Ayşe Nefise BAHÇECİK
Üye

Av. Bilal ŞAMAT
Üye

Kurul Yeminli Katibi

Zeyneb Funda TEZ

EK5: Mesleki Terimler

Eskiz Çalışması: Ön çizim çalışması, projeye başlamadan önce yaptığımız taslak ön çizim çalışmalarına eskiz çalışması denir (Akalın, Ş. H. 2011: 818).

Elektronik: Elektrikle çalışan araç gereç ve eşyaların tamamına elektronik denir (Akalın, Ş. H. 2011: 784).

Efektör: Sese ton ve efekt veren cihazlara efektör denir (Akalın, Ş. H. 2011: 756).

Draft: Geminin su seviyesinin altında kalan kısmına draft denir. Geminin sorunsuz bir şekilde yol alabilmesi için belli oranda bir kısmının deniz yüzeyinin altında kalması gerekir. (Akalın, Ş. H. 2011: 625).

Köprü Üstü: Geminin sevk ve idare edildiği güverte kısmı, (Kaptan ve güverte zabitlerinin olduğu kısım (Akalın, Ş. H. 2011: 1500).

Güverte Zabiti: Geminin sevk ve idaresinde görev alan ve gemi kaptanına yardımcı olan gemi mürettebatına güverte zabiti denir (Akalın, Ş. H. 2011: 925).

Gemi Omurgası: Geminin ana iskelet kısmı (Akalın, Ş. H. 2011: 925). (Akalın, Ş. H. 2011: 925).

Gemi Izgarası: Üzerinde geminin yapıldığı büyük ızgara kızak (Akalın, Ş. H. 2011: 925).

Karanlık Oda: Çekilen fotoğrafların yıkandığı oda, fotoğraf çekim odası (Akalın, Ş. H. 2011: 1320).

ÖZGEÇMİŞ

Oğuz ALTUN

A.EĞİTİM

- Yüksek Lisans (Tezli)** :İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri
Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Programı, 2022,
İstanbul
- Lisans** :Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Hazır
Giyim/Moda Tasarım Teknolojileri Öğretmenliği,
2005, Konya

B. MESLEKİ DENEYİM

- 2011 – 2012 Çağlayancerit Kaleköy ilkokulu Anasınıfı Öğretmenliği
- 2012 – 2013 Çağlayancerit Engizek Şehit Nurdoğan Zоргün ilkokulu Sınıf Öğretmenliği
- 2013 – 2014 Kahramanmaraş Dulkadiroğlu Erkenez İlkokulu Sınıf Öğretmenliği
- 2014 – 2015 Kahramanmaraş Dulkadiroğlu Dereli İlkokulu Sınıf Öğretmenliği
- 2015 Erzurum Tekman Yalınca İlkokulu Sınıf Öğretmenliği
- 2015 – 2016 Erzurum Tekman Halkeğitim Merkezi Hazırgiyim/Moda ve Tasarım Teknolojileri Öğretmenliği
- 2015 – 2016 Erzurum Tekman Halk Eğitim Merkezi Müdür Yardımcılığı
- 2016 – 2017 Erzurum Tekman Yatılı Bölge Ortaokulu Müdür Yardımcılığı
- 2017 – 2018 İstanbul Eyüpsultan Haydar Akçelik Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Hazırgiyim / Moda ve Tasarım Teknolojileri Öğretmenliği
- 2018 – 2019 İstanbul Bahçelievler Siyavuşpaşa Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Hazır giyim / Moda ve Tasarım Teknolojileri Öğretmenliği
- 2019 – Halen İstanbul Zeytinburnu Borsa İstanbul Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Teknik Müdür Yardımcılığı

C. KATILDIĞI HİZMET İÇİ EĞİTİM VE DİĞER SEMİNERLER

KOSGEB Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme Dairesi Başkanlığı, ‘Genç Girişimci Geliştirme Eğitimi Programı,’ 2005.

Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, ‘Bilgisayar Meslek Dalı Eğitim Programları Kursu,’ 2005.

Milli Eğitim Bakanlığı, ‘Okul Öncesi Eğitim Seminer Programı.’ 2011.

Milli Eğitim Bakanlığı, ‘Özel Yetenekliler Destek Eğitim Odası Farkındalık Semineri,’ 2016.

Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, ‘Bağlama Eğitimi, Bağlama Düzeni Eğitimi Kursu,’ 2016.

Milli Eğitim Bakanlığı, ‘Doküman Yönetim Sistemi Kullanıcı Eğitim Semineri,’ 2017.

Milli Eğitim Bakanlığı, ‘Bilgisayarlı Kalıp Uygulamaları Eğitim Kursu,’ 2018.

Milli Eğitim Bakanlığı Çalışanların Temel İş Sağlığı ve Güvenliği Temel Eğitim Kursu,’ 2018.

Milli Eğitim Bakanlığı, Turgut Reis Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Moda ve Tasarım Teknolojileri Alanı 2. Benim Modam Tasarım Yarışması Programı, 2019.

Milli Eğitim Bakanlığı, ‘İlk Yardım Eğitimi Kursu,’ 2021.